

WILLIAM
SHAKESPEARE

ATİNALI TİMON

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
SABAHATTİN EYÜBOĞLU

008

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 1372

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

WILLIAM SHAKESPEARE
ATİNALI TİMÖN

ÖZGÜN ADI
TIMON OF ATHENS

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
SABAHATTİN EYÜBOĞLU

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2008

EDİTÖR
ALİ ALKAN İNAL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

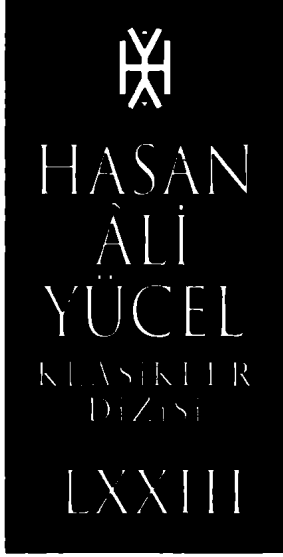
1. BASKI OCAK 2008, İSTANBUL

ISBN 978-9944-88-248-4 (CİLTİ)
ISBN 978-9944-88-247-7 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
ALTAN BASIM SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
(0212) 629 03 74
YÜZYIL MAH., MATBAACILAR SİT., 222/A,
BAĞCILAR, İSTANBUL

CİLT
DERYA MÜCELLİT LTD.
(0212) 501 02 72

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, NO: 144/4 BEYOĞLU 34430 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

WILLIAM SHAKESPEARE

ATİNALI TİMON

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
SABAHATTİN EYÜBOĞLU

TÜRKİYE BANKASI

Kültür Yayınları

Önsöz

1623 folio baskısında yayınlanan *Atinalı Timon*'un hangi tarihte yazıldığı kesin olarak belli değildir. İleride göreceğimiz gibi, başlıca teması ve havası bakımından *Kral Lear*'i biraz andırdığı için, çoğu Shakespeare uzmanı, bu tragedyanın *Kral Lear*'den ya hemen önce ya da hemen sonra, yani 1606 ile 1608 yılları arasında yazıldığını ileri sürer.

Timon'un hikâyesi, Plutarkhos'un *Marcus Antonius'un Hayatında*, Lucianus'un *Timon the Misanthrope* diyalogunda, William Painter'ın *The Palace of Pleasure* adlı derlemesinde anlatılmıştı. Plutarkhos, Timon üstüne ancak bir buçuk sayfa tutan pek kısa bir bilgi verdiği, Painter'ın derlemesinden de ayrıca faydalanmadığı için, Shakespeare'in esas kaynağının Lucianus'un diyalogu olduğu sanılır.

Kimine göre, *Atinalı Timon*'u dikkatle okuduğumuz zaman, edebi değeri bakımından dengesizliği yani bazı sahnelerinin özellikle güçlü, bazılarının da düpedüz düşük olduğu göze çarpar. Bu durum, *Atinalı Timon*'un tümünün Shakespeare'in eseri olup olmadığı konusunda bazı kuşkular uyardırmış ve çeşitli görüşlerin ileri sürülmesine neden olmuştur. Birinci varsayıma göre, Shakespeare başka bir yazarın tamamlanmamış bir oyununu ele alıp bazı yerlerini olduğu gibi bırakarak, bazı yerlerini işleyerek geliştirmiştir.

İkinci varsayım birincinin tam tersidir: Başka bir ya da birkaç yazar, Shakespeare'in bitirmediği bir oyunu, gereken eklemeleri yaparak tamamlamaya çalışmıştır. Bize daha akla yakın gelen üçüncü bir sanıya göre de, bu oyuna başka bir yazarın eli değmemiştir. *Atinalı Timon* yalnız Shakespeare'in eseri, ama tamamlamadığı bir eseridir. Shakespeare, önem verdiği bazı sahneleri iyice işlemiş, bazılarını da ileride üstünden geçirim düşüncesiyle, kabataslak notlar halinde bırakmış; her nedense oyun oynanmadığı için, metni bir daha ele alıp gözden geçirmemiş, bitirmemiştir.

Atinalı Timon az okunan, Shakespeare meraklılarının bile genellikle yakından bilmedikleri, bilmedikleri için de pek tutmadıkları bir tragedyadır. Az okunduğu gibi, az da oynanmıştır.

Atinalı Timon'un edebi ve dramatik değeri konusunda Shakespeare eleştircileri birbirine tamamıyla karşıt iki cepheye bölünmüştür: Oyunu beğenenler ve beğenmeyenler. Her şeyden fazla karakter incelemelerine önem veren eski eleştircilerin çoğu *Atinalı Timon*'u beğenmez. Çünkü Shakespeare'in büyük tragedyalarından farklı olarak, buradaki kişiler psikolojik bakımdan inceden inceye işlenmemiştir. Ama Shakespeare'in üslup ve şiir özelliklerini de önemseyen yeni eleştirciler, geçmişte pek tutulmayan bu tragedyaya karşı gittikçe artan bir ilgi duymaya başlamıştır.

Örneğin, *Atinalı Timon*'u ilk savunanlardan biri olan Wilson Knight'a göre, Timon'un sözlerindeki şiir öylesine derin, heyecanla öylesine yüklü, öylesine yücedir ki, Hamlet'in, Troilus'un, Othello'nun, hatta Lear'in söyledikleri, çocukların mızmız sızlanmalarını andırır bu muhteşem “senfoni” ile karşılaştırılınca. Son zamanlarda* Shakespeare üstüne ilginç bir kitap yayımlayan Fransız eleştircisi Henry Fluchere, “bu şahane eser” dediği *Atinalı Timon*'a bugüne dek gereğince

---

* Bu bölümde zamana ilişkin ifadeler 1960'lı yıllara işaret etmektedir

değer verilmeyişine hayıflanır ve oyunu hem dramatik bakımdan, hem de şiir bakımından ayrıca üstün bulur. Bir iki yıl önce yazdığı kitapta John Wain de aynı fikirde olduğunu belirtir: *Atinalı Timon*, Hamlet kadar büyük ve Hamlet kadar anlaşılması güç bir şaheserdir. Burada Shakespeare'in şairliği ve hayal gücü görülmedik bir yüceliğe erişmiş, hatta dördüncü perdenin üçüncü sahnesinde *Kral Lear*'i bile aşmıştır. Gerçi bir insan portresi olarak Timon'un çizilişinde eksik yönler vardır ama, oyundaki şiir eşsizdir. Hatta bu tragedyaya öylesine şiirle doludur ki, şiirin ağırlığı eserin dramatik yapısını çökertmiş, yıkmıştır bir bakıma. Böylece Timon'un başına gelenlerden ve Timon'un davranışlarından fazla, onun sözleridir hatıramızda kalan. Bununla beraber, ilk üç perde ile son iki perde arasındaki karşıtlık sayesinde *Atinalı Timon* tiyatro eseri olarak da etkilidir.

John Wain'in ileri sürdüğü gibi, *Atinalı Timon* iyi oynanırsa, sahnede etkili olabilir. Ama bu oyunun gerçek bir tragedyadan çok ortaçağın "morality play"lerine benzediği de su götürmez. "Morality play"lerde olduğu gibi *Atinalı Timon*'da da bir ahlak dersi verilir aslında. Dr. Johnson'ın deyimiyle tragedyaya da bir "uyarma"dır. "Morality play"lerdeki kişiler –hasislik, merhamet, kıskançlık, kurnazlık, sefahat gibi– iyi ya da kötü ahlak niteliğinin, yani soyut bir kavramın alegorik temsilcileridir. Bu oyundaki kişiler de, Shakespeare'in büyük tragedyalarındakiler gibi, çeşitli yönleri olan, psikoloji kurallarına göre gelişen gerçek insanlardan çok, belirli bir özelliğin alegorik temsilcilerine benzer. Bireyden çok tiptirler. Örneğin, Timon ilk önce "aşırı müsriflik", sonra da "insan düşmanlığı", Apemantus "siniklik", Flavius "sada kat", Phrynia ile Timandra "şehvet", Timon'un dostları "nankörlük", şair ile ressam "dalkavukluk" alegorisidir. Ve ileride belirteceğimiz gibi, başta Timon olmak üzere, bu oyundaki kişilere candan bir yakınlık duymamamızın gerçek nedenini onların birer insandan çok, birer soyut kavram olmasında aramak gerekir belki de.

Atinalı Timon'un konusu son derece basittir. O kadar ki, gerçek anlamda bir konu bile diyemeyiz buna. Bu oyunda anlatılanlar, başlangıcı, çeşitli olayların zincirlenmesiyle belirli bir gelişmesi ve bir sonu olan bir hikâye değildir; bir tek kişinin, birbirine tam karşıt iki ayrı durumda nasıl davrandığının bir tablosudur.

Oyun üç ayrı bölüme ayrılır:

1. Timon'un ihtişam ve müsriflik içinde yaşadığı bölüm,
2. Timon'un iflas ettiğini anladığı ve arkadaşlarının ona yüz çevirdikleri bölüm,
3. Timon'un bütün dünyaya küstüğü bölüm.

Timon'un konağında geçen birinci perde, ev sahibine sanat ürünlerini ve mallarını satmaya gelen bir ressam, bir şair, bir tüccar ve bir mücevhercinin Timon'u övmeleriyle başlar: Timon'un büyümlü cömertliği herkesi ona doğru çeker; Timon üstün bir insandır, eşine rastlanmayan bir insan; Timon durmadan dinlenmeden çevresine iyilik eder; bütün dünya sonsuz bir sevgi ve saygıyla Timon'u kucaklar. Evine akın akın gelenler Timon'a hizmet etmeye can atar; Timon hem son derece iyi kalpli hem de son derece zengin olduğu için ona herkes tapar, herkes hayran hayran talih perisinin bu sevgili gözdesinin peşinden gider ve onun atının üzengilerini bile kutsal sayar. Ama şu var ki, Timon'un bütün şanını açıklayan, aşırı ve coşkun övgüleriyle onu göklere çıkaran şair ile ressam, durumun her an değişebileceğini de bilir. Talih prensinin aklına eserse, gözdesini dakikasında alaşağı edivereceğini ve o zamana kadar yerlerde sürüklene sürüklene talihli adamın peşinden gidenlerin onu yüzüstü bırakacaklarını tam söyledikleri sırada borular çalar, Timon misafirleriyle birlikte içeri girer.

Bu ilk perdede Timon, çevresine mutluluk ve bereket saçan güneş gibi ve güneş kadar da göz kamaştırıcıdır. Yalnız yüreği temiz, eli açık bir insan değildir; eşsiz serveti sayesinde bir imparatorun gücü vardır onda. Keseler dolusu altın

vererek dostlarından biri olan Ventidius'u hapisten kurtarır. Kendisine hizmet eden delikanlılardan birine bol bol para bağışlar, onu sevdiği kızla evlendirir. Çevresindekilerden birinin dediği gibi, cömertliği öylesine gürül gürül akan bir sel- dir ki, altın tanrısı Plutus bile her şeye değerinin yedi kat faz- lasını veren Timon'un ancak kâhyası olabilir. Şahane ziyafet- lerinin sonunda misafirlerine kıymetli hediyeler, cins atlar, mücevherler dağıtırken, elinde onlara hediye edecek ülkeler olmadığına üzülür. Çocukça bir güveni vardır evini doldu- ran, her sözünü hayran hayran dinleyen bütün bu adamlara. "İnsanın ne diye dostu olsun, dostlarından yardım görmeye- cekse?" diye sorar tam bir saflıkla. Günün birinde güç duru- ma düşerse, dostlarının yardımına koşacaklarından o kadar emindir ki, onlarla bağlarının sağlamlaşması, birbirlerine iyi- ce yaklaşmaları için, daha az varlıklı olmayı bile dilemiştir zaman zaman. Ve Timon, insanların yeryüzüne iyilik etmek için, zenginliği kardeşçe paylaşmak için geldiklerini, dostla- rının servetini kendi serveti saydığını söylerken, öylesine duygulanır ki, gözlerinden yaşlar boşalır.

Bu ilk perdedeki dünyanın, yalnız paraya dayanan bir debdebesi değil, kusursuz bir uygarlığı da var gibidir görü- nüşte – sanatın, zevkin, nezaket dolu soylu davranışların, ki- bar ve ince duyguların, rahat ve mutlu insan bağlarının, ya- şama sevincinin meydana getirdiği bir uygarlık. Ama ne ya- zık ki, bu kadar güzel olan bu dış görünüş aldatıcıdır, sahte- dir, yüzeyi ustaca kaplayan bir yaldız tabakasıdır sadece. Ay- nı dünyaya Apemantus'un ya da Flavius'un gözleriyle bakın- ca, her şeyi bambaşka bir açıdan görürüz. Timon'un evini dolduran adamların aslında dürüst olmadıklarını; Timon'un ise, kendi de dahil, herkesin sandığı gibi zengin olmadığını anlarız.

Tragedyanın kişiler listesinde Apemantus "huysuz bir fi- lozof" diye tanıtılır okuyuculara. Hazlitt gibi ünlü bir eleşti- rici de Diogenes'in ruhunu bulur onun sözlerinde. Ama Ape-

mantus, huysuz bir filozoftan ya da bir Diogenes'den çok, Timon'un ziyafetine gelen misafirlerden birinin dediği gibi, "huysuz bir köpeğe" benzer, içinde hep hırlayan bir köpek varmış hissini verir insana.

Belki Apemantus her şeyi olduğundan daha kötü görür, her şeyin ancak en iğrenç yönünü sezer; ama su götürmez bir meziyeti vardır. Gerçekleri görür Apemantus. İlk sözü Timon'u uyarmak, çevresindekilerin namussuzluğunu açığa vurmaktır. Apemantus'a göre, bu alçaklar Timon'un yemeklerini değil, Timon'un kendini yiyorlardır, ekmeklerini kurbanları olan adamın kanına banıyorlardır hep birden. Birinci perdenin sonunda da son bir defa uyarır Timon'u ve insan kulaklarının öğüt dinlemeye sağır, dalkavukluk dinlemeye hazır oluşuna hayıflanır.

Apemantus, Timon'un akılsızlığını, saflığını ayıpladığı gibi, Timon da onun geçimsizliğini, huysuzluğunu, bir türlü bitmeyen öfkesini ayıplar. Böylece Timon ile Apemantus bu ilk perdede tam bir karşıtlık içindedirler: Tamamıyla iyimser olan Timon herkese güvenir; tamamıyla kötümser olan Apemantus hiç kimseye güvenmez; Timon çevresini iltifatlara, ötekisi lanetlere boğar; Timon etrafındakilere hediyeler, ötekisi küfürler saçar. Timon ile Apemantus şu sırada birbirlerine o kadar aykırı varlıklardır ki, ileride tıpatıp birbirlerine benzemeleri, kaderin acı olduğu kadar da acayip bir alayı hissini verir bize.

Apemantus'un gözüyle bakınca, Timon'un o şatafatlı dünyasını bambaşka bir açıdan gördüğümüz gibi, kâhyası Flavius'un gözüyle bakınca da Timon'un muazzam servetini bambaşka bir açıdan görürüz. Bu servet tükenmek üzeredir, daha doğrusu tükenmiştir bile. Timon'un toprakları rehinde, kendisi borç içindedir aslında. Yüreği kan ağlayan Flavius, efendisine durumu açıklayabilmek için, onu ikide birde kenara çeker, dinlemesi için yalvarır. Ama hiçbir şeyin farkında olmayan, hiçbir şeyin farkında olmak istemeyen Timon,

kâhyasının sözlerine kulak asmaz, gerçekleri görmemekte sonuna kadar direnir. Çevresine bereket saçan bu şahane güneş batmak üzeredir ve Apemantus'un dediği gibi, insanlar kapar kapılarını batan güneşe karşı.

Tragedyanın ikinci bölümünde, bu kapıların Timon'un yüzüne nasıl kapandığını görürüz. İkinci perdenin birinci sahnesinde bir senatör, Alcibiades'in daha sonraları tefeci olmakla suçlayacağı o pek saygıdeğer senatörlerden biri elinde birtakım kâğıtlarla sahneye girer. Timon'un şuna buna ne kadar para borçlu olduğunu sayıp döker, şimdiye kadar eli açık, gönlü ulu diye övdüğü dostunu, çılgınca har vurup harman savurmakla suçlar. Bu ana dek bir Zümrüdüanka gibi ışıklar saçan Timon'un yakında tüyleri yolunmuş bir kuşa döneceğini sezdiği için, adamlarından birini hemen ona gönderir, ödünç verdiği paraları geri ister.

Yalnız o senatör değildir böyle davranan. İkinci perdenin ikinci sahnesinde, şaşkına dönen kâhya ne yapacağını bilemez bir hale gelmiş, Timon'un evi sözüm ona dostlarının para isteyen uşaklarıyla dolmuştur. Timon misafirleriyle avdan dönünce, etrafını sararlar bu uşaklar; birbirlerini ite kaka, ellerindeki senetleri sallaya sallaya, hep bir ağızdan niçin geldiklerini bildirirler. Flavius, efendisini bir kenara çeker, durumu ona anlatmaya çalışır. Kendisiyle konuşmak isteyen kâhyasını bugüne kadar hep başından savmış olan Timon, daha önce uyarılmadığı için, suçu ona yüklemeye kalkar ilkin. Üzüntüsünden ağlayan bu dürüst adamın açıklamalarını yarım yamalak dinleyip, meteliği kalmadığını, gırtlığına kadar borca battığını öğrenince, ödünç para almak için dostlarına başvuracağını söyler. Hâlâ gerçekleri göremez, hâlâ ahmakça bir iyimserlik içindedir. Asıl servetinin parası oluşundan değil, dostları oluşundan ileri geldiğini övüne övüne ilan ederken, bütün tanıdıklarının hemen yardımına koşacaklarından emindir. Hatta öylesine emindir ki, daha önce söylediği gibi, dostlarının kendisine ne kadar candan bağlı olduk-

ları artık iyice meydana çıkacak diye, bu güç duruma düştüğüne nerdeyse sevinir.

Timon, adamlarından üçünü, üç dostuna gönderir. Onların yardımına sığınmak zorunda kaldığı için gurur duyduğunu da bildirmelerini ayrıca tembih ederek, bir miktar para ister her birinden. Devletin zenginleşmesinde önemli bir payı olduğundan, senatörlere de başka birini gönderip onlardan toplu bir para alabileceğini tasarlar. Ama Flavius bu çareye başvurmuştur bile ve senatörler sözbirliği etmişçesine, yarım yamalak suçlamalar, uydurma bahaneler ileri sürmüş, beş para vermeye yanaşmamışlardır. Timon ilkin afallar, inanamaz duyduklarına. Sonra senatörlerin iyice yaşlı ve dolayısıyla biraz nankör, biraz katı yürekli olmalarına yorar aklının alamadığı bu tutumlarını. Ventidius'a da bir adam gönderir. Bu dostu yoksulken, elinden tutacak kimsesi yokken, Timon külliyetli bir miktar para verip onu hapisten kurtarmıştır. Birinci perdenin ikinci sahnesinin başlangıcında gördüğümüz gibi, babası ölen Ventidius büyük bir mirasa konunca, bu parayı geri vermek istemiş, Timon ise kabul etmemiştir. Ama şimdi Timon, başı derde girdiği için, bir süre önce reddettiği parayı almak zorunda kalacaktır. Gerçekleri görmemek için hâlâ direnip duran Timon, bunca dostu olan bir insanın batabileceğini aklından bile geçirmemesini söyler kâhyasına. Böylece ikinci perde biterken, Timon gene boş umutlara kapılmış, gene aptalca bir güven içindedir.

Üçüncü perdenin ilk üç sahnesinde, Timon'un güvendiği üç dostunun ona nasıl sırt çevirdikleri anlatılır. Bunlardan birincisi olan Lucullus, Timon'un adamlarından Flaminius'u görünce ilkin sevinir, cömertliğini coşkunlukla övdüğü arkadaşının ona yeni bir hediye gönderdiğini sanır. Zaten bir gece önce gümüş bir ibrikle bir leğen girmiştir rüyalarına. Flaminius'un borç almaya geldiğini anlayınca fena halde bozulur, bütün davranışı dakikasında değişir. Timon'un daha bir saniye önce övdüğü eli açıklığını bir kusur sayar şimdi. Timon iyidir hoştur ama gereğinden fazla para harcıyordur.

Sırf bu kadar çok misafir ağırlamamasını öğütlemek için Lucullus'un sabah akşam Timon'a yemeğe gittiği olmuştur. Her insanın bir kusuru vardır. Timon'un ki de fazla cömert olmaktır. Çok uğraşmıştır ama vazgeçirememiştir onu bu huyundan. Bu palavralardan sonra Lucullus, Flaminius'un yalan söylemesi, onu evde bulamadı diye bir masal uydurması için üç altın verir. Bir uşağın bu sözüm ona soylu kişiden çok daha soylu olduğunu anlarız o zaman: Böylesine korkunç bir nankörlük karşısında öfkeden köpüren Flaminius, kendisine rüşvet olarak verilen paraları Lucullus'un başına fırlatır ve uzun uzun lanet eder bu kancık dosta.

Üçüncü perdenin ikinci sahnesinde, Timon'un güvendiği ikinci dostunun kalleşliğini görürüz. Lucius denilen bu adam, canciğer arkadaşı saydığı Timon'u üç yabancıya övmektedir. Yabancılardan biri Timon'un varını yoğunu tükettiğini duyduğunu bildirince, Lucius inanmaz bu çeşit söylenkilere. Lucullus'un Timon'a borç vermeye yanaşmadığını duyunca da, "O değerde bir insandan para esirgemek ha! Hiç de şerefli bir davranış denemez buna," diye kıyametler kopararak ayıplar bu pintice tutumu. Timon'un kendisine de para, gümüş eşyalar, mücevherler, ufak tefek başka hediyeler sunduğunu; Lucullus'a verdiklerinin yanında bunlar bir hiç kalsa da Timon'un adamları kendisine başvursalardı, elleri boş dönmeyeceklerini böbürlene böbürlene tam açıkladığı sırada Servilius sahneye girer.

Timon'un adamını görünce, tıpkı Lucullus gibi Lucius da ilkin sevinir, sevgili dostunun kendisine yeni bir hediye gönderdiğini sanarak. Ama durumu öğrendiği zaman, Lucullus'un kinden farklı bir hileye başvurur: Sözde akılsızca davranıp bütün parasını başka bir işe yatırmıştır. Çok güvenilir bir dost olduğunu göstermek fırsatından, canı gibi sevdiği Timon'un yardımına koşmak şerefinden bu yüzden yoksun kaldığını yemin üstüne yemin ederek ve dövüne dövüne anlattıktan sonra sıvışıp kaçar.

Sahnede yalnız kalan üç yabancı çok şey biliyorlardır Timon üstüne. Bir çeşit koro ödevini görerek, böyle bir felaket anında Timon'u kaderine bırakan ikiyüzlü dalkavukları ayıplarlar. Timon'un şu Lucius denilen adama bir baba sevgisi gösterdiğini, itibarı bozulmasın diye cebinden bol bol paralar vererek uşaklarının aylıklarını bile ödediğini söylerler. Ve Timon'un dillere destan cömertliğini, iyi yüreğini, soylu kişiliğini, şerefli tutumunu överler.

Üçüncü perdenin üçüncü sahnesinde, güvendiği üçüncü dostu Sempronius da kalleşçe davranır Timon'a karşı. Timon'un adamını hemen başından savmaya kalkar. Lucius ile Lucullus'un kendisinden çok daha zengin sayılabileceklerini, üstelik servetlerini Timon'a borçlu olduklarını söyler ilkin; onlara niçin başvurulmadığını bilmek ister. Bu adamlardan yardım istenildiğini, hiçbirinin beş para vermeye yanaşmadığını öğrenince, en son kendisine haber gönderdiği için, sözde pek gücenir Timon'a. Ağır bir hakarete uğradığını, şerefiyle oynandığını bildirir ve bu gülünç bahaneyi ileri sürerek kesenin ağzını açmayı kesinlikle reddeder. Timon'un adamı haklı olarak acı alaylarla karışık lanetler yağdırır efendisinden bunca iyilik gören, Timon'un en güvenilir dostu saydığı bu aşağılık herife.

Artık yalnız bu üçü değil, bütün dostları böyle nankörce davranacaklardır Timon'a karşı. Çünkü Atina toplumunun üst tabakaları temelden çürüktür. Hiçbir ahlak değeri tanımayan, acıma nedir bilmeyen, yalnız paraya tapan ikiyüzlü adamlardır hepsi. G.H. Harrison'un dediği gibi, birer sülük misali kanını emmişlerdir arkadaşlarının, kanı tükenince de sülükler kopmuşlardır Timon'dan.

Bundan sonraki sahneden [III, 4] anladığımız gibi, bu sözüm ona kibar beylerin emrinde çalışan adamlar, efendilerinden kat kat daha dürüst, daha soylu, daha erdemlidir. Eskiden Timon'dan bu kadar çok para sızdıran efendileri, şimdi para istemek üzere onları Timon'un konağına gön-

derdiği için utanır, yapmak zorunda oldukları bu işten tiksindir, hizmet ettikleri adamların nankörlüğünü hırsızlıktan bin beter sayar ve Timon'a acırlar. Daha sonraları, dördüncü perdenin ikinci sahnesinde de Flavius başta, Timon'un hizmetkârlarının onu sömürüp sömürüp tepen o kibar dostlarından daha soylu olduğunu görürüz. Timon'un adamları onun yıkılışının yasını tutan bir koroyu andırır nerdeyse. Artık yersiz yurtsuz, meteliksiz kalmış, işlerini güçlerini yitirmişlerdir. Ama kendi hallerinden çok, bunca ihtiyaçından sonra görülmedik acılara düşen efendilerinin korkunç alın yazısını düşünürler. Onun elinden tutacak bir tek dostu çıkmayışını kınarlar. Efendilerinden artık ayrılmak zorundadırlar, ama yürekleri hâlâ ona bağlıdır. Timon'un kâhyası Flavius, cebinde kalan son üç beş kuruşu onlarla paylaştıktan ve Timon'un hatırı için her zaman dost kalmalarını diledikten sonra derin bir sevgiyle anar efendisini. Durumunda hiçbir değişiklik olmamış gibi Timon'a hizmet etmeye gene kararlı olan Flavius'a göre, elinin açıklığı, ahlakının dürüstlüğü, yüreğinin iyiliğidir efendisini yıkan.

Üçüncü perdenin dördüncü sahnesinde, olup bitenleri belki hâlâ tam kavrayamayan ve öfkeden köpüren Timon evine dönünce, borçlu olduğu dostlarının uşakları dakikasında çevresini sararlar. Şimdi Timon, av köpeklerinin kısırdığı bir geyik kadar çaresizdir bu adamların ortasında. Elllerinde salladıkları senetleri göstererek, "İndirin hepsini başıma, serin beni yere!" der. Şimdiye kadar sağa sola saçtığı paralar, insanlara duyduğu sevginin, yani yüreğinin ve kanının bir sembolü olduğuna göre ve artık yeryüzünde verecek hiçbir şeyi kalmadığı için borçlarını ancak yüreğiyle ve kanıyla ödeyebileceğine göre, "Kıtır kıtır kesin yüreğimi para diye, kanımı damla damla sayın... doğrayın, bölüşün beni!" diye bağırır. Sonra bütün nankör dostlarına son bir ziyafet çekmeye karar verir.

Üçüncü perdenin son sahnesinde Timon'un bu ziyafetini görürüz. Konağa gelenler, hâlâ misafir ağırlayabildiğine göre, Timon'un durumunun söylendiği kadar kötü olmadığını, belki de onları denemek için böyle bir hileye başvurduğunu düşünür. Timon görünür görünmez, koşuşup gene dalkavukluğa başlar, yaltaklana yaltaklana yalanlar uydurur, özür dilerler bir süre önce ona borç verecek paraları olmadığı için. Sıkı sıkı kapalı kaplarda gelen yiyeceklerin ayrıca nefis olduğundan hiç şüpheleri yoktur.

Timon, misafirlerini nezaketle sofrasına oturtturarak, önce acı alaylarla dolu bir dua eder tanrılara. Sonra bu ikiyüzlü dostlarını lanetler, yalnız ılık suyla dolu kapları göstererek, "Açın tabaklarınızı köpekler, açın da yalayın!" diye bağırır.* Derken kaplardaki suları, Timon'un düpedüz delirdiğini sanan, kaçmaya çalışan misafirlerin yüzüne gözüne fırlatır küfrede ede. Delice bir kin gösteren bu davranışıyla Timon, sadece sofrasındaki aşağılık dalkavukları değil, sadece Atina'nın büyüklerini değil, bütün insanları yerin dibine batırmak ister.

Gerçekten de insanlarla bağı artık kopmuştur Timon'un. Yalnız insanlarla değil, eski benliğiyle de bağları öylesine kopmuştur ki, Timon'un yepyeni bir kişiliğe büründüğünü

---

* Shakespeare'in oyunlarındaki başlıca benzetme ve metaforlar üstüne *Shakespeare's Iterative Imagery* adlı ünlü incelemesinde, Caroline Spurgeon, Atinalı Timon'da köpeklerle ilgili imgelerin hâkim olduğunu ileri sürer. Gerçekten de bu oyunda tekrar tekrar köpek lafı edilir: Efendilerinin verdiği yiyecekleri kemiren, çiğneyen, yutan köpekler, öldürdükleri hayvanın kanını içen av köpekleri, insanlardan esirgenen yemekleri kapıveren köpekler, artıkları yalayan köpekler, taşlanan ve tekmelenen köpekler, uyuyan köpekler, huysuz köpekler, dilenci köpekleri vs. Oyunlarını dikkatle inceleyenlerin bildiği gibi, Elizabeth dönemi âdetlerine uyararak, masaların yanında beslenen köpeklerden pek hoşlanmazdı Shakespeare. İşte bu oyunda, tiksindiği iki şeyi, yani sofrada oturan efendilerinden bir şeyler koparabilmek umuduyla yaltaklanan köpeklerin sahte sevgisiyle, zengin bir adamdan bir şeyler koparabilmek umuduyla yaltaklanan dalkavukların sahte sevgisini birleştirir. (*Studies in Shakespeare*, ed. Peter Alexander, London, Oxford University Press, 1964, s. 182-184.)

söyleyebiliriz. Dowden’a göre, hayatının bu döneminde Timon ilk defa olarak acı bir gerçekle yüz yüze gelmiş, insanların bencilliğini, nankörlüğünü, bayağılığını anlamıştır. Şimdiye kadar hayaller üstüne kurulu olan yaşamı temelinden sarsılmış, yıkılmıştır. Gözü açık gördüğü rüyalarından, insanların birbirlerini kardeşçe sevdiği rüyalarından uyanıvermiş, kendini dünyanın ıssız kıraçlarında bulmuştur. Bugüne dek bilinçsiz ve kayıtsız yaşadığı, gücünü geliştirecek çabalardan kaçındığı için, uğradığı felakete sabırla dayanamamış, benliğini kontrol altına alamamış, bu yeni duruma hâkim olamamıştır. Böylece gerçeklerle hiçbir ilgisi olmayan bir insanseverlikten, ölçüsüz ve tutkulu bir kine düşmüştür. Artık yalnız kendi nankör arkadaşlarından değil, bütün insanlardan nefret etmektedir.

Dördüncü perde, Atina’nın surları dışına çıkan, doğduğu kenti bir daha görmeyecek olan Timon’un “amin” diye biten kırk satırlık bir bedduası ile başlar. Wilson Knight’ın dediği gibi, onun bu uzun lanetleri, sınırsız ve azgın birer kin destanıdır. Bu ilk lanetinde ana tema, toplumu ayakta tutan bütün ahlak kurallarının altının üstüne gelmesidir. Aslında Timon, *Troilus ile Cressida*’nın birinci perdesinin üçüncü sahnesinde Ulysses’in öğütlediği düzenin tam tersini istiyordur. Yeryüzünde dinin, saygının, adaletin, barışın, hakseverliğin, doğruluğun, geleneklerin, törelerin, yasakların allak bullak olmasını, sonu gelmez bir kargaşalığın dünyayı sarmasını istiyordur.

Timon, bu korkunç bedduadan sonra, Atina’ya bir daha ayak basmayacağını bildirir. Artık ormanlarda yaşayacaktır ve orada en vahşi hayvanları bile insanoğlundan daha insafli bulacağından emindir.

Dördüncü perdenin üçüncü ve son sahnesinde, Timon’u deniz kıyısındaki ormanda, eskiden yaşadığı konakla tam bir karşıtlık gösteren vahşi mağarasının önünde buluruz. Çok uzun olan bu sahne, Timon’un yalnız insanların değil,

tabiatın da lanetlenmesini isteyen kırk yedi satırlık bir monologuyla başlar. Timon, bereket saçan kutsal güneşin, topraktan çürük bir ıslaklık çıkarmasını, dünyayı saran bütün havanın zehirlenmesini, beylerin alaşağı edilmesini diler. Delice bir kötümserlik içinde bunalıp batan Timon'a göre, bütün insanlar, nankör dostları kadar dalkavuktur; talih merdiveninin her basamağında, bir alttaki bir üsttekine yaltaklanır; herkes aşağılıktır, herkes kendi çıkarını düşünür; bilginler, zengin budalaların önünde yerlere kadar eğilirler; o iğrenç insan tabiatında dürüstlüğü zerre bile yoktur. Onun için Timon, bütün toplumdan, kendi benzerinden, hatta kendinden nefret etmekte, insanlığın yerin dibine batmasını istemektedir.

Timon bu lanetler arasında karnını doyuracak bir bitki bulabilmek için toprağı kazar... ve altın bulur. Açlığını gidermek amacıyla Tanrılardan birkaç parça kök isterken, Tanrıların ona bu pırıl pırıl altınları sunması, garip olduğu kadar da acı bir alayıdır kaderin, Timon'un hayatını yıkan o belalı altın, sanki hâlâ onu kovalıyor, bir türlü peşini bırakmak istemiyor, yaralı bir hayvan gibi sığındığı bu mağarada bile karşısına çıkıyordur. Şimdi Timon istese eski hayatına dönebilir, boşuna sevdiği o aşağılık dalkavukları ya da yenilerini gene çevresinde toplar, aynı debdebeli hayatı yaşamaya koyulurdu. Ama hayattan da, insanlardan da, her şeyden de artık nefret etmektedir Timon. Ve bütün evrene saçtığı kin, bu altın parçalarının üstünde toplanır şu sırada: Altındır insanları bu rezil hale sokan; altın bütün değerleri alt üst eder; karayı ak, çirkini güzel, eğriyi doğru, soysuzu soylu, yaşlıyı genç, korkağı yiğit gösterir, rahipleri dinden imandan ayırır; sapasağlam insanları ölüm döşegine serer; cehennemlik adamları kutsallaştırır; iğrenç cüzamlıları şirinceleştirir; hırsızları başköşelere oturtur, saygıdeğer görünmelerini sağlar; kartlaşmış dullara koca bulur; frengi çibanlarıyla hastanelerde sürünen erkeklerin bile tiksineceği ka-

dınları bir nisan günü kadar mis kokulu ve taptaze yapar. “Bütün insanlığın ortak orospusudur” altın.

Timon böyle kendi kendine konuşurken, insanlar o ıssız mağarada gizlenen altının kokusunu sanki hemen almış gibi, davul sesleri, yaklaşan adımlar duyulur. Timon ancak bir kısmını alıkoyup, bulduğu altınları hızla toprağa gömer yeniden.

Alcibiades ile komutasındaki erlerdir bu gelenler. Timon’un genç arkadaşı Alcibiades’in hikâyesi Timon’unkine çok benzer aslında. Bu iki hikâye birbirinin yankısı gibidir. Atinalılar Timon’a ne kadar nankörce davrandırlarsa, Alcibiades’e de o kadar nankörce davranmıştır. Timon’un devlete yaptığı hizmetleri hiçe saydıkları gibi, kahramanlığı sayesinde büyük bir ün kazanmış bir asker olan Alcibiades’in hizmetlerini de hiçe saymışlardır. Bu iki adamın şimdiki durumları da aşağı yukarı eştir. Timon kendi kendini, Alcibiades’i ise Senato sürgüne mahkûm etmiştir.

Üçüncü perdenin beşinci sahnesinde Alcibiades ile Senato’nun çatışması, Atina’yı yöneten büyüklerin ne kadar insafsız, ne kadar katı yürekli olduklarını bir kez daha gösterir: Alcibiades’in yakın dostlarından biri, öfkesini yenemeyerek, şerefini lekelemeye kalkan bir adamın kanını dökmüş, bu yüzden ölüm cezasına çarptırılmıştır. Alcibiades, memleketi uğruna çarpışan, yaralanan, savaş alanlarında yiğitliğini ispat eden arkadaşının hayatını kurtarabilmek için canla başla uğraşır, “Acımak kanunun erdemidir,” diyerek yasaların harfine değil, ruhuna bağlı kalmalarını, merhametli olmalarını diler senatörlerden. Ama Alcibiades’in çabaları boşunadır. Yaşlı oldukları için kendilerinden anlayış ve hoşgörü beklenen bu adamlar merhamet nedir bilmezler, “Biz kanundan yanayız: Ölmesi gerek,” diye kesip atarlar. Bu kadarla da kalmayıp Alcibiades’e öfkelenirler, devlete sayısız yardımlarını, eşsiz kahramanlığını hiç düşünmeden onu ömür boyunca sürerler Atina’dan.

Böylece tıpkı Timon gibi, Alcibiades de Atinalıların ha-inliğine ve nankörlüğüne kurban gitmiştir. Ama Timon gibi bütün dünyaya küsüp sağı solu lanetleyerek güçsüz ve kısır öfkeye kapılmak yerine Alcibiades kılıcını çekmiş, erlerini peşine takmış, Coriolanus anayurdu Roma'nın üstüne nasıl yürüdüyse, Atina'nın üstüne yürümeye hazırlanmıştır. Ve bu yürüyüş sırasında da tesadüfen Timon'un mağarasının önüne gelmiştir. Yanında vücutlarını satarak geçinen ve Alcibiades'e metreslik eden Phrynia ve Timandra adlı iki kadın da vardır.

Alcibiades, bir insandan fazla yırtıcı bir hayvana benzeyen arkadaşı Timon'u tanıyamaz, "Kimsin, nesin sen?" diye sorar ilkin. Timon ise, Alcibiades'i kinle karşılar; unutmak istediği insan yüzünü, insan gözlerini kendisine yeniden gösterdiği için, kurtların onun yüreğini kemirmesini diler.

Eskiden özellikle düşkün olduğu Alcibiades, Timon'a hiçbir zaman kötülük etmediği için bu kin tamamıyla yersizdir. Timon onu nefretle kovsa da Alcibiades'in yüreği parçalanır o şanlı Timon'un bu hale düşmesine. Çektiği acılar yüzünden delirdiğini sanarak, Atinalıların devlete bunca hizmeti olan bir adama nankörce davranışını yerer, gene de sevgi gösterir ona. O sıralar parasızlığından askerleri boyuna başkaldırdıkları halde, Timon'a bir miktar para vermek ister.

Eski arkadaşının dostluğunu da, parasını da reddeden Timon onun Atina'ya karşı ayaklandığını duyunca, savaşı kazanmasını, Atinalıların başına bela kesilmesini sonra da kendi belasını bulmasını diler. İşte o zaman, içindeki korkunç ki-ne rağmen, Timon'un anayurduyla bütün bağlarını koparmadığını, içinde bir çelişki olduğunu anlarız. Çünkü Atina halkı denilen o alçak sürüsünün hem gebermesini ister, hem de vatanını rezil edeceği için Alcibiades'e içerler bir ara. Gel gelelim Timon insanlığından öylesine sıyrılmıştır ki, Atina'ya karşı duyduğu o azgın öfke, yurtseverliğinden ağır basar:

Varsın Alcibiades bir veba salgını gibi çöksün o uğursuz kent-
tin üstüne, bir tek kişi kurtulmasın, gerçekte hepsi namussuz
olduğuna göre, ne ak saçlı yaşlılara, ne çoluk çocuk sahibi
kadınlara, ne de gencecik kızlara acısın. Hatta bebekleri bile
esirgemesin; çünkü yavrular büyüyecekler, günün birinde Al-
cibiades'in gırtlığını kesmeye yelteneceklerdir. Bu ıssız ma-
ğarada altın görünce şaşırان Alcibiades'e, Timon bu amaçla
yani bütün kenti yaksın yıksın, Atinalıları kılıçtan geçirsin
diye avuç dolusu para verir. Eskiden Timon sırf sevgisini gös-
termek için çevresine altın saçardı. Ama bundan böyle, sırf
kinini göstermek için sağa sola altın saçacaktır. İleride göre-
ceğimiz gibi tamamıyla dengeli bir insan olan Alcibiades al-
tınları alır, ama Timon'un korkunç öğütlerine kulak asmaya-
cağını da açıkça bildirir.

Bu sahnenin en ilginç yönlerinden biri, esas teması şehvet
değil de nankörlük olan bir tragedyada Timon'un tıpkı Lear
gibi müthiş bir tiksinti duyarak, ama Lear'den çok daha ile-
ri giderek cinsel konular üstünde uzun uzun duruşudur. Al-
cibiades mağaraya iki fahişe ile gelince, Timon cinsel ilişkile-
re karşı bu korkunç çıkışı yapmak fırsatını bulur. Zaten *Ati-
nalı Timon*'da kadın olarak yalnız bu iki sokak kadınının
bulunması, ayrıca garip bir özelliğidir bu tragedyanın. Çün-
kü bilindiği gibi Shakespeare'in bütün oyunlarında kadınlar
son derece önemli, hatta bazen erkeklerden de önemli bir yer
tutar. Ve Kral Lear'in iki büyük kızı bir yana, ahlak bakımın-
dan, bazen de zekâ bakımından erkeklerden üstündürler – o
kadar ki, bir eleştirici haklı olarak Shakespeare'de “*gyneco-
latry*” olduğunu, yani kadınlara taptığını ileri sürmüştür.

Oysa Timon, Alcibiades'in yanındaki kadınları görür
görmez çatmaya başlar onlara: Melek görünümlü bu güzel
yaratıklar, Alcibiades'in kılıcından çok daha zararlıdır dün-
yaya. İffetli geçinen bakireler bile, sokak kadınları kadar
namussuzdur aslında. Süt gibi beyaz memelerinin uçları el-
biselerinin arasından sanki uzanır, erkeklerin gözlerini oyar.

Phrynia ile Timandra ise düpedüz birer orospudur ve Timon her zaman öyle kalmalarını, kendilerini sevmeden, sırf pis bir şehvetle kullanan erkeklere iğrenç illetler vermelerini, gül yanaklı delikanlılara frengi aşılamalarını ister. Timon, sırf bu amaçla, “Uzatın eteklerinizi, kahpeler,” diyerek, kucak dolusu altın bağışlar Phrynia ile Timandra’ya. Bol bol paraları olsun da, ölülerin başından kesilmiş saçlarla perukalar yapsınlar frengiden saçı dökülen kafalarına, kırışıklıklarını örtmek için yüzlerini öylesine boyasınlar ki, suratlarına atlar işese bile çıkmasın bu boyalar. Sonra erkeklerin başına bela kesilsinler, iliklerine kadar çürütsünler onları. Aşıladıkları pis hastalıklar yüzünden kanun adamlarının sesi kısılsın, hak hukuk lafı edemesinler yalancıktan; cüzam gibi beyaz lekeler kaplasın şehveti sözde ayıplayan şehvet düşkünü rahiplerin bedenlerini; burunları dökülsün, yüzleri yamyassı olsun hep kendi çıkarını düşünen bencil adamların; kıvırcık saçlı kabadayılardan kafaları damdazlak olsun; savaşta yaralanmayıp çalım satanlar bu orospulardan acı çeksinsinler; bütün erkeklerin öylesine canını çıkarsınlar ki, artık hiçbirisi bir kadınla ilişki kuramaz hale gelsin. Erkekleri iyice kahrettikten sonra, bu orospular da kahrolsunlar, gebersinler bir hendeğin içinde.

Alcibiades ile yanındaki kadınlar gittikten sonra, Timon yiyecek bir kök parçası bulabilmek için toprağı kazmaya koyulur gene. Bu arada “hepimizin anası” dediğı bereketli toprağın rahminde insan soyunun tükenmesi, toprağın nankör insanlar doğuracağı yerde kaplanlar, kurtlar, ayılar, ejderhalar doğurması için dualar eder. Ne çare ki, nefret ettiği şu insanlar bir türlü bırakmıyorlardır Timon’un peşini. Çünkü Timon aradığı kökü tam bulduğu sırada Apemantus sahneye girer ve küfürlerle karşılaşılır.

Timon kendisini taklide kalkıyor, onun davranışlarına özeniyor diye söylentiler yayıldığı için Apemantus durumu gözleriyle görmek amacıyla bu mağaraya geldiğini bildirir.

Ama Apemantus'a kalırsa, Timon'un insan düşmanlığı, kendi insan düşmanlığı gibi gerçek değildir, talihinin değişmesinden doğan pısrık bir bunaltı, bir hastalıktır sadece. Timon'un talihinin gene döndüğünden, altın bulduğundan haberi olmayan Apemantus, insanlardan nefret eden bir filozofun tutumunu, yani kendi tutumunu Timon'a yakıştıramadığı için, dalkavukluğu meslek edinmesini öğütlemek ister yoksul sandığı adama. Elinde bir kürek, bu ıssız yerlerde ne diye toprağı kazar Timon? Nedir bu perişan kılığı, bu mutsuz halleri? Eskiden kendisini sömürenler hâlâ ipek-liler giyiyor, şaraplar içiyor, yumuşacık yataklarda keyfediyor, Timon'un varlığını bile unutuyorlar. Şimdi Timon da onları sömürsün, kendisini batıranların sırtından geçimini sağlamaya baksın. Bugüne dek Timon'a karşı nasıl davrandı-larsa, Timon da o aşağılık heriflere öyle davransın. Ve vazgeçsin Apemantus'a benzemeye yeltenmekten. Timon, "Senin gibi olsam yok ederdim kendimi" deyince, Apemantus, Timon'un kendisini nasıl olsa yok ettiğini, şimdiye kadar bir deli, şimdi de bir aptal gibi yaşadığını, ama gene de Timon'un bu halini eski halinden daha fazla sevdiğini söyler. Ve o zaman Apemantus'un insanca bir yönü olduğunu anlarız, çünkü Timon'un belirttiği gibi, zenginken kendisine yaranmaya çalışmayan bu adam, bu düşük halinde dalkavukluk etmeye kalkıyordur ona. Ama Timon, artık hiç kimseden ilgi istemediği için Apemantus'u tekrar kovar. Apemantus da gene çatmaya başlar Timon'a: Sırf onun damarına basmak için buralara geldiğini, Timon'un zavallının biri olduğunu; bu acı hayata bu çileye kendi isteğiyle, gururunu kırmak için katlanmadığını, gönül rızasıyla fakir olmadığını, meteliksiz kalmasa, gene saraylarda yaşayacağını söyler. Timon da buna karşılık Apemantus'u suçlar. Çünkü Apemantus, kendisinden farklı olarak doğdu doğalı yoksuldur, bunca zaman Timon'un yüzüne gülen talih bir tek gün kollarını açmamıştır ona, ancak bir köpek

gibi beslemiştir onu. İnsanlar Timon'a yaptıkları gibi, önce üstüne titreyip, dalkavukluk edip sonra haince tepmemişlerdir onu; Timon gibi, iyiliğe karşılık nankörlük görmemiştir herkesten. Bu yüzden Apemantus'un hakkı yoktur insanlardan nefret etmeye.

Timon bunları söyledikten sonra, Apemantus'un Atina'ya dönmesini, kendisini rahat bırakmasını ister. Bulduğu hazineyi de gösterir ona. Ama Apemantus'un bu altınlara tepkisi, mağaraya gelenlerin tepkisinden bambaşkadır. En küçük bir ilgi duymaz altınlara karşı. Paranın burada işe yaramayacağını söylemekle yetinir yalnız. Timon'un geceleri nerede yattığını öğrenmek çok daha fazla merakını uyandırır Apemantus'un. Timon, Apemantus'a ikide bir hakaret etmekle beraber, gene de konuşur onunla; çünkü hor gördüğü bu adamla ortak bir tutkuları vardır artık. Birbirlerini kötüleyip dururlar ama, her ikisi de aynı şiddetle nefret ederler insanlardan. Timon, "Elinden gelse dünyayı ne yapardın?" diye sorunca, Apemantus insanlardan kurtulmak için dünyayı hayvanlara teslim edeceğini, kendisinin de hayvanlarla kaynaşacağını söyler. Ama her canlı yaratıktan tiksinen Timon'a göre, insanlar arasında barış ve sevgi olmadığı gibi, hayvanlar arasında da yoktur, onlar da kıyasıya birbirlerine eziyet eder, yerler birbirlerini.

Timon ile Apemantus'un bu uzun konuşması sonunda en korkunç küfürler ve lanetlerle biter. Hatta Timon yalnız sözle de kalmaz, taşları kaptığı gibi Apemantus'un üstüne atar onu başından savmak için.

Başlıca konusu insan düşmanlığı olan bu tragedyada, o olumsuz tutumu tek olumlu değer sayan ve birbirlerine layık görmeyen bu iki insanın karşılaştıkları sahne, Timon'un mizantropluğu ile Apemantus'un mizantropluğu arasındaki farkları göstermek bakımından ayrıca ilgi çekicidir.

Önceden belirttiğimiz gibi, oyunun başlangıcında, Timon ile Apemantus'un psikolojik yapıları ve davranışları arasın-

da tam bir karşıtlık vardır. Timon herkesi sever, herkese inanır, herkese verebileceği kadar verir. Apemantus hiç kimseyi sevmez, hiç kimseye inanmaz, herkesin ya ahlaksız ya da aptal yönlerini görür sadece. Şimdi ise Timon birdenbire değişmiş, eskiden candan ayıpladığı Apemantus'a benzemiş, hatta tutumu onunkinden daha da aşırı olmuştur. Ama gene de bu iki kişi birbirlerinden ayrıdır. Doğuştan sevgiden yoksun, doğuştan kötü niyetli olan Apemantus, insan düşmanlığını bir felsefe olarak benimsemiştir; mizantropluk ve siniklik onun mesleği, bir bakıma keyfidir. İnsanlara kin beslerken zerre kadar acı çekmediğini, bir çeşit haz bile duyduğunu sezeriz. Tam bir yabancılaşıma içinde iyiliğe de, kötülüğe de aslında kayıtsız olduğu için, Apemantus'un insan düşmanlığında trajik bir nitelik de yoktur. Timon ise doğuştan iyi niyetli, doğuştan sevgiyle dolu bir adamdır. Sırf çevresinin korkunç nankörlüğü yüzünden herkesten kopmuştur. Alın yazısının onu zorla insan düşmanlığına sürükleyişi Timon için acıların en büyüğüdür. Hatta Timon'un acıları öylesine derin, öylesine dayanılmazdır ki, Apemantus biraz uzaklaşır uzaklaşmaz, kendi kendine mırıldandıklarından ölmeye kararlı olduğunu anlarız.

Timon, bulduğu altına ve altına taptıkları için canavarlaşan insanlara lanetler yağdırmaya devam ederken Apemantus'tan kurtulduğunu sandığı sırada, sanki insanlar inadına onun peşini bırakmıyorlarmış gibi üç kişi daha gelir mağaraya. Timon'un gizli hazineleri olduğunu duyan üç eşkiyadır bunlar. Ama eşkiyaların onu soymasına hacet kalmaz. Timon kendiliğinden avuç avuç altın verir onlara. Bu adamları insan oldukları için yerer, ama hırsızlıkla geçiniyorlar diye zerre kadar ayıplamaz. Çünkü Timon'a göre, herkes hırsızdır aslında; hiç olmazsa bunlar namuslu görünmeye kalkmadan, açıkça yapıyorlardır yapacaklarını. Timon, eşkiyaları yüreklendirmek için, yalnız insan topluluklarının değil, bütün evrenin hırsızlık düzeni üstüne kuruldu-

ğunu anlatır onlara*: Güneş çekim gücüyle koskoca denizlerin suyunu çalıyordu, ay soluk ışığını güneşten aşırıyordu, toprak dünyanın artıklarından ve pisliklerinden elde ettiği gübreyle besleniyordu vs. Timon, eşkıyalara bol bol altın bağışlarken, Alcibiades'e verdiği öğütleri verir onlara da: Eşkıyalıklarını ustaca ve kıyasıya yapsınlar; sadece soymakla kalmasınlar, mallarıyla birlikte canlarını da alsınlar herkesin, canavarca davransınlar, birbirlerini bile soysunlar, hepsi vurguncu olduğuna göre, karşılarına çıkan her insanın gırtlığını kessinler, Atina'ya gidip dükkânları talan etsinler. Elllerinde şimdi altın var diye, soygunculuktan vazgeçmeye kalkmasınlar sakın.

Üçüncü eşkıyanın dediği gibi, Timon'un öğütleri öylesine olumsuzdur ki, hırsızlığa zorlarken, nerdeyse bu işten soğumuştur onları. Hatta ikinci eşkıya daha ileri giderek, Timon'un söylediklerinin tam tersini yapacağını, bu işten vazgececeğini bildirir.

Timon'un garip davranışı karşısında şaşkına dönen eşkıyalar gittikten sonra, Timon'un altın bulduğundan haberi olmayan Flavius, yeryüzünde bütün varı yoğu olan beş on kuruşu cebine koyarak mağaraya gelir. Önceden de belirttiğimiz gibi, Timon'a hizmet edenler ve bilhassa bu dürüst kâhya, efendilerini yıkan o korkunç bencilliğin ve nankörlüğün dışında kalan insanlardır bu tragedyada. Timon'un perişan halini görünce yüreği sızlar Flavius'un. Ne olursa

---

* Kimi eleştiriciler, bize kalırsa yanılarak, Timon'un doğaya sığındığını ileri sürmüştür. Timon gerçekten doğaya sığınsaydı, zamanla içine bir huzur gelebilirdi, doğa yoluyla yeniden insanlara yaklaşabilirdi. Ama Timon insanlar arasındaki düzensizlik ve zorbalığı doğada da görür. Hayvanların birbirlerini yediklerini, güneş, ay, deniz ve toprağın birbirlerini sömürüklerini söyler. Gerçi Timon'un doğa ile ilgili düşüncelerinde bir tutarsızlık da var bir bakıma; çünkü aynı sahnede yoksulluk yüzünden eşkıyalık yapmak zorunda kaldıklarını söyleyen adamlara doğanın yiyecek ve içeceklerle dolu olduğunu, toprak ananın cömert bir ev kadını gibi her yana tabak tabak yemek koyduğunu anlatır.

olsun, ömrünün sonuna kadar ona hizmet etmek amacıyla, ağlaya ağlaya Timon'a yaklaşır. Flavius bir insan olduğu için, Timon onu da istemez ilkin. Bu arada büyük bir haksızlık da eder; yanında hiçbir zaman dürüst bir kimse görmediğini, bütün beslediklerinin namussuz olduğunu ileri sürer. Ama Flavius'un eski efendisine sevgisi, bağlılığı, döktüğü acı gözyaşları o kadar candandır ki, Timon'un taş kesilen yüreğini bile yumuşatır. Bu koca dünyada bir tek insanın –yalnız bir tek insanın– namuslu olduğunu kabul etmek zorunda kalır. Flavius'un bu eşsiz iyiliği sayesinde, Timon ile insanlar arasında bir bağ kurulabilir, onun yeniden hayata dönmesi sağlanabilirdi belki de. Gel gelelim, delice bir kin Timon'un bütün benliğini öylesine sarmıştır ki, bütün insanlara düşman olmaya öylesine can atıyordur ki, Flavius'un su götürmez dürüstlüğü karşısında sevineceğine, neredeyse üzülür.

Herkes gibi, eski efendisine kalleşçe davranıp kendine yeni bir efendi bulmadığı için, kâhyasını aptal olmakla suçlar. Sonra gene kuşkulara kapılır. Flavius'un bu örnek davranışında gizli bir kurnazlık, özel çıkar olup olmadığını düşünür. Kâhyasının çok haklı olarak dediği gibi, eskiden çevresindeki dalkavukların ikiyüzlü olabileceklerini aklından bile geçirmeyen Timon, ancak iş işten geçtikten sonra öğrenebilmiştir insanlardan kuşkulanmasını.

Timon, bu kuşkuların boş olduğunu iyice anlayınca, kâhyasına altın verir, dünyada tek namuslu saydığı bu adamın zengin bir hayat sürmesini diler. Gel gelelim koştugu şart, insanlara karşı beslediği kinin ne kadar marazî olduğunu gösterir gene de: Flavius herkesten uzakta kuracak evini, insanlara düşman olacak, lanet edecek hepsine, hiçbirine acımayacak, bırakacak dilenciler bir deri bir kemik kalsınlar, insanlardan esirgediklerini köpeklere verecek, zindanlarda çürüseler, ağır hasta, ölmek üzere olsalar da el uzatmayacak onlara.

Flavius efendisinin yanında kalmak, onu biraz olsun avutmak için yalvarır. Ama Timon, küfredilmek istemiyorsa, bir an önce kaçmasını söyler kâhyasına; “Gözün insan görmesin, benim gözüm de bir daha görmesin seni” diyerek onu başından savar.

Beşinci perdenin ilk sahnesinde oyunun başında gördüğümüz şair ile ressam, Timon’un gene zengin olduğunu, ah-baplarını denemek için iflas etti diye söylentiler yaydığını, önüne gelene altın dağıttığını duyarlar; Timon’un acı acı alay ederek dediği gibi, altın öylesine yaman bir tanrıdır ki, domuz ahırlarından daha pis bir tapınakta bile, şu kahrolası insanlar ona tapmaya koşarlar.

Şair ile ressam, Timon ile karşılaşınca, şatafatlı sözlerle onu övmeye, nankör dostlarını yermeye başlarlar. Timon ise alaylarına devam eder bir süre, onların dürüstlüğüne inanmış gibi davranır ilkin. Sonra öfkesi ağır basar, sanatçı geçinen bu iki rezil adamın bütün alçaklıklarını yüzlerine çarpar, sille tokat üstlerine saldırır, onları döve döve kovar yanından.

Mağaraya gelen son ziyaretçiler, Timon’un yeniden zengin olduğunu duyan Atinalıların elçi gönderdiği iki senatördür. Yanlarına aldıkları Flavius, efendisinin kendi dünyasına kapandığını, hiç kimseyi hoş karşılamayacağını, bu çabalarının boşuna olduğunu anlatsa da, Atinalılara söz verdiklerini ileri sürerek direnirler Timon ile konuşmak için. Onun psikolojik yapısını kendilerinininki kadar basit sanan bu adamlar, yeni baştan talihi açıldığına göre, Timon’un eski haline döndüğünü ummaktadır.

Timon, bu yaşlı başlı senatörleri en korkunç lanetler, en ağır hakaretlerle karşılar. Vurdumduymaz senatörler gene de bildirirler getirdikleri mesajı: Atina Senatosu Timon’u sevgiyle selamlıyor, geçmişte nankörce davrandığı için özür diyor, yurduna dönmesini candan diliyor, devlet işlerinde değerine layık, şerefli bir mevki vermek istiyordur ona.

Timon ilkin şair ile ressama oynadığı oyunu oynar senatörlere de. Bu iyiliğin kendisini pek duygulandırdığını, gözle-
rinin yaşlarla dolduğunu söyler. Bunun üstüne yüz bulan senatörler Timon'a başvurmalarının gerçek nedenini açıklar; kendi deyimleriyle kudurmuş bir yaban domuzu gibi yurdunu yıkmaya hazırlanan Alcibiades'e karşı Timon'un desteğini sağlamak isterler. O zaman Timon, vahşi bir kinle kıyasıya alay ederek son mesajını gönderir Atinalılara: Yurdunu seviyordur, yurttaşlarının mahvolmasına gönlü razı değildir. Eğer sevgili Atinalılar savaş korkusundan, Alcibiades'in şerrinden, hayatın çeşitli kaygılarından, sıkıntılarından, acılarından, bütün dertlerinden toptan kurtulmak istiyorlarsa, Timon bir çare bulmuştur bu felaketlere karşı, son bir iyilik yapacaktır dostlarına: Mağarasının yanında bir ağaç vardır. En büyüğünden en küçüğüne kadar, yurttaşlarının hepsi hemen gelsinler buraya, o ağaca asıversinler kendilerini.

Yurttaşlarına son çare olarak ölümü öğütleyen Timon'un kendisinin de ölmeye karar verdiğini bir defa daha anlarız bu sahnede. Mezar taşına yazılacakları bile düşünmüştür. Uzun ve işkenceli bir hastalık saydığı hayatı artık bitmek üzeredir. "Hiçlikte her şeyi bulacaktır."

Bundan sonra Timon'u bir daha görmeyiz. Hayatına nasıl son verdiği bilinmez. Kendini öldürdü diye de bir laf yoktur. Sanki onu kemiren korkunç kin öylesine yoğunlaşmıştır ki, ölmekten, kendiliğinden ölmekten başka çıkar yol kalmamıştır Timon için. Timon'un son sözlerini düşündüğümüz zaman, yalnız insanları değil, bütün evreni kapsayan bu olumsuz ve yıkıcı kin içinde, Timon'un hâlâ bir tek şeyi, yüce bir ölümsüzlüğün sembolü olan denizi sevdiğini düşünüp umutlanmak isteriz. Ama belki bu sevginin nedeni bile olumsuzdur. Çünkü John Wain'in işaret ettiği gibi, denizin tuzlu suları Timon'un kıyıdaki mezarını günde bir defa örtecek, üstünde canlı bir bitkinin yaşamasını önleyecektir. Böylece Timon ölümünden sonra bile, hayata karşı koyacaktır.

Tragedyanın sonunda Alcibiades'in hikâyesi tekrar ele alınır ve bir sonuca bağlanır. Evvelce de belirttiğimiz gibi, Timon ile genç arkadaşı Alcibiades aşağı yukarı paralel bir durumdadır: Her ikisi de Atina'nın nankörlüğüyle karşılaşmış, her ikisi de yurtlarından uzaklaştırılmıştır. Ama bu haksızlığa karşı davranışları bambaşkadır: Alcibiades, ölüme götüren kısır bir kin içinde bunalıp sağa sola lanetler yağdırarak bütün dünyaya yüz çevirmek yerine, yalnız kendi öcünü değil, biraz da Timon'un öcünü almak amacıyla yurdunu yönetenleri cezalandırmaya karar verir. Tuttuğunu koparan cinsten olduğu için de, kısa bir süre içinde şehri ele geçirir. Surların üstünde korkudan titreşen senatörleri erkekçe suçlar. Bugüne dek hep çıkarları uğruna dolaplar çevirdiklerini, yasakları kendi keyiflerine göre kullandıklarını, Alcibiades gibilerine eziyet ettiklerini söyler ve bütün bu kötülüklere artık bir son vereceğini açıklar.

Gel gelelim Alcibiades, Timon'dan gene farklı olarak sırasında savaşp cezalandırmasını bildiği gibi, sırasında da bağışlayıp barışmasını bilen; duygularının değil, aklının buyruklarını dinleyen, ölçülü, dengeli bir insandır. Böylece senatörler, Timon'a alçakgönüllülükle başvurdıklarını açıklayıp, hepsinin suçlu olmadıklarını ileri sürerek Alcibiades'ten özür dileyince, kendi yurduna kıymaması için ona candan yalvarınca Alcibiades insanca davranır. Ancak Timon'un düşmanlarıyla kendi düşmanlarını cezalandıracağına, öteki Atinalılara el sürmeyeceğine söz verir ve senatörlerle bir anlaşmaya varır.

Bunca çatışma ve bunca kinden sonra Timon'un anayurdunda tam bir barış kurulduğu sırada sahneye gelen bir asker Timon'un öldüğü haberini getirir.

Kendini tutamayıp ağlayan Alcibiades, sevgisini belirten son bir söz söyler “soylu Timon” üstüne: Timon hayattayken insan acılarından tiksindir, arkadaşının bu gözyaşlarını hor görürdü, ama artık engin okyanus sonsuza dek ağlayacaktır Timon'un mezarı üstünde.

Aslında güzel bir laftan başka bir şey değildir bu. Demek ki, Timon'u seven Alcibiades bile, onun için söyleyecek daha gerçek, daha özlü bir söz bulamamış, böyle şairane, ama boş bir söze başvurmak zorunda kalmıştır. Timon'un mezarı üstünde okyanusun ağlayıp ağlamayacağı şüphelidir. Ama şüphe götürmez bir şey varsa, o da bu oyunu gören ya da okuyanların Timon'un ölümü üstüne ağlamadıklarıdır. Çünkü Timon'un ölümü gerçek anlamda trajik değildir. Ne acıma duygusu uyandırır insanda, ne de korku. Böyle olunca "catharsis" denilen olumlu boşalma da gerçekleşemez. Atinalı Timon'un sonunda, insanoğlunun çektiği acıların yüceliği karşısında hayranlığa ve ölümün çözülmez sırrı karşısında dehşete kapılacağımız yerde, nerdeyse kayıtsızlığı andıran olumsuz bir havaya girer, "Timon için ölümden başka çare yoktu nasılsa, işte öldü." deyip geçeriz. Oysa büyük traged-yaların başlıca özelliklerinden biri, kahramanın yıkılışı ve ölümü karşısında derin bir acıma ve heyecan duymamızdır.

Şimdi Timon'un korkunç alın yazısının genellikle bizde acıma ve heyecan uyandırmayışının nedenlerini inceleyelim. Bunu yapabilmek için Timon'un gerçek bir tragedya kahramanı olup olmadığı sorununu çözümlememiz gerekir ilkin. Birkaç eleştiriciye göre, Timon tam anlamıyla bir tragedya kahramanıdır. Ama birçok kimse bu görüşü paylaşmaz. Çünkü Timon'u bir tragedya kahramanı sayabilmeleri için, her şeyden önce onu bir insan olarak görebilmeleri gerekir. Oysa bu oyunda Timon, belirli karakteri olan bir insandan çok, alegorik bir kavramdır; insan düşmanlığının, bütün evrene yönelen bir kinin sembolüdür. Çevresinin açgözlülüğünü, ikiyüzlülüğünü anlayınca, insanı insan yapan bütün kaynaklar sanki kuruyuvermiştir içinde. Kinden başka hiçbir şey duymuyordur. Ve bu kinin genel oluşu, belirli kimseleri hedef seçeceğine, bütün yaratıkları, bütün dünyayı kapsaması insan psikolojisinin gerçekleriyle hiçbir ilgisi olmayan bir duruma düşürmüştür Timon'u. Küfürlerinden, sille tokat saldır-

malarından, Apemantus'u taş yağmuruna tutmalarından anlaşıldığı gibi, tragedya kahramanlarının işledikleri suçlar, hatta cinayetler ne olursa olsun başlıca niteliklerinden biri sayılan haysiyet duygusundan bile yoksundur artık. İşte bu yüzden J.J. Campbell'in de işaret ettiği gibi, Timon'dan korkmakla beraber bir bakıma gülünç buluruz onu. Oysa tragedya kahramanları her şey olabilir ama, gülünç olamazlar.

Timon'u gerçek bir tragedya kahramanı saymayışımızın başka bir nedeni de benliğinde trajik bir çatışmanın en küçük bir izini bile taşımayışındır. Sevgi ile kin, insanlara güven ile güvensizlik arasında bocalamaz. Tam bir sevgiden tam bir kine geçirir bir anda.

Bir tragedya kahramanının belli başlı özelliklerinden yoksun oluşu bir yana, Timon'un yıkılışının bize gerçek bir acıma ve heyecan vermeyişinin başka nedenleri de vardır. Biraz önce belirttiğimiz gibi, tragedyanın sonunda Alcibiades “soylu Timon” diye söz eder ölen arkadaşından. Oysa Timon'un gerçek anlamda soylu olup olmadığı da bir tartışma konusudur. Gerçi Timon cömert olmasına cömerttir; güneş bütün dünyaya ışığını nasıl saçarsa, o da hiç kimseyi ayırt etmeksizin paralarını ve zengin hediyelerini verir önüne çıkana. Ama onu sömüren dalkavukların iyiliğini övmelerine rağmen, Timon tam anlamıyla iyi bir insan sayılmaz bize kalırsa. Çünkü gerçekten iyi insanlar hem dostlarını seçmesini bilirler, hem de Timon gibi yalnız para ve hediye, yalnız elle tutulur maddi şeyler vermezler çevrelerine. Anlayış, sevgi, sabır verirler her şeyden fazla. Oysa Timon'un bütün iyilikleri –dostlarını hapisten kurtarmaları, kendisine hizmet edenleri evlendirmeleri, sanatçıları korumaları– ancak ve ancak serveti sayesinde yapabildiği iyiliklerdir. Parasıyla değil de sırasında sıkıntıya katlanarak, benliğinden bir şeyler vererek, sezgisiyle, yüreğiyle, sevecenliğiyle yaptığı bir iyiliği yoktur Timon'un. Zaten Timon gerçekten ulu gönüllü ve erdemli olsaydı, yoksulken de, insanların nankörlüğüyle karşılaştık-

tan sonra da öyle kalırdı. Ona kötülük edildi diye tamamıyla değişip bambaşka bir insan olmaz, bütün ahlak değerlerini ayak altına almaz, delice bir kin içinde bunalmazdı.

Timon'un bu aşırı cömertliğinde, özentinin, gösterişin de büyük payı vardır. Sanki başkalarından fazla kendi keyfini düşünür, başkalarından fazla kendini memnun etmek ister etrafa para dağıtırken. Çevresindekilerin ona hayranlık duymalarını diler bilinçli ya da bilinçsiz olarak. Onlara altın bağışlayıp, sevgilerini elde edeceğini sanır. Oysa sahte dostları Timon'a sevgi değil, sadece dalkavukluk vermektedir. Ne çare ki, Apemantus'un da dediği gibi, Timon akılsız olduğu için bunu anlayacak durumda değildir. İşte bu yüzden oyunun ilk yarısında, kendini sömürenlerin elinde kısıvrak bağlanmış bir kurbandır. Oyunun ikinci yarısında ise, ölçüsüz bir sevgiden ölçsüz bir kine geçip onların başına cellat kesilmek isteyince başarısızlığa uğrar, onları değil de kendini yıkar ancak. Timon'un en belirgin kusuru, hiçbir zaman insanlığın sınırlarına sığmayışı, hiçbir zaman tam bir insan olmayışıdır. Zenginken bir tanrı gibi insanüstü bir tutumu benimsemiş, yoksulken de duyduğu kinin aşırılığı onu insanlığın dışına itmiştir.

Bundan başka şunu da unutmamalı ki, Timon'u bu yoksul duruma düşüren, ne kaderin haince bir oyunu, ne de çevresindekilerin kötülüğüdür. Varını yoğunu çarçur eden başkaları değil, yalnız kendisidir. Ama bütün dünyayı suçlayan Timon'un, kendi kendini biraz olsun suçlamak aklından bile geçmez. İşte bu yüzden Timon'un felaket günlerindeki tutumunu soylu bir insanın haklı küskünlüğü değil de akıldışı bir öfke sayarız. Ve nankör dalkavuklarını ayıpladığımız kadar, Timon'u da ayıplarız. Timon'u ayıplamamız ise, ona acıamızı engeller ister istemez. Böylece Shakespeare'in bütün tragedya kahramanlarına yakınlık duyan bizler; sonsuz bocalamalarına rağmen Hamlet'i, zaaflarına kurban olmasına rağmen Antonius'u, sevdiği suçsuz kadına kıymasına rağmen

men Othello'yu, oyunun başlangıcında şımarık ve çocukça davranışlarına rağmen Kral Lear'i, hatta işlediği cinayetlere rağmen Macbeth'i bile seven bizler Timon'a candan bir yakınlık duymayız. Önceden de söylediğimiz gibi, bunun başlıca nedeni Timon'un bize gerçekler içinde yaşayan gerçek bir insan duygusunu vermeyişidir. Timon, debdebeli hayatını sürerken de, dünyadan uzak mağarasına çekildiği zaman da ne kendi gerçektir, ne de gerçekleri görür. Çünkü gerçekleri görenler yeryüzünde iyiliğin de, kötülüğün de varlığını, olumlu ve olumsuz güçler arasında sonsuz bir çatışma olduğunu bilirler. Timon ise, zenginken kötülüğün varlığından –çevresinde pek çok kötü olduğu halde– habersizdir; kötülüğün kurbanı olduktan sonra da iyiliğin var olabileceğine aklı ermez. Böylece akılsızca yaşar, her şeyi yitirdikten sonra da bütün insanların kötü oldukları sonucuna varır. Gerçeklerden böylesine uzak bir inancı paylaşmamızın ise yolu yoktur. Belki de Shakespeare, *Atinalı Timon*'un esas teması olan bu düşünceyi savunmanın ne derece imkânsız olduğunu anlamış ve bu yüzden oyuna fazla emek vermekten vazgeçmiş, onu tamamlamadan bırakmıştır.

Timon bir tragedya kahramanı değil derken tam ne düşündüğümüzün iyice açıklanması için en iyi yol, onu gerçek bir tragedya kahramanı olan Kral Lear ile karşılaştırmaktır. İncelememizin ta başlangıcında belirttiğimiz gibi, aynı sıralarda yazılan bu iki oyun arasında göze çarpan bir benzerlik vardır. O kadar ki, Dover Wilson çok doğru olarak “Kral Lear'in ölü doğan ikiz kardeşi” diye tanımlamıştır Atinalı Timon'u. Her iki tragedyada da ana tema nankörlüktür; düşünmeden rahat bir hayat süren, çevrelerindeki insanların öz değerini ölçüp biçmesini bilmeyen, kolayca duygularına kapılan, kuşkusuz ve çocuksu iki yaşlı adamın, ansızın korkunç bir nankörlük olayı ile karşı karşıya gelmeleri ve bu yüzden çektikleri acılar. Lear ile Timon'un durumları tıpkı birbirine benzer ilk bakışta.

Aslında Lear'ın karşısına çıkan nankörlük, Timon'un karşısına çıkandan çok daha zalim olduğu gibi, çektiği acılar da elbette çok daha derindir. Çünkü Timon'a yüz çevirenler, aslında yakın arkadaşları bile sayılmazlar onun. Timon onlara yıllar yılı emek değil, sevgi değil, yalnız para, hediye, ziyafet vermiş; yani altınla kolayca sağlanan maddi şeyler vermiştir. Oysa Kral Lear'e nankörlük edenler, ne yaparlarsa yapsınlar, gene de bütün yüreğiyle sevdiği, lanetlerine rağmen ömrünün sonuna kadar seveceği, etinden, kanından kopmuş öz kızlarıdır. Timon dalkavukların her zaman ve her toplumda görülen olağan nankörlüğüyle, Lear ise tabiatın bütün kurallarına aykırı bir nankörlükle, evlatların babalarına nankörlüğüyle karşılaşmıştır. Timon yalnız parasını ve sahte dostlarına akılsızca güvenini yitirmiş; Lear ise yalnız tahtını ve servetini değil, yeryüzünde her şeyini yitirmiş, can evinden vurulmuştur.

Demek ki, ihtiyar Lear'ın başına gelen felaket, Timon'unkinden bin beterdir aslında. Ama gerçek bir tragedya kahramanı olan Lear, bütün insanlara yönelen kıyasıya bir kin içine batıp yok olmaz Timon gibi. Bir süre için delirecek kadar acı çeker. Ama acıları onu yıkacağına yüceltir. Gerçek sevginin ne olduğunu bilen, yoksullara acıyan, toplum düzenindeki haksızlıkları gören, daha iyi yürekli, daha anlayışlı, daha olgun bir insan olur çektikleri sayesinde.

Atinalı Timon üstüne bu incelemeyi bitirmeden önce kısaca değinmek istediğimiz ve aslında çözümlenmesinin yolu olmayan bir sorun daha var: Birçok eleştircilere göre, *Atinalı Timon*'da göze çarpan bezginlik, umutsuzluk, insanlara karşı yabancılaşma, tiksinti ve kin duyguları bu oyunu yazdığı sırada Shakespeare'in özel durumunun, çektiği kişisel acıların bir yankısıdır doğrudan doğruya. *Hamlet* yazıldığı sırada başlayan kötümserlik, huzursuzluk ve mutsuzluk, *Atinalı Timon*'da en son kertesine varmıştır. Bir ruh çöküntüsü içinde bunalan, nerdeyse delirmek üzere olan, belki be-

denen de ağır bir hastalık geçiren Shakespeare, içinde biriken bütün zehri bu tragedya yoluyla açığa vurmuştur.

Mark Van Doren'in alay ederek "ruh uzmanları" dediği bu tip eleştiriciler, yalnız *Atinalı Timon* için değil, Shakespeare'in bütün büyük tragedyaları için aynı varsayımları ile-ri sürmüştür. Kişisel acılar ya da mutsuz aşk serüvenleri hayal ederek, özel hayatı üstüne bir tek şey bilmediğimiz bir dram yazarının eserlerini açıklamaya kalkmışlardır.

Atinalı Timon'un bütün insanlara karşı ölçüsüz bir kin duyduğu ve bu kinin onu ölüme sürüklediği doğrudur. Ama bunun Shakespeare'in özel hayatı ile ilgili nedenleri olup olmadığını hiçbir zaman bilemeyiz. Oyunun esas değeri ve anlaşılması bakımından hiçbir önemi de yoktur bunu bilmemizin ya da bilmememizin.

Mina Urgan

Kişiler

TIMON	Atinalı zengin
LUCIUS	
LUCULLUS	Dalkavuk beyler
SEMPRONIUS	
VENTIDIUS	Timon'un döneke dostlarından biri
ALCIBIADES	Atinalı bir komutan
APEMANTUS	Huysuz bir filozof
FLAVIUS	Timon'un kâhyası
ŞAİR	
RESSAM	
KUYUMCU	
TÜCCAR	
FLAMINIUS	
LUCILIUS	Timon'un hizmetçileri
SERVILIUS	
CAPHIS	
PHILOTUS	Timon'un alacaklılarının
TITUS	hizmetçileri
HORTENSIUS	
TIMANDRA	
PHRYNIA	Alcibiades'in gözdeleri

Yaşlı bir Atinalı
Timon'un alacaklılarından Varro ve Isidore'un hizmetçileri
Bir içoğlanı
Bir soytarı
Üç yabancı

Cupid ve Amazonlar
Soylu kişiler
Senato üyeleri
Askerler
Hırsızlar
Hizmetçiler

(Oyun Atina ve yakınındaki ormanda geçer.)

I. Perde

1. Sahne

Timon'un konağı.

(Bir ressamla bir şair girer.)

ŞAİR

Günaydın bayım.

RESSAM

Sizi iyi gördüğüme sevindim.

ŞAİR

Epey zaman oldu görüşmeyeli. Nasıl gidiyor dünya?

RESSAM

Yıpranıyor bayım, yaşlandıkça yıpranıyor.

ŞAİR

Evet, yıpranır elbet; ama görülmedik ne var?

Eşsiz bir yenilik, bir başkalık falan...

Gelenlere bakın.

(Ayrı ayrı kapılardan bir kuyumcu, bir tüccar ve başka satıcılar girer.)

Ne büyüğü şey şu cömertlik! Bunca insanı

Nasıl çekiyor buraya. Bu tüccarı tanırım.

RESSAM

İkisini de tanıyorum. Öteki bir kuyumcu.

TÜCCAR

(*Kuyumcu'ya.*)

Yoo, üstün bir insan doğrusu.

KUYUMCU

Evet, herkes öyle diyor.

TÜCCAR

Eşine rastlanmaz böylesinin; kendini tüketesiye

İyilik saçıyor durmadan, yorulmadan.

Bu kadarı görülmemiş.

KUYUMCU

Bir mücevher getirdim ki...

TÜCCAR

Aman, gösterin, ne olur...

Timon efendimiz için mi?

KUYUMCU

Fiyatını verirse, evet; ama fiyatı da...

ŞAİR

(*Bir şiir okur.*)

Para karşılığı kötülüğü överse şair

En güzel mısraların şanı kirlenir;

Ama iyiliği överse değerince...

TÜCCAR

(*Mücevheri inceleyerek.*)

Biçimine diyecek yok.

KUYUMCU

Ya ışık zenginliği? Şu pırıltıya bakın!

RESSAM

(*Şaire.*)

Sizin aklınız bir şiirde galiba.

Efendimiz Timon üstüne bir şiir...

ŞAİR

İçimden bir şeyler dökülüverdi işte.

Bizim şiirimiz çamın sakızı gibidir:

Kendiliğinden sızar beslendiği yerden.

Çakmaktaşına vuracaksın ki ateş çıksın;
Bizim nazlı alevimiz kendi kendini parlatır,
Sonra seller gibi taşıp her engeli aşar.
Nedir o elinizdeki?

RESSAM

Bir resim bayım... Sizin kitap ne zaman çıkıyor?

ŞAİR

Efendimize sunar sunmaz. Sizin resmi görelim.

RESSAM

(Bir tablosunu göstererek.)

İşçiliği kötü sayılmaz.

ŞAİR

Elbet. Güzel işlenmiş, çok güzel.

RESSAM

Şöyle böyle.

ŞAİR

Harika! Konuşuyor sanki bu güzel kadın.

Ne güçlü bir anlam pırıldıyor gözlerinde!

Şu dudakta engin bir hayal kımıltısı var!

Durgunluğu içinde neler neler anlatıyor!

RESSAM

Hayatın güzel bir kopyası sadece.

Şuradaki renklere bakın. Nasıl?

ŞAİR

Orası tabiata ders veriyor diyebilirim.

Sanatın soluğuyla yaşayan bu renkler

Canlılardan daha canlı.

(Birkaç senatörün geçtiği görülür.)

RESSAM

Sayın Timon'u arayan arayana.

ŞAİR

Atina senatörleri: Ne mutlu insan!

RESSAM

Bakın, birkaç tane daha!

ŞAİR

Görüyorsunuz bu akını,
Dalga dalga gelen ziyaretçileri.
Size kabaca özetlediğim eserde
Öyle bir insan koyuyorum ki ortaya,
Dünyamız, sonsuz saygı ve sevgilerle
Kuşatıyor, kucaklıyor onu.
Serbest kalemim ufak şeyler üstünde durmuyor,
Engin bir balmumu denizinde yüzüyor sanki.
Şiirimin coşkun akışında tek bir virgül bile
Hiçbir kötülüğün karartısıyla bulanmıyor.
Bir kartal gibi heybetli ve hızlı
Uçuyor şiirim, ardında iz bırakmadan.

RESSAM

Pek anlayamadım ne demek istediğinizi.

ŞAİR

Daha açık anlatayım size:
Bakın, nasıl türlü durumda, türlü kafada insanlar,
En savruk, en hoppalarından tutun,
En ciddi, en ağırbaşlılarına kadar, hepsi birden
Can atıyorlar Timon'a hizmet etmeye.
Cömert yüreğinin buyruğundaki büyük servetle
Her türlü insanı çekiyor, bağlıyor kendine.
Evet ya, ayna suratlı dalkavuğundan
O herkesi kızdırmaya,
Kendine düşman etmeye can atan Apemantus'una kadar.
O bile diz çöküyor Timon'un önünde;
Mutlu sayıyor kendini
Bir gülümseme alır giderse Timon'dan.

RESSAM

İkisini konuşurken gördüm.

ŞAİR

İşte bunun için bayım, ben de şiirimde,
Talih perisini tahtına oturtuyorum

Yüksek ve güzel bir tepenin başında.
Tepenin eteği her değerden, her cinsten
Bir sürü insanla dolu çepeçevre;
Hepsi bu çevreden yukarı çıkma çabasında.
Hepsinin gözü yüce Talih perisinde.
İşte bunların birini Timon'a benzetiyorum
Ve Talih perisi bembeyaz eliyle
Tutup çekiyor onu yukarı, yanı başına.
Kula köleye çeviriyor bütün ötekileri,
Böyle birdenbire yükseltmekle onu.

RESSAM

Tam yerine oturmuş bir buluş.
Bence o taht, o Talih perisi, o tepe,
Sonra o aşağıdaki kalabalıktan seçilen
Ve kaderin kuyruğunda sarp bir yamacı aşıp
Mutluluğun tepesine çıkıveren insan,
Bizim sanatımızla da anlatılmaya elverişli.

ŞAİR

Evet, dinleyin, dahası var:
Bu insanın daha dün arkadaşı olanlar,
Ondan daha değerli olanları bile,
Şimdi artık ona adım uydurmak zorundalar;
Konağının kapılarında bekleyen bekleyene:
Hepsi yağmur gibi örgüler döküp kulaklarına
Ayağındaki üzengiye bile kutsallaştırıyor,
Onun havasını soluyorlar sanki.

RESSAM

İyi, peki, anladık; sonra?

ŞAİR

Günün birinde Talih perisi, aklına esip de
Son gözdesini alaşağı etmeye görsün:
O zaman, ardından, elleri dizleri yerlerde,
Tepeye tırmanmak isteyen bütün adamları, kulları,
Bırakıverirler onu yüzüstü:
Bir teki gitmez düşen yıldızının ardından.

RESSAM

Hep öyle olur. Nice resimler gösterebilirim ki,
Talihin böyle birdenbire dönüvermesini
Sözlerden daha etkili olarak anlatırlar.
Ama neyse, iyi ediyorsunuz siz de
Başların günün birinde ayak olduğunu
Timon efendimize göstermekle...

(*Boru sesleri.*

*Timon, çevresindekilerin her birine aynı nezaketi
göstererek girer. Ventidius'un bir habercisi kendisiyle
konuşmaktadır. Lucilius ve başkaları ardından
gelir.)*

TIMON

Kendisi hapiste demek şimdi?

HABERCİ

Evet, efendimiz, beş kese altın borcu var.
Ödeyecek durumda değil, alacaklılar ise insafsız.
Sizden dilediği, kendisini hapsedenlere
Bir mektup yazmanız şanlı imzanızla.
Başka hiçbir kurtuluş umudu yok.

TIMON

Vah soylu Ventidius!.. Peki, hemen.
Ben bir dostu, bana ihtiyacı olduğu zaman
Silkip atacak yaradılıştan değilim.
İyi tanırım kendisini.
Yardım edilmeye değer şerefli bir insandır;
Görecektir de bu yardımı.
Borcunu ödeyip çıkartacağım onu hapisten.

HABERCİ

Ömrü oldukça unutamaz bu iyiliğinizi.

TIMON

Selam götürün benden. Parayı göndereceğim.
Söyleyin, hapisten çıkınca gelsin bana.
Düşeni kaldırmak yetmez,

Kaldırınca da desteklemek gerekir.

Güle güle.

HABERCİ

Tanrılar mutluluğunuzu artırsın, efendimiz.

(Haberci çıkar. Yaşlı bir Atinalı girer.)

YAŞLI ADAM

Timon efendimiz, bir diyeceğim var sana.

TIMON

Hiç çekinmeden söyle, babacığım.

YAŞLI ADAM

Senin bir hizmetçin var, Lucilius adında.

TIMON

Evet, var; ne olmuş?

YAŞLI ADAM

Soylular soylusu Timon, ne olur,

Çağır o hizmetçini önüne.

TIMON

Burada mı acaba? Lucilius!

LUCILIUS

Buyurun, buradayım efendimiz.

YAŞLI ADAM

İşte bu adam, efendimiz, senin adamın,

Geceleri evime geliyor boyuna.

Ben oldum olası tutumlu bir insanımdır;

Malım mülküm varlıklı bir mirasçıya yaraşır,

Bir baltaya sap olmamış kimselere değil.

TIMON

Peki, sonra?

YAŞLI ADAM

Biricik kızımdan başka kimselerim yok

Kazandıklarımı bırakıp gidecek.

Kız güzel kızdır, gelinlik yaşına da yeni bastı.

İyi yetişmesi için dünyanın masrafını ettim;

Senin bu adamın gönlünü çelmeye kalkıyor kızın.

Yalvarırım, ne olur, bana hak ver de
Bu adam ayağını kessin artık evimden;
Ben ne dedimse boşuna.

TIMON

Lucilius dürüst bir insandır.

YAŞLI ADAM

İyi ya, dürüst olarak da kalsın Timon;
Dürüstlüğü yeter ona şan olarak
Bir de kızımı ne diye alsın üstelik!

TIMON

Kız seviyor mu onu?

YAŞLI ADAM

Daha genç, kolay kanacak bir yaşta;
Hepimiz kendimizden biliriz
Gençlik tutkularının ne sudan olduğunu.

TIMON

(*Lucilius'a.*)

Seviyor musun bu kızı?

LUCILIUS

Evet efendimiz, onun da gönlü razı.

YAŞLI ADAM

Eğer benim rızam olmadan evlenirse
Tanrılar şahidim olsun, ben de tutar
Dilencinin birini kendime mirasçı yapar
Metelik bile bırakmam kızıma.

TIMON

Kendine denk biriyle evlenirse
Çeyizi ne kadar olacak kızının?

YAŞLI ADAM

Evlenir evlenmez üç kese altın,
Sonra da bütün malım.

TIMON

Bu delikanlı bana uzun zaman hizmet etti;
Bir varlığı olmasına yardım ederim elbet;

İnsanlık bunu gerektirir. Sen ver kızını,
Ben de çeyizinin karşılığını ona veririm,
Böylece birbirinin dengi olur ikisi.

YAŞLI ADAM

Soylu efendimiz şeref sözü veriyorlarsa
Kızım onundur.

TIMON

Ver elini, sözüm şerefim demektir.

LUCILIUS

Efendimize ne kadar teşekkür etsem azdır;
Dünyada nem olursa bundan sonra
Hepsini size borcum sayacağım.

(Lucilius ve yaşlı adam çıkar.)

ŞAİR

(Timon'a bir tomar uzatarak.)

Eserimi sunar, uzun ömürler dilerim efendimize.

TIMON

Teşekkür ederim, biraz sonra ararım sizi.

(Ressam'a.)

Nedir o elinizdeki dostum?

RESSAM

Bir resim; kabul buyurmalarını rica edecektim
Efendimizin.

TIMON

Resim sanatının baş üzere yeri var.
İnsanın resmi gerçeğin ta kendisi gibidir;
Yüzsüzlük insan tabiatını bozdu bozalı
Dış görünüş gerçek sanılır hep.
Oysa fırçanın çizdiği yüzlerde
İnsan olduğu gibi çıkıverir ortaya.
Sevdim eserinizi; sevdiğime inandıracağım da sizi;
Haberimi almadan ayrılmayın buradan.

RESSAM

Tanrılar sizinle olsun!

TIMON

Hoşça kalın şimdilik, elinizi sıkayım.

Akşam yemeğine bizdesiniz tabii.

(*Kuyumcu'ya.*)

Bayım, sizin mücevher şişirilmekten zarar gördü.

KUYUMCU

Nasıl, efendimiz? Kötülediler mi yoksa?

TIMON

O kadar övdüler ki usandım artık.

Pahası da değerince yüksek biçileceğine göre

Varım yoğum gider satın alırsam.

KUYUMCU

Efendimiz, her kuyumcu aynı pahayı biçer ona.

Ama bilirsiniz, pahası değişmeyen şeyler

Sahiplerine göre değerlendirir, el değiştirince.

İnanın, sevgili efendimiz, bu mücevheri taşımakla

Değerini artıracak olan sizsiniz.

TIMON

Alay, ama hoş.

TÜCCAR

Hayır, efendimiz; ciddi konuşuyor;

Herkesin söyleyeceği de budur size.

TIMON

Bakın kim geliyor; azarlarına dayanabilecek misiniz?

(*Apemantus girer.*)

KUYUMCU

Dayanırız, efendimizle birlikte.

TÜCCAR

Çatmayacağı kimse yoktur.

TIMON

Günaydın, sevimli Apemantus.

APEMANTUS

Benden günaydını sevimli olduğum gün alırsın;

Yani sen Timon'un köpeği

Bu aşağılık herifler de namuslu oldukları gün.

TIMON

Niçin aşağılık diyorsun onlara? Tanımıyorsun ki.

APEMANTUS

Atinalı değil mi bunlar?

TIMON

Evet.

APEMANTUS

Öyleyse sözüm de yerindedir.

KUYUMCU

Beni tanır mısınız?

APEMANTUS

Gördün ya tanıdığımı; adını söyledim.

TIMON

Pek üstün görüyorsun kendini, Apemantus!

APEMANTUS

Timon'a benzememek de en büyük üstünlüğüm.

TIMON

Nereye gidiyorsun böyle?

APEMANTUS

Namuslu bir Atinalının beynini patlamaya.

TIMON

Böyle bir suçun cezası ölümdür.

APEMANTUS

Evet, eğer kanun ölüm cezası verirse

Olmayan bir şeyi patlatmaya.

TIMON

Bu resmi nasıl buluyorsun, Apemantus?

APEMANTUS

Çocukçılığına diyecek yok.

TIMON

Bir usta elinden çıkmamış mı, demek istiyorsun?

APEMANTUS

Ressamın kendisi de bir ustanın elinden çıkmış,

Ama o da berbat bir sanat eseri.

RESSAM

Sen bir köpeksin!

APEMANTUS

Anan benim soyumdandır: O nedir ben köpeksem?

TIMON

Yemeği benimle yemek ister misin, Apemantus?

APEMANTUS

Hayır, ben efendilerimizi yemem.

TIMON

Yersen karılarını kızdırırsın, fena mı?

APEMANTUS

Oho, onlar yiyor zaten efendilerini;

Onun için göbekleri şişiyor ya.

TIMON

Belden aşağı bir düşünce bu.

APEMANTUS

Öyle mi geldi sana? Al senin olsun öyleyse.

TIMON

Bu mücevheri beğeniyor musun, Apemantus?

APEMANTUS

Açık yürek kadar değil, oysa açık yürek

Beş para vermeden alınan bir şeydir.

TIMON

Bunun değeri ne olabilir dersin?

APEMANTUS

Değerini düşünmeme değmez. Nasılsın, şair?

ŞAİR

Nasılsın, filozof?

APEMANTUS

Yalancı.

ŞAİR

Filozof değil misin?

APEMANTUS

Öyleyimdir.

ŞAİR

Yalancı değilim öyleyse.

APEMANTUS

Sen şair değil misin?

ŞAİR

Şairim.

APEMANTUS

Öyleyse yalancısın. Son yazdığın şeye bak:

Değerli bir insan diye yutturuyorsun Timon'u.

ŞAİR

Yutturmuyorum ki, öyledir gerçekten.

APEMANTUS

Evet, senin değerindedir;

Senin işine para verecek değerde.

Övülmek isteyen övenden daha değerli değildir.

Hey tanrılar! Ben de bir soylu zengin olaydım!

TIMON

Ne yapardın, Apemantus?

APEMANTUS

Şu anda Apemantus'un yaptığını:

O soylu zenginden iğrenirdim.

TIMON

Kendinden mi yani?..

APEMANTUS

Evet, kendimden.

TIMON

Niçin?

APEMANTUS

Soyluluğa, zenginliğe can atmış olduğum için.

Sen bir tüccarsın değil mi?

TÜCCAR

Evet, Apemantus.

APEMANTUS

Ticaret belanı versin senin, tanrılar vermezse.

TÜCCAR

Ticaret verirse belamı, tanrılar verdi demektir.

APEMANTUS

Tanrın ticarettir senin; tanrın belanı versin!

(Boru sesleri. Bir hizmetçi girer.)

TIMON

Nedir bu boru sesleri?

HİZMETÇİ

Alcibiades geliyor; yirmi kadar da atlı.

Onun arkadaşları hepsi.

TIMON

Gidin karşılayın lütfen; yol gösterin,

Buraya buyursunlar.

(Timon'un birkaç adamı çıkar.)

Benimle yemeğe kalmalısınız; gitmeyin sakın,

Size teşekkürlerimi bildirmemden önce.

Yemekten sonra anlatırsınız bana bu eseri.

Hepinizi gördüğüme çok sevindim.

(Alcibiades arkadaşlarıyla girer.)

Hoş geldiniz, safalar getirdiniz!

APEMANTUS

Ha, şöyle ha! Tamam:

Eğilip bükülün bakalım belleriniz kırılışıya!

Aralarında en küçük sevgi yokken

Şu madrabazların gösterdiği nezakete bakın!

İnsanlıktan çıkmış maymuna dönmüş hepsi.

ALCIBIADES

Sayın dostum, yüzünüz hasret ateşimi söndürdü;

Kana kana içiyor gözlerim sizi.

TIMON

Çok sevindim geldiğinize. Bırakmam sizi

Bol bol gülüp eğlenmeden birlikte.

Buyurun, içeri gidelim.

(Hepsi çıkar. Apemantus kalır.)

İki bey girer.)

BİRİNCİ BEY

Saat ne sular da dersin, Apemantus?

APEMANTUS

Namuslu olmanın tam zamanıdır derim.

BİRİNCİ BEY

İnsan her zaman namuslu olmalı, Apemantus.

APEMANTUS

Sen hiçbir zaman namuslu olmadığına göre

Düşün ne kadar suçlu olduğunu.

İKİNCİ BEY

Timon'un ziyafetine mi gidiyorsun?

APEMANTUS

Evet, yemeğin hınzırları nasıl şişirdiğini,

Şarabın aptalları nasıl kızıştırdığını görmeye.

İKİNCİ BEY

Haydi güle güle, güle güle.

APEMANTUS

Bana iki kez güle güle demen aptallık.

İKİNCİ BEY

Neden Apemantus?

APEMANTUS

Bir tanesini kendine saklamalıydın,

Çünkü benim sana güle güle diyeceğim yok.

BİRİNCİ BEY

Git geber öyleyse.

APEMANTUS

Yoo, ben senin buyruğunla hiçbir şey yapmam;

Sen onu dostuna söyle.

İKİNCİ BEY

Defol, konuşulmaz köpek! Kovarım yoksa!

APEMANTUS

Kendim kaçarım, köpek gibi, eşeğin çiftesinden.

BİRİNCİ BEY

İnsanlık düşmanı bu herif!

Haydi gidelim mi içeri? Timon'un cömert sofrasına?
Cömertliği de aşıyor artık bu insanın iyiliği.

İKİNCİ BEY

Sel gibi akıyor iyilikleri. Pluto,
Altın tanrısı, onun kâhyası olabilir ancak.
Her şeye değerinden kat kat fazlasını veriyor;
Aldığı her armağana verdiği karşılık
Bütün armağan ölçülerini aşıyor.

BİRİNCİ BEY

Hiçbir insan, hiçbir zaman
Daha soylu bir yürek taşımamıştır göğsünde.

İKİNCİ BEY

Tanrılar hep bolluk içinde yaşatsın onu!
Giriyor muyuz?

BİRİNCİ BEY

Buyurun, girelim.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

Aynı yer. Timon'un konağında bir ziyafet salonu.

(Obualar çalınmaktadır. Büyük bir ziyafet sofrası hazırlanmıştır. Flavius ve başkaları hizmet görmektedir. Az sonra Timon, Alcibiades, beyler, senatörler ve Ventidius girer. En arkadan Apemantus her zamanki isteksiz haliyle ilerler.)

VENTIDIUS

Yüce soylu Timon,
Tanrılar babamın yaşını hatırlayıp
Uzun bir dinlenmeye çağırdılar onu, ötelere.
Gözü arkada kalmadan, beni zengin bırakarak gitti.
Şimdi artık, cömert yüreğinize minnet borçlarımla,
Teşekkürlerim ve bağlılık duygularımla birlikte
Kurtuluşum için verdiğiniz altınları
Geri getiriyorum size.

TIMON

Yoo! Olmadı, dürüst dostum Ventidius;
Sevgimi yanlış yorumlamışsınız.
Ben sevdiğimi karşılık beklemeden severim.
Verdiğinin karşılığını alan,
Gerçekten vermiş sayılmaz hiçbir zaman.
Bizden üstün olanlar karşılık alsalar da,
Biz onları taklide kalkmamalıyız:
Üstün kişilerin kusurlarını hoş görür herkes.

VENTIDIUS

Soyluluk bu kadar olur!
(*Herkes hayranlıkla Timon'a bakar.*)

TIMON

Hayır, baylar; bütün nezaket gösterileri,
Sudan davranışlarla, içten gelmeyen karşılamalarla,
Pişmanlık duyarak yaptığımız dönek iyiliklerle
Göz boyamak için bulunmuş yollardır.
Gerçek dostlukta yeri yoktur bunların.
Oturun, rica ederim; varlığımın sizi ağırlaması
Varlıklı olmaktan daha çok sevindiriyor beni.
(*Otururlar.*)

BİRİNCİ BEY

Efendimiz, siz böylesiniz gerçekten;
Bunu söylemek bir vicdan borcudur bizim için.

APEMANTUS

Hele, hele! Sizlerde bir vicdan var demek?

TIMON

Vay, Apemantus, hoş geldin aramıza.

APEMANTUS

Yoo, ben hoş geldin demen için gelmedim;
Kapı dışarı edilmek için geldim.

TIMON

Ayıp, ayıp! Pek geçimsiz bir adamsın sen.
Bu kadar kötü huy yakışmaz bir insana.
Fazla ileri gidiyorsun artık.

Azgın öfke kısa sürer der atalar,
Ama bu adamınki bitmek tükenmek bilmiyor.
Haydi, ayrı bir sofraya kurun ona;
Çünkü ne o kimseyle oturmaya yanaşır,
Ne de kimse onunla oturmaya, haklı olarak.

APEMANTUS

Beni alıkoymaktan zararlı çıkarsın Timon;
Ben bir gözlemci olarak geldim, haberin ola!

TIMON

Ne olursan ol, umurumda değil.
Bir Atinalısın madem, hoş geldin.
Ben kimseyi zorlamak niyetinde değilim burada;
Ama rica ederim, yemeklerim bari kapasın ağzını.

APEMANTUS

Yemeklerin senin olsun; boğazımda kalır yersem,
Çünkü ben dalkavuklarından değilim senin.
Ey tanrılar, bakın nice insan yiyor Timon'u,
Ve Timon nasıl görmüyor kendisini yiyenleri.
Acı veriyor bana bunca aç kurdu
Bir tek insanın kanına susamış görmek.
Timon'un bütün deliliği de şurada ki,
Çağırıyor, kışkırtıyor yiyicilerini kendisini yemeye.
Şaşıyorum insanların insanlara nasıl güvendiğine.
Bence bir insan başkalarını evine çağırdı mı,
Bıçaksız, hançersiz gelmelerini şart koşmalı;
Böylece hem daha az yiyicisi olur,
Hem de canını daha az tehlikeye atar.
Çok örnekleri görülmüştür bunun, çok:
Şimdi o tam yanı başında oturan,
Aynı ekmeği onunla bölüşen,
Aynı bardaktan dostça şarap içen davetlisi
Onu öldürmekte herkesten önce davranabilir.
Denenmiş, yaşanmış şeyler bunlar.
Ben böylesi kodaman kişilerden olsam,
Sofrada şarap içmekten korkardım,

Gırtlığımın zayıf yerini görürler diye.
Büyük adamlar boğazlarına zırh geçirmeli
İçki içerken.

TIMON

(Kendisine kadeh kaldıran bir davetliye.)

Hayhay, içelim dostum; dolansın sofrayı şarap!

İKİNCİ BEY

Buradan başlasın dolanmaya, canım efendimiz!

APEMANTUS

Buradan başlasınmış! Pişkin herife bakın!

Dalkavukluk fırsatını kaçırmıyor.

Ama bu tokuşturmalar dokunacak sana Timon,
Sana da, sağlığına da, servetine de.

Benim içkim hafif, günah işlemeye gücü yetmez;
Tertemiz su, çamura batırmaz kimseyi.

İçtiğim de yediğim de fakircedir benim, neden?

Çünkü tanrılar hoşlanmaz gösterişli ziyafetlerden.

(Apemantus yemekten önce dua eder.)

Ölümsüz tanrılar, para dilenmiyorum sizden;

Tek dileğim kendim için olacak yalnız:

Kimsenin sözüne, yeminine

İnanacak bir insan olmaktan koruyun beni!

Ne ağlayan bir orospuya kanayım,

Ne uyur gibi görünen bir köpeğe!

Ne zindandan kurtulmak için zindancıya güveneyim,

Ne de başım darda iken dostlara.

Amin! Tanrılar iştah versin;

Zengin günah işler, sen kök yersin.

(Yer, içer.)

Temiz yüreğine temiz yiyecekler, Apemantus!

TIMON

Yiğit Alcibiades, sizin aklınız şimdi

Savaş meydanlarında olsa gerek.

ALCIBIADES

Aklım şu anda sizin emrinizde, soylu Timon.

TIMON

Bir düşman kahvaltısı bir dost yemeğinden daha hoş gelir size herhalde.

ALCIBIADES

Düşman kahvaltısı kanlı kanlı olursa, üstüne yemek yoktur. Öyle bir ziyafet dostlar başına!

APEMANTUS

Keşke bütün bu dalkavuklar düşmanın olsa da, gebertsen hepsini ve beni kahvaltıya çağırsan!

BİRİNCİ BEY

Ah, Timon efendimiz, ne iyi olurdu bir fırsat çıksa da yüreklerimizi bir kez deneyebilseniz. O zaman size ne kadar bağlı olduğumuzu gösterir ve en büyük mutluluğa eredik böylece.

TIMON

Aman, canım dostlarım, ben hiç şüphe eder miyim dostluğunuzdan sizin? Tanrılar istemiş sizin bana bunca yardımlar etmenizi. Yoksa nasıl dostum olurdunuz sizler benim? Niçin binler arasından yalnız sizlere dostlarım diyorum yüreğimde yeriniz yoksa? Kendi kendilerini övemeyen siz alçakgönüllü dostlarımı ben kendi kendime övdüm, sandıklarından daha da fazla hem de. Tanrılar, dedim kendi kendime, insanın ne diye dostu olsun dostlarından yardım görmeyecekse? En yararsız varlıklar onlar olurdu dünyada, hiçbir zaman başvurmayacaksak onlara. Öyle olsa dostlar, dolaplarda asılı kalan ve seslerini kendilerine saklayan güzel çalgılara benzerdi. İnanın bana, sizlere daha yakın olabilmek için

Çok kez daha az varlıklı olmayı özlemişimdir. İnsan dünyaya iyilik etmek için gelir. Dostlarımızın zenginliğini kendimizin saymaktan daha güzel, daha haklı ne vardır? Ah ne mutlu bir güvenliktir böyle kardeşler gibi, birbirlerinin servetini kullanan birçok dostlar arasında yaşamak!

(Ağlar.)

Ah bu sevinç! Taşmasıyla boğulması bir oluyor! Gözlerim yaşlarını tutamaz oluyor galiba. Kusurlarını unutturmak için içiyorum şerefimize.

APEMANTUS

İçsinler diye ağlıyorsun Timon!

İKİNCİ BEY

Sevinç bizim de gözlerimizi doldurdu

Ve taşıyor işte, bir çocuk doğar gibi.

APEMANTUS

Ha, ha, hay! Gel de gülme bu doğan piçe!

ÜÇÜNCÜ BEY

İnanın efendimiz, sözleriniz çok dokundu bana.

APEMANTUS

Çok!

(*Boru sesleri gelir.*)

TIMON

Nedir bu boru sesleri?

(*Bir hizmetçi girer.*)

Ne var?

HİZMETÇİ

Af buyurun efendimiz, sizi görmeye gelen bayanlar var.

TIMON

Bayanlar mı? Ne istiyorlar?

HİZMETÇİ

Bir haberciyle gelmişler efendimiz, o gelip anlatacakmış size ne istediklerini.

TIMON

Peki, buyursunlar.

(*Cupid girer.*)

CUPID

Selam sana değerli Timon; selam sizlere de

Timon'un cömert sofrasını paylaşıyorlar.

İnsanoğlunun beş duyusu beni efendileri biliyorlar,

Cömert yüreğini kutlamaya geldiler kendiliklerinden.

Kulak, dil, el, burun doyar senin sofranda,
Onlar şimdi gözlerini doyurmak istiyorlar yalnız.

TIMON

Başımızın üstünde yerleri var, buyursunlar:
Çalsın çalgılar, karşılasın onları.

(Cupid çıkar.)

BİRİNCİ BEY

Bakın çok seveniniz var, efendimiz!

(Çalgılar çalar.

*Cupid, Amazon kılığında saz çalıp oynayan kadın-
larla girer.)*

APEMANTUS

Hoppala! Bu taşkın zııırlık da nesi!

Hora tepiyorlar. Çıldırımış bu kadınlar.

Nerede şan şeref, orada çılgınlık zaten bu dünyada.

Biraz yağ biraz otlı doymak varken

Çılgınlık değil mi şatafatlı sofralar?

Eęlenmek için maskara ediyoruz kendimizi,

Sofrasında içmek için adama dalkavukluk et,

Sonra, adam yaşlanınca, iyiliğine karşılık

Yüzüne tükür, vur beline öldüresiye!

Kim yaşamış da bozulmamış ya da bozmamış?

Kim ölmüş de mezarına hiç nankörlük götürmemiř

Dostlarından gördüğü iyiliklere?

Ben korkarım karşımda göbek atanlardan;

Gün gelir hora teıperler üstüıde!

Çok görülmüř bir şey bu;

İnsanlar kapar kapılarını batan güne karşı.

*(Beyler Timon'a büyük hayranlık gösterileri yapı-
rak masadan kalkar ve birer Amazon yakalayarak
heıpsi çalgıya ayak uydurup dans eder ve dururlar.)*

TIMON

Gönlümüzü řenlendirdiniz güzel periler;

Sizlerle bir kat daha güzel,

Bir kat daha tatlı oldu şölenimiz,
Sanatınızı, parıltınızı eklediniz ona.
Kendi buluşumu beğendirdiniz bana,
Candan teşekkür ederim size.

BİRİNCİ KADIN

Efendimiz, fazla yükseltiyorsunuz bizi.

APEMANTUS

Elbet, fazla aşağılıksınız da ondan;
Tutulur gibi değilsiniz başka türlü!

TIMON

Bayanlar, şurada sizin için hazır bir sofraya var
Lütfen keyfinize bakın orada.

BEŞ KADIN BİRDEN

Çok teşekkür ederiz efendimiz.
(*Cupid ve kadınlar çıkar.*)

TIMON

Flavius!

FLAVIUS

Buyurun efendimiz.

TIMON

Küçük sandığı yanıma getir.

FLAVIUS

Baş üstüne efendimiz.
(*Kendi kendine.*)

Mücevher dağıtacak yine! Böyle coşunca
Hiç karşı konamıyor ki kendisine.
Karşı koyardım yoksa; doğrusu, koymalıyım da.
Ama varını yoğunu tüketince
Çok olur karşı koyanı, olacağı da benzer.
Ne yazık, cömertlik uzağı görmüyor hiçbir zaman
Yoksa kendi yüreğinin kurbanı olmazdı insan.
(*Çıkar.*)

BİRİNCİ BEY

Adamlarımız nerede bizim?

HİZMETÇİLER

Buradayız, efendimiz.

İKİNCİ BEY

Atlarımız gelsin!

(Flavius küçük sandıkla girer.)

TIMON

Dostlarım, bir sözüm daha var sizlere;
Siz dostum, şöyle buyurmaz mısınız biraz;
Rica ederim, şeref verin bana,
Şu mücevherlerin değerini artırmakla;
Kabul buyurun ve takın onu değerli dostum.

BİRİNCİ BEY

O kadar hediyeleriniz altında kaldım ki...

HEPSİ BİRDEN

Hepimiz de öyle.

(Bir hizmetçi girer.)

HİZMETÇİ

Efendimiz, senatodan birkaç soylu kişi şimdi atlarından
indiler: Sizi görmeye gelmişler.

TIMON

Buyursunlar.

FLAVIUS

Yalvarırım efendimiz, bir şey söylememe izin verin; sizi
pek yakından ilgilendiren bir şey...

TIMON

Pek yakından! Öyleyse bir başka zaman dinlerim seni.
Rica ederim, yeni gelenleri ağırlamak için gerekeni yap.

FLAVIUS

(Kendi kendine.)

Nasıl ağırlarız bilemem pek.

(Bir başka hizmetçi girer.)

İKİNCİ HİZMETÇİ

Efendimiz kabul buyururlarsa, Lucius, sevgisinin candan
bir itkisiyle, gümüş koşumlu süt beyaz dört at sunuyor size.

TIMON

Seve seve alırım. Değerlerince bakılsın atlara.

(Üçüncü bir hizmetçi girer.)

Ne var? Nedir söyleyeceğin?

ÜÇÜNCÜ HİZMETÇİ

Efendimiz arzu buyururlarsa, şanlı efendimiz Lucullus yarın kendisiyle ava çıkmanızı rica ediyor. Ayrıca iki çift tazı gönderdiler efendimize.

TIMON

Ava geleceğimi söyle. Hediyeleri alsınlar,

Gereğince karşılık da hazırlansın.

FLAVIUS

(Kendi kendine.)

Neye varacak bunun sonu? Bulup buluşturup

Büyük hediyeler vermemizi istiyor bizden,

Bomboş bir hazineden üstelik.

Ne kesesinin durumunu bilmek istiyor,

Ne de bırakıyor ki anlatayım kendisine

Cömertliğiyle varını yoğunu kuruttuğunu,

Dilediği her şeyi yapmaya gücü yetmez olduğunu.

Verdiği sözler varlığının o kadar üstünde ki,

Ne söylese borca giriyor artık,

Her sözüyle biraz daha artırıyor borçlarını.

O kadar iyi bir adam ki bu

İyiliğinin faizini ödüyor şimdi de.

Bütün toprakları şuna buna rehinde.

Doğrusu, ayrılmak zorunda kalmadan önce,

Tatlılıkla sıyrılmak istiyorum bu işten.

Dostlar insanı düşmandan çok batırırsa böyle

İnsanın hiç dostu olmasın daha iyi bence.

İçim kan ağlıyor efendim için.

(Çıkar.)

TIMON

Siz dostum, kötülük ediyorsunuz kendinize,

Değerlerinizi bu kadar hiçe saymakla.

Buyurun, bu çoban armağanı da size.

İKİNCİ BEY

Hiçbir teşekkür karşılayamaz bunu.

ÜÇÜNCÜ BEY

Cömert değil, cömertliğin ta kendisi bu insan.

TIMON

Bakın dostum, şimdi hatırladım: Geçen gün bindiğim

Doru atı öven sizdiniz. Sevdiniz madem, sizin olsun.

İKİNCİ BEY

Yoo, yalvarırım, af buyurun, efendimiz.

TIMON

Ben her söylediğimi candan söylerim;

İnsan sevdiğini över yalnız, bilirim.

Ve dostlarım bir şeyi sevdiler mi,

Onların sevgisini kendi sevgimden ayırt etmem.

İnanın bana. Güle güle dostlarım.

Hepinizi birer birer görmeye geleceğim.

BÜTÜN BEYLER

Buyurun, başımız üstünde yeriniz var.

TIMON

(Hediyeler dağıtarak.)

Sizin beni böyle sık sık görmeye gelmeniz

Öyle candan sevindiriyor ki beni

Ne versem az geliyor bana verdiklerim.

Elimde olsa krallıklar dağıtırdım dostlarıma,

Bıkmaz, usanmazdım da dağıtmaktan.

(Alcibiades'e şahane bir mücevher vererek.)

Alcibiades, sen bir askersin;

Zengin olmak kolay iş değil senin için.

Hayır işlemektir sana armağan vermek.

Çünkü sen ölümler içinde yaşamaktasın,

Yerin yurdun da savaş meydanlarıdır.

ALCIBIADES

Evet Timon, kanlı meydanlar.

BİRİNCİ BEY

Size öyle candan bağlıyız ki...

TIMON

Ben de sizlere.

İKİNCİ BEY

Sonsuz sevgilerle buyruğunuzdayız.

TIMON

Ben de sizin. Işık tutun, daha fazla ışık!

BİRİNCİ BEY

Yüce mutluluk, şanlar, şerefler dileriz size.

TIMON

Dostlarıma her şeyi fedaya hazırım.

(Alcibiades, beyler ve başkaları çıkarlar.)

APEMANTUS

Nedir bu maskaralıklar!

Nedir o eğilip bükülmeler, kış kaldırmalar!

Bu bacak kırmalar değer mi o verilen altınlara!

İçi çamur dolu dostluklar bunlar.

Bana sorarsanız, sahte yüreklielerde

Hiç sağlam bacak olmaması gerekirdi.

Hep bu bacak oyunlarına gidiyor

İyi yürekli sersemlerin paraları.

TIMON

Ah, Apemantus, bu kadar aksi olmasan

Sana da cömert davranırdım.

APEMANTUS

Hayır, ben hiçbir şey istemem; çünkü ben de satılacak olursam kimse kalmaz seni eleştirecek; daha da hızla batarsın günaha o zaman. O kadar zamandır verip duruyorsun ki Timon, korkarım verecek hiçbir şeyin kalmayacak yakında. Ne gereği var bu ziyafetlerin, şatafatların, boş cafacların?

TIMON

Yoo, yine el âleme çatmaya başlayacaksan, yemin ede-

rim, dinlemem artık. Güle güle! Başka telden çalacağın zaman gelirsın.

APEMANTUS

Ya, demek dinlemek istemiyorsun beni şimdi,
Hiçbir zaman dinleyemeyeceksin öyleyse.
Kapıyorum ben de sana cennet kapılarını.
Ah bu insanlar! Kulakları öğütlere sağır,
Dalkavukları dinlemeye hazır.
(Çıkar.)

II. Perde

1. Sahne

Atina. Bir senatörün evinde bir oda.

(Senatör elinde kâğıtlarla girer.)

SENATÖR

Son aldığı beş bin. Varro'yla Isidore'a
Dokuz bin borçlu. Bana olan eski borçlarıyla
Yirmi beş bin eder. Öyleyken, çılgınca
Har vurup harman savuruyor hâlâ.
Bu böyle gitmez, gitmeyecek de.
Altın mı istiyorsun? Çal bir dilencinin köpeğini,
Ver Timon'a; köpek şıkır şıkır altın getirsin sana.
Atını satıp yerine yirmi tane
Daha iyi at satın almak ister misin?
Ver atını Timon'a; hiçbir şey de isteme;
Atın başlar hemen daha iyi atlar doğurmaya sana.
Kapısındaki adam kapıcı değil,
Gelen geçeni ha bire içeri buyur eden
Hep güler yüzlü bir melek. Gitmez bu böyle.
Akıl almaz bu durumun sürüp gideceğini.
Hey! Caphis! Buraya gel! Caphis! Nerdesin be?

CAPHIS

Buradayım efendimiz; ne buyurdunuz?

SENATÖR

Giyin, kuşan; hemen Timon'un konağına git;
Hiç sıkılmadan paramı iste kendisinden.
Baştan savmaları yutayım deme sakın;
Öyle, "Efendine benden selam söyle," deyip
Şapkasını sağ elinde şöyle döndürmekle
Susturup geri yollamasın seni.
Yoo, söyle: Efendimin başı darda de;
Kendi paramı kendim için kullanmak zorundayım.
Verdiği sözün üstünden günler, aylar geçti;
Aldığı sürelerle güvenmem yüzünden
İtibarımı sarsacak durumlara düştüm.
Kendisini severim, sayarım; ama
Onun parmağı iyileşecek diye
Benim belin kırılmasını da isteyemem.
Hiç bekleyecek durumda değilim;
Sıkıntıdan kurtulmak için, kuru laf değil
Hemen şimdi para lazım bana düpedüz.
Haydi, git. En yumuşamaz suratını takın,
İsterim de isterim diye dayat.
Çünkü, korkarım kanatları bir bir yolununca,
Şimdi Zümrüdüanka gibi ışıklar saçan Timon
Tüysüz martı palazına dönecek. Git hemen.

CAPHIS

Gidiyorum, efendimiz.

SENATÖR

Senetleri de yanına al, tarihlerini bir bir göster.

CAPHIS

Peki, efendim.

SENATÖR

Haydi, git.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

Timon'un evinde bir oda.

(Flavius elinde birçok hesap kâğıdıyla girer.)

FLAVIUS

Hiç aldırıldığı yok, bir an durduğu yok.
Öylesine çılgın ki para harcamada
Ne altından nasıl kalkacağını bileceği var,
Ne de bu israf cümbüşünden vazgeçeceği.
Neler gidiyor elinden, umurunda değil;
Ne kalacak elinde, düşünmüyor bile.
Dünyada hiç kimse iyilik yapacağım diye
Bu kadar akılsızlık etmemiştir.
Ne yapmalı? Söz dinlemeyecek belayı tatmadan.
Ama açık konuşmalıyım artık. Avdan döner şimdi.
Ah yazıklar olsun, yazık, yazık, yazıklar olsun!
(Caphis, Isidore ve Varro'nun hizmetçileri girer.)

CAPHIS

Günaydın, Varro; para için mi geldin?

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Sen de para için gelmedin mi?

CAPHIS

Evet. Sende mi Isidore?

ISIDORE'UN HİZMETÇİSİ

Evet, ben de.

CAPHIS

Elimiz boş dönmesek bari.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Korkarım öyle olacak.

CAPHIS

İşte geliyor.

(Timon, Alcibiades, beyler ve başkaları girer.)

TIMON

Yemek yer yemez çıkarız, Alcibiades'im.

(Hizmetçilere.)

Benimle mi işiniz? Ne istiyorsunuz?

CAPHIS

Efendimiz, bazı alacak senetleri var da.

TIMON

Alacak senetleri mi? Nerelisiniz siz?

CAPHIS

Atinalı, efendimiz.

TIMON

Kâhyama gitsenize?

CAPHIS

Af buyurun efendimiz; kâhyanız

Bir aydır atlatıp duruyor beni.

Efendimin başı dertte olduğu için

Hemen istiyor parasını. Çok rica ediyor.

Sizin şanınıza yakışanı yapıp

Alacağını ödemenizi bekliyor.

TIMON

Sen iyi bir adama benziyorsun dostum;

Rica ederim, yarın sabah gel bana.

CAPHIS

Olmaz canım efendimiz, bakın...

TIMON

Kendini tut biraz kuzum.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Ben de Varro'nun adamıyım, efendimiz.

ISIDORE'UN HİZMETÇİSİ

Beni Isidore gönderdi, efendimiz;

Çok rica ediyor, hemen parasını...

CAPHIS

Efendimin ne durumda olduğunu bilseniz...

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Altı haftadan fazladır bekliyoruz, efendimiz...

ISIDORE'UN HİZMETÇİSİ

Kâhyanız boyuna atlatıyor beni,

Onun için dosdoğru size yolladı efendim beni.

TIMON

Durun nefes alayım biraz. Rica ederim baylar,
Şöyle bekleyin biraz, gelirim hemen.

(*Alcibiades ve beyler çıkar.*)

(*Flavius'a.*)

Sen gel bakalım buraya; ne oluyor?
Nedir bu ödenmemiş borç senetleri?
Ne diye şerefim lekeleniyor bu gecikmelerle?

FLAVIUS

Rica ederim, baylar; şimdi sırası değil bunların;
Yemekten sonraya kadar bekleyin,
O zamana kadar ben de anlatırım efendimize,
Borçların neden ödenmediğini.

TIMON

Öyle yapın, dostlarım.

(*Flavius'a.*)

Söyle iyi bakılsın onlara.

FLAVIUS

Buyurun, gelin ardımdan.

(*Flavius çıkar. Apemantus bir soytarıyla girer.*)

CAPHIS

Durun, durun; Apemantus geliyor bir soytarıyla;
Bekleyin, eğlenelim biraz.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Bırak asılası herifi! Canımıza okur şimdi!

ISIDORE'UN HİZMETÇİSİ

Canı çıksın, köpek herifin!

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

(*Soytarı'ya.*)

Ne var ne yok, soytarı?

APEMANTUS

Ne o? Gölgenle mi konuşuyorsun?

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Sana bir şey söylemedim.

APEMANTUS

Hayır; kendi kendine söyledi.

(*Soytari'ya.*)

Gel gidelim.

ISIDORE'UN HİZMETÇİSİ

(*Varro'nun hizmetçisine*)

Aldın mı soytarıyı sırtına şimdi?

APEMANTUS

Hayır, ayakların yerde, daha sırtında değilsin.

CAPHIS

Soytari kim oluyor şimdi?

APEMANTUS

Bu soruyu soran: Aşağılık herifler!

Madrabaz uşakları! Para pezevenkleri!

HİZMETÇİLER

Ne? Biz neymişiz Apemantus?

APEMANTUS

Birer eşek!

HİZMETÇİLER

Neden?

APEMANTUS

Ne olduğunuzu bana soruyorsunuz, ne olduğunuzu kendiniz bilmiyorsunuz da ondan. Onlarla sen konuş soytarı!

SOYTARI

Nasılsınız baylar?

HİZMETÇİLER

Ağızına sağlık, canım soytarı! Hanımın nasıl?

SOYTARI

Hep su kaynatıp duruyor, sizin gibi frengili horozları haşlamak için! Kerhanede görsek artık sizi.

APEMANTUS

Güzel! Ağızınıza sağlık!

(*Bir içoğlanı girer.*)

SOYTARI

Alın işte! Bizim hanımın içoğlanı geldi!

İÇOĞLANI

(Soytarı'ya.)

Ne o? Hayrola reis? Ne işin var senin bu akıllı kişiler arasında? Nasılsın Apemantus?

APEMANTUS

Ah, bir kırbaç olmalıydı ki dilim, alırdın o zaman hak ettiğin cevabı!

İÇOĞLANI

Kuzum Apemantus; şu mektupların üstlerini okur musun bana. Hangisi hangisinin bilmiyorum.

APEMANTUS

Okuma bilmiyor musun sen?

İÇOĞLANI

Hayır.

APEMANTUS

Seni astıkları zaman pek az bilgi eksilecek öyleyse dünyadan. Bu Timon'a... bu da Alcibiades'e. Haydi git; piç olarak doğmuşsun, pezevenk olarak da öleceksin.

İÇOĞLANI

Sen de bir köpek olarak doğmuşsun, bir köpek gibi de öleceksin açlıktan. Karşılık istemez; gidiyorum.

(Çıkar.)

APEMANTUS

Sen namustan da böyle kaçarsın işte. Gel soytarı, Timon'a götürüyüm seni.

SOYTARI

Beni bırakacak mısın orada?

APEMANTUS

Timon evdeyse. Siz üçünüz üç madrabazın hizmetinde değil misiniz?

HİZMETÇİLER

Evet, keşke onlar bizim hizmetimizde olsalardı.

APEMANTUS

Keşke; celladın hırsıza ettiği hizmeti görürdünüz!

SOYTARI

Üçünüz de madrabaz uşağısınız demek?

HİZMETÇİLER

Evet, soytarı.

SOYTARI

Desenize her madrabazın bir soytarı uşağı oluyor her zaman! Benim hanımım da madrabazdır, soytarısıyım ben onun. Gel gelelim, sizin efendilerinizden borç almaya gelenler üzgün gelir, keyifli giderler. Benim hanıma gelenlerse keyifli gelir, üzgün giderler. Neden böyledir dersiniz?

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Ben söyleyebilirim neden.

APEMANTUS

Söyle öyleyse, söyle de orospucubaşı, kepezelerbaşı sayalım seni! İtibarın eksilmez, büsbütün artar böylece.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Orospucubaşı ne demek oluyor, soytarı?

SOYTARI

Kılığı kıyafeti yerinde bir soytarı demek, az çok sana benzer biri işte. Bir ruh gibidir o: Bazen bir bey kalıbına girer, bazen bir avukat kalıbına, bazen de filozof kalıbına, bir değil iki taş hak eden filozof kalıbına! Çok kez de bir şövalye kılığındadır. Kısacası yedisinden yetmişine kadar her türlü insan yüzünü takınır bu ruh.

VARRO'NUN HİZMETÇİSİ

Akıldan tam sakat denemez sana.

SOYTARI

Sana da tam akıllı denemez. Bende ne kadar kaçıklık varsa, sende de o kadar sapıklık var.

APEMANTUS

Bu söz Apemantus'un olabilirdi.

HİZMETÇİLER

Açılın, yol verin: Timon efendimiz geliyor.

(Timon ve Flavius girer.)

APEMANTUS

Sen gel benimle, soytarı, gel.

SOYTARI

Her zaman da âşıkların, zenginlerin, kadınların ardından gidecek değilim ya, kimi zaman bir filozofun ardından giderim.

(Apemantus'la soytarı çıkar.)

FLAVIUS

Şöyle yakın bir yerde bekleyin, biraz sonra görüşeceğim sizinle.

(Hizmetçiler çıkar.)

TIMON

Pek şaştım sana doğrusu: Nasıl olur da
Durumu apaçık bildirmezsin bugüne dek bana?
İmkânlarımın ne olduğunu bilir
Ona göre kısdım masraflarımı.

FLAVIUS

Hiç dinlemek istemediniz ki beni;
Kaç kez söylemeye çalıştım size durumu.

TIMON

Hadi, hadi; bir iki kez çalışmışsındır belki,
Seni dinleyecek durumda olmadığım zamanlarda.
“Konuşturmadınız ki konuşayım” deyip
Sorumluluktan kurtulmak için sadece.

FLAVIUS

Aman etmeyin, canım efendimiz, bir değil, beş değil,
Kaç kez getirdim hesapları, koydum önünüze.
Her zaman attınız başınızdan; bırak hesapları,
Bana dürüstlüğü yeter, dediniz her seferinde.
Size getirdikleri ufak tefek hediyelere karşılık
Yüz kat fazlasını ver diye buyurunca bana

Başımı salladım hep iki yana, ağladım bile.
Saygısızlık etmeyi de göze alarak
Yalvardım, sıkın diye biraz kesenin ağzını.
Az mı azar işittim sizden, hem de nasıl,
Servetiniz gittikçe azalıyor, borçlarınız ise
Alabildiğine çoğalıyor dediğim zaman?
Sevgili efendimiz, şimdi kulak veriyorsunuz bana
Ama çok geç! Yine de söyleyeyim bir kez daha:
Bütün varınız yoğunuz bir araya da gelse
Yarısını bile karşılamaz şu andaki borçlarınızın.

TIMON

Bütün topraklarımı sat.

FLAVIUS

Hepsi rehinde, birçoğu haczedildi gitti bile.
Geri kalan günü gelmiş borçları zor öder,
Yarın öbür gün başkalarının günleri dolacak:
Neyle karşılayacağız onları?
En sonunda neyle kapayacağız bu hesapları?

TIMON

Ta Lakedaimonia'ya kadar uzardı topraklarım.

FLAVIUS

Sevgili efendim, koca dünya bir tek söz yalnız,
Onu da bir solukta harcamak elinizde olsaydı
Harcayıverirdiniz çoktan.

TIMON

Burada haklısın.

FLAVIUS

Benim tutumum ya da dürüstlüğüme üstüne
Bir kuşkunuz varsa, en titiz denetçiler önünde
Sigaya çekin beni. Tanrılar tanığımdır:
Konağın bütün hizmet yerleri
Doymak bilmez misafir uşaklarıyla dolup taşarken,
Şarap fıçılarımıza sarhoşlar kan ağlatırken,
Her oda ışıklarla pırıl pırıl yanıp

Türlü sazlarla uğuldayıp durduğu zamanlar
Ben odama çekilip uyku girmeyen gözlerimden
Çok acı yaşlar dökmüşümdür.

TIMON

Aman ne olur, bitir artık, yeter.

FLAVIUS

Tanrılar, diyordum kendi kendime,
Olacak şey mi bu benim efendimin cömertliği?
Neler gitti, neler, bu gece
Kölelerin, aşağılık hödüklerin midesine!
Kimler yaltaklanmıyor Timon efendimize!
Hangi yürek, hangi kılıç, hangi güç, hangi servet
Feda etmiyor kendini Timon efendimize,
Yüce Timon'a, soylu, soylular soylusu Timon'a!
Ah, bir bitti mi bu övgüleri satın alan paralar
Tükenir o övgülere can atan soluklar da!
Ziyafetle kazanılan dost çabuk yitirilir.
Kış yağmurlarının bir bulutu geçmeye görsün
Bütün o sinekler yok olur birden.

TIMON

Dur, daha fazla ders verme artık bana:
Kötü yürekle cömertlik etmiş değilim ben;
Akılsızca da olsa ahlaksızca para saçmış değilim.
Ne diye ağlayıp vahlanıyorsun?
Nasıl düşünebilirsin dostsuz kalabileceğimi?
Merak etme, dostlarımın kesesine başvursam
Beni sevenlerden borç istemeye kalksam,
Nicelerinin kesesini açtırabilirim.
Senin ağzını açtırabildiğim gibi.

FLAVIUS

Dilerim doğru çıksın bu düşündükleriniz.

TIMON

Hem ben seviniyorum neredeyse
Böylesine kötü bir duruma düştüğüme:

Dostlarımı deneyebilirim çünkü şimdi
Göreceksin nasıl aldandığını varlığım üstüne:
Hey, içerdekiler! Flaminius! Servilius!
(*Flaminius, Servilius ve hizmetçiler girer.*)

HİZMETÇİLER

Buyurun, buyurun efendimiz.

TIMON

Ayrı yerlere yollayacağım her birinizi:
Sen sayın Lucius'a git; sen sayın Lucullus'a;
Kendileriyle bugün ava gittiğim dostuma;
Sen de Sempronius'a git.
Selam ve sevgiler götürün onlara benden.
Deyin ki övünç duyuyorum bugün, bir para yardımı
İsteme fırsatını bulduğum için kendilerinden.
Ellişer talent göndersinler.

FLAMINIUS

Peki, efendimiz.

FLAVIUS

(*Kendi kendine.*)

Lucius? Lucullus ha? Ohooo!

TIMON

Sen de dostum, senatörlere git.
Devletin zenginleşmesinde payım olmakla
Bir dilekte bulunmak hakkını kazanmışımdır:
Bana hemen bin talent göndermelerini söyleyin.

FLAVIUS

Ben bu yola başvurdum kendiliğimden,
Hep böyle yapılır çünkü bizim durumumuzda;
Adınız, mührünüzle ödünç para istemeye gittim,
Olmaz diye başlarını salladı hepsi,
Beş para vermeye yanaşmadı hiçbiri.

TIMON

Ne diyorsun? Nasıl olur?

FLAVIUS

Hepsi söz birliği etmiş gibi konuştular:
Bu ara işler pek kötü gidiyormuş;
Parasızlıktan dilediklerini yapamaz haldeymişler;
Pek üzülmüşler, siz şerefli bir insanmışsınız;
Ama onlar dermiş ki, bilmem nasıl demeliymiş ki,
Bir aksaklık da yok değilmiş tutumunuzda;
En soylu ruhların bile bir bozuk yanı olabilirmiş;
Keşke işler yolunda gideymiş de, ama ne yazık ki...
Falan diyerek ve önemli başka işlerden söz ederek,
Kesik kesik sözlerine tatsız bakışlar ekleyerek,
Yarım yamalak selamlar, eğri büğrü yüzlerle
Söyleyeceklerimi dondurdular ağzımda.

TIMON

Tanrılar, siz yargılayın onları!
Sen aldırma dostum, hoş gör.
Nankörlük kanlarından geliyor bu ihtiyarlara.
Pıhtılaşmış, donmuştur onların kanları;
Kolay kolay akamaz damarlarında.
Kanları sıcak olmadığı için iyi olamıyorlar.
Her yaratık yaşlanıp toprağa döneceği için,
Kendini hazırlar bu yolculuğa,
Gittikçe durgunlaşıp, ağırlaşarak.

(*Bir hizmetçiye.*)

Sen de Ventidius git.

(*Flavius'a.*)

Üzülme, ne olur; sen vefalı, dürüst bir insansın;
Yürekten söylüyorum; hiçbir suçun yok senin.

(*Hizmetçiye.*)

Ventidius babasını gömeli çok olmadı,
Büyük bir mirasa da kondu.
Yoksulken, hapisteyken, dostları yüz çevirmişken,
Beş talent verip ben kurtardım onu.
Selam söyle benden; dostunuzun başı darda de;

O kadar ki, o beş talenti bile
Hatırlatmak zorunda kalmış bulunuyorum.

(*Hizmetçi çıkar.*)

(*Flavius'a.*)

Bu parayı alınca günü gelmiş borçları öde.
Çevresinde bunca dost varken,
Timon'un batabileceğini ne söyle,
Ne de aklından geçir sen.

FLAVIUS

Ah keşke hiç geçirmeyebilsem aklımdan bunu;
Ama böyle düşünmektir sizi yıkacak olan.
Herkesi kendi gibi sanıyor cömert insan.

(*Çıkarlar.*)

III Perde

1. Sahne

Atina. Lucullus'un evinde bir oda.

(Flaminius beklemektedir. Bir hizmetçi girer.)

HİZMETÇİ

Efendime söyledim geldiğinizi; iniyor şimdi.

FLAMINIUS

Teşekkür ederim.

(Lucullus girer.)

HİZMETÇİ

İşte geliyor, efendimiz.

LUCULLUS

(Kendi kendine.)

Timon'un adamlarından biri; bir hediye getirmiş olmalı!
Rüyamda bir gümüş ibrik ve leğen görmüştüm bu gece.

(Flaminius'a.)

Vay Flaminius! Aslan Flaminius! Hoş geldin, safalar getirdin! Şarap getirin bize.

(Hizmetçi çıkar.)

Efendin nasıl? O senin cömertler cömerti canım efendin?
Atina'nın o şanlı şerefli, kusursuz, temiz yürekli, soylu evladı?

FLAMINIUS

İyidir, efendimiz.

LUCULLUS

Pek sevindim iyi olduklarına. Nedir bakayım o koltuğunun altındaki? Göster, canım Flaminius.

FLAMINIUS

İnanmayacaksınız ama efendimiz, bir boş kutu sadece. Efendimin buyruklarıyla onu sizin doldurmanızı ricaya geldim. Kendilerine acele elli talent lazım oldu da sizden ödünç almak üzere yolladılar beni. Hiç şüphe etmiyorlar tabii bu yardımı esirgemeyeceğinizden.

LUCULLUS

Ya! Öyle mi? Vah, vah! Hiç şüphe etmiyor demek ha? Yazık; efendin iyi adamdır, soylu kişidir, ama insan bu kadar da açmamalı evinin kapısını. Kaç kez sofrasında nice yemekler yedim ve söyledim bunu kendisine. Aynı gün üst üste iki yemeğe mahsus gittiğim oldu, masrafları kısmasını öğütlemek için. Ama kulak vermedi öğütlerime. Kaç yemeğine gidip söyledim, nafile, aldırıyor. Her insanın bir kusuru vardır, onun kusuru da fazla cömert olmak. Söyledim bunu kendisine, ama vazgeçiremedim onu bu huyundan.

(Hizmetçi şarapla döner.)

HİZMETÇİ

Buyurun efendimiz, şarabı getirdim.

LUCULLUS

Flaminius, sen akıllı bir adamsın, bilirim. Sağlığına!

FLAMINIUS

Kulunuzu fazla yüz veriyorsunuz, efendimiz.

LUCULLUS

Yoo, dikkat ettim, pek çabuk kavriyorsun her şeyi; hakkını yememeli; akıl yakın nedir bilen adamsın. Fırsat seni kolladı mı, sen de fırsatı kullanacak soydansın. Senin iyi yanların bunlar.

(*Hizmetçiye.*)

Sen çıksana dışarı be!

(*Hizmetçi çıkar.*)

Yakın gel şöyle, aslan Flaminius. Efendin pek iyi bir insandır, ama sen akıldan yanasındır. Bana gelmesine geldin, ama pek iyi bilirsin ki, ödünç para vermenin zamanı değil şimdi, hele sırf dost hatırı için, rehinsiz mehinsiz. Al şu üç lirayı sen, al canım oğlum, yum gözünü bu işe. Beni göremediğini söyle yalnız. Haydi güle güle.

FLAMINIUS

Nasıl olur, dünya nasıl değişebilir böylesine? Daha dün yaşadığımız günün sıcağı geçmeden?

(*Paraları atar.*)

Defolun aşağılık mangırlar! Kim tapıyorsa size ona gidin!

LUCULLUS

Ya! Demek sen de delinin biriymişsin, tam efendine göre.

(*Çıkar.*)

FLAMINIUS

Bu üç mangırın da ötekilerle birlikte,

Yanacağın kazanlarda erisin!

Kızıl cehennem olsun sana paraların!

Sen dost değil bir dost belasıydın!

O kadar nazlı, süt yürekli bir şey midir ki dostluk

İki gece içinde ekşiyiversin?

Tanrılar? Nasıl yanacak yüreği efendimin!

Bu aşağılık herif, hak etmediği bir şerefle,

Efendimin sofrasında yediklerini taşıyor kanında.

O yemekler ne diye besledi onu

Kendisi bir zehir kesilirken!

Ah! Vebalar üşüşsün başına senin!

Hastalanıp ölüm döşeklerinde yattığın zaman,

Efendimin parasıyla yediklerinin kanı

İyi etmeye değil, uzatmaya yarasan belanı.

2. Sahne

Atina'da bir meydan.

(Lucius üç yabancıyla girer.)

LUCIUS

Kim, Timon mu? Çok iyi dostumdur benim, anlı şanlı bir insandır.

BİRİNCİ YABANCI

Biz de öyle biliyoruz kendisini, ne kadar yabancı da olsak. Ama diyeceğim şu ki efendimiz, ağızdan ağza dolaşan söylentilere göre Timon'un mutlu günleri sona ermiş, varı yoğun tükenmek üzereymiş.

LUCIUS

Hadi canım, olmaz öyle şey, inanmayın. Onun parası bitmek tükenmek bilmez.

İKİNCİ YABANCI

Ama inanın bana efendimiz; birkaç gün önce adamlarından biri Lucullus'a bilmem ne kadar talent borç istemeye gitmiş, evet ya, rica üstüne ricalar etmiş, ne kötü durumda olduklarını anlatmış, ama eli boş dönmüş.

LUCIUS

Nasıl olur?

İKİNCİ YABANCI

Evet efendimiz, eli boş dönmüş diyorum size.

LUCIUS

Ne olmayacak şey bu! Doğruysa, tanrılara yemin, utanç duyarım bundan. O değerde bir insandan para esirgemek ha! Hiç de şerefli bir davranış denemez buna. Ben kendi hesabıma, ne yalan söyleyeyim, ufak tefek bazı iyiliklerini görmüşümdür; para, gümüş, tabaklar, mücevherler ve daha birtakım ufak tefek hediyeler, ama bunlar hiç kalır ona verdikleri yanında. Öyleyken Timon ona güvenecek yerde adamını bana gönderseydi, kaç talent isterse istesin geri çevirmezdim.

(Servilius girer.)

SERVILIUS

Aman ne iyi tesadüf! Buradaymış Lucius efendimiz; ben de onu arıyordum yana yana.

(*Lucius'a.*)

Pek sayın efendimiz...

LUCIUS

Servilius, memnun oldum gördüğüme. Güle güle. Selam söyle pek sayın efendine, pek değerli dostuma.

SERVILIUS

Af buyurun efendimiz; efendim şunu gönderdi de...

(*Elini cebine sokar.*)

LUCIUS

Aman, ne gönderdi yine? Ne minnetlerle bağlıyım efendine. Gönderdikçe gönderiyor. Nasıl kalkarım dersin bunların altından? Nedir bakalım gönderdiği?

SERVILIUS

(*Üstünde elli talent yazılı bir kâğıdı göstererek.*)

Sizden bir isteği var bu sefer efendimiz, şu kadar talente hemen ihtiyacı olduğunu bildiriyor size.

LUCIUS

Anladım, efendin şaka ediyor olmalı benimle.

Beş bin elli talent bile para değildir onun için.

SERVILIUS

Evet, ama şimdilik çok daha azına ihtiyacı var.

Darda kalması cömertliği yüzünden olmasa

Bu kadar açık yürekle ricaya gelemezdim.

LUCIUS

Ciddi mi söylüyorsun Servilius?

SERVILIUS

Yemin ederim, doğru söylüyorum efendimiz.

LUCIUS

Ne uğursuz bir budalaymışım ki ben, bu güzel fırsatı kaçırarak kadar hazırlıksız bıraktım kendimi. Tam şimdi gösterebilirdim işte güvenilir bir insan olduğumu. Ne

mutsuz bir rastlantıyla paramı bir yerlere yatırmış bulundum, ufak bir kazanç kaygısıyla ne büyük bir şerefi kaçırmış oldum! Servilius, ne yazık, tanrılar önünde yemin ederim ki sana, yapacak durumda değilim istediğini. Sen budalalığımın derecesine bak ki benim, sayın Timon'a adam göndermek üzereydim ben de yardım istemek için. Şu baylar tanığımdır işte. İyi ki göndermemişim, Atina'nın bütün servetini yitirmiş kadar üzülürdüm göndermiş olsam. Benden kucak kucak sevgi götür canım efendine. Umarım güvenleri eksilmez benden, elimde olmayan bir yardımı yapamıyorum diye. Şunu da söyle ki kendilerine, hayatımın en büyük üzüntüsü olacaktır onun kadar şanlı bir insanın istediğini yerine getirememek, Canım Servilius, bu söylediklerimi olduğu gibi Timon'a ulaştırmak dostluğunu gösterir misin bana?

SERVILIUS

Peki efendim, ulaştırırım.

LUCIUS

Ben de bu hizmetinin altında kalmam Servilius.

(*Servilius çıkar.*)

Doğruymuş söylediğiniz, Timon yıkılıyor gerçekten;
Düştükçe düşer bir yerden eli boş dönen.

(*Çıkar.*)

BİRİNCİ YABANCI

Gördün mü olanları, Hostilius?

İKİNCİ YABANCI

Gördüm, sorma, gördüm!

BİRİNCİ YABANCI

Ya, budur işte dünyanın özü, ciğeri.

Hep aynı çamurdan yoğrulmadır bütün dalkavuklar!

Kim dost diyebilir bir tabaktan yediği her adama?

Benim bildiğim, bu adama

Bir baba gibi davranmış Timon.

Cebinden paralar vermiş itibarı bozulmasın diye,

Varının yoğunun elinden gitmesini önlemiş;
Adamlarının aylıklarını bile Timon ödemiş!
Bu adam her içtiği yudumda
Timon'un gümüşlerini sürüyor dudaklarına.
Öyleyken... ey tanrılar; insanın canavarlığına bakın,
Böylesine nankör bir suratla nasıl çıkıyor ortaya!
Esirgediği para, onun serveti yanında,
Merhametli insanların dilenciye verdikleri kadardır.

ÜÇÜNCÜ YABANCI

Dine, imana sığmaz bu!

BİRİNCİ YABANCI

Doğrusu, ben kendi hesabıma, ömrümde
Bir tek lokmasını tatmış değilim Timon'un;
Saçtığı iyiliklerin hiçbirini düşmedi ki üstüme
Bundan ötürü dostluğumu kazanmış olsun.
Öyleyken, bakın, size yemin ederim ki,
Timon benden yardım istemiş olsaydı
Soylu yüreğine, dillere destan iyiliklerine,
Şerefli davranışlarına duyduğum saygıyla,
Bütün varımı yoğunu ortaya kor,
Yarısından çoğunu ona borçluyum diye verirdim.
Öylesine seviyorum bu cömert yürekli insanı.
Demek bu dünyada insanların
Merhamet beklememeyi öğrenmeleri gerek,
Çünkü çıkarıcılık vicdan bırakmamış kimsede.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

Atina, Sempronius'un evinde bir oda.

(Sempronius ve Timon'un bir hizmetçisi girer.)

SEMPRONIUS

Ne zoru var, anlamıyorum, başkaları dururken
İlle de benim başımı dara sokmaya?

Lucius'a, Lucullus'a başvurabilirdi pekâlâ
Ventidius da bir hayli zengin şimdi;
Borcunu yatırıp hapisten de çıkardı onu üstelik.
Hepsi ona borçludur varlıklarını.

HİZMETÇİ

Hepsine başvuruldu, efendimiz; kalp çıktı hepsi;
Beş para vermedi hiçbirisi.

SEMPRONIUS

Ya! Vermediler demek?
Ventidius da vermedi, Lucullus da vermedi,
Sonunda bana başvuruyor, öyle mi?
Üç kişiden sonra ha? Bak hele!
Bana sevgisinin de, aklının da kıtlığını gösterir bu.
En son sığınacağı adammışım ben demek?
Dostları, umut kesmiş hekimler gibi,
Bir bir yüzüstü bırakıp gidecekler de
Bana düşecek onu kurtarmak?
Pek ağırıma gitti bu; kızdırdı beni doğrusu:
Daha şerefli bir yer vermeliydi bana.
Tutar yeri yok bu işin:
İlkin bana başvurması gerekirdi elbet;
Çünkü inkâr etmek vicdanıma sığmaz,
Ondan ilk yardım görmüş adam benim.
O kadar mı arkalarda görüyor beni ki,
Vicdan borcunu ödeyecek en son adam oluyorum ben?
Yoo! Herkes alay eder sonra benimle;
Beylerin en aptalı benmişim derler.
Keşke istediğinin üç katını isteseydi de
İlkin benden isteseydi; iyi niyetlerime karşılık.
Can atıyorum çünkü ona iyiliğim dokunmasına.
Ama böyle olunca, dön git;
Soğuk karşılıklara benimkini de ekle;
Şerefimle oynayana metelik vermem, öyle söyle.
(Çıkar.)

HİZMETÇİ

Bu kadar olur! Alçağın biriymiş bu efendimiz de!
Şeytan insanları politikacı, dalavereci yaparken
Ne yaptığının farkında değilmiş meğer;
Kendini temize çıkarmış oluyor böylece:
İnsanların kötülüğü onunkini aşacak sonunda.
Aptal görünme bahanesini
Ne ustalıkla uyduruverdi bu sayın bay!
Ne soylu suratlar takıyor iblisliğine!
Tıpkı yurtseverlik ateşiyle yanıp tutuşarak
Bütün yurdu yangın yerine çevirenler gibi.
Onun ikiyüzlü sevgisi de bu soydan işte.
Bütün umudu ondaydı efendimin.
Bitti artık her şey; tanrılara kaldı işi.
Bütün dostları ölüverdi bugün.
Nice bereketli yıllar boyunca,
Hiç sürgü yüzü görmeyen bütün o kapılar
Efendilerinin canını korumak için
Kapanmak zorundalar şimdi.
Budur işte sonu eli açık olmanın:
Paranı saklamadın mı, kendin eve saklanırsın.
(Çıkar.)

4. Sahne

Atina. Timon'un evinde bir oda.

(Varro'nun iki hizmetçisi ile Lucius'un hizmetçisi girer; Titus, Hortensius ve başka alacaklıların hizmetçileriyle karşılaşırlar. Hepsi Timon'un gelmesini beklemektedir.)

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Ne iyi tesadüf günaydın, Titus, Hortensius.

TITUS

Günaydın, Varro kardeş.

HORTENSIUS

Vay Lucius, sen de mi buradasın?

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Evet, hep aynı işin peşindeyiz gibime geliyor; ben para istemeye geldim.

TITUS

Onlar da öyle, biz de öyle.

(*Philotus girer.*)

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Philotus da öyle herhalde!

PHILOTUS

Günaydın, hepinize.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Hoş geldin kardeş, saat ne sularda?

PHILOTUS

Dokuza geliyor.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

O kadar oldu mu?

PHILOTUS

Bey daha gözükmeyi mi?

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Hayır, daha yok ortalarda.

PHILOTUS

Şaştım buna; yedide çıkmış olurdu ortaya, güneş gibi!

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Evet, ama günleri kısaldı artık onun.

Cömert adamın gidişi güneşinkine pek benzer,

Bir battı mı bir daha çıkmaz yalnız.

Korkarım Timon'un kâsesinde kara kış yelleri esiyor:

En dibine de dalsak avucumuzu yalayacağız.

PHILOTUS

Bana da öyle geliyor.

TITUS

Size ne garip bir şey söyleyeceğim bakın:

Efendin para istemeye yolladı değil mi seni?

HORTENSIVS

Evet, para istemeye.

TITVS

Takındığı mücevherler var ya, efendinin;
Hani şu Timon'un kendisine hediye ettikleri?
Ben de onların parasını istemeye geliyorum.

HORTENSIVS

İçim kan ağlayarak geliyorum bu işe.

LUCIVS'UN HİZMETÇİSİ

İşin tuhaflığına bakın siz:
Borcundan fazlasını ödüyor Timon;
Efendin pahalı mücevherleri takındıktan başka
Parasını da istiyor sanki üstelik.

HORTENSIVS

Tanrılar bilir ya, iğreniyorum işimden.
Efendimin Timon'a neler borçlu biliyorum, neler:
Nankörlüğün bu kadarı hırsızlıktan bin beter.

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Doğru. Benimki üç bin altın istiyor;
Seninki ne kadar?

LUCIVS'UN HİZMETÇİSİ

Beş bin.

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Amma da çok ha! Buna bakılırsa
Senin efendin daha güvenliymiş benimkinden;
Yoksa eşit olurdu alacakları.

(*Flaminius girer.*)

TITVS

Timon'un adamlarından biri.

LUCIVS'UN HİZMETÇİSİ

Flaminius! Dur gitme, bir şey soracağım;
Efendin kalktı mı, çıkıyor mu dışarı?

FLAMINIVS

Hayır, hiç çıkacağı yok.

TITUS

Bekliyoruz kendisini, git, söyleyiver lütfen.

FLAMINIUS

Söylememe lüzum yok, biliyor beklediğinizi.

(*Flavius yüzünü mantosuyla kapamış olarak girer.*)

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Bak, bak; kâhyası değil mi o yüzünü kapayan?

Sıvışıyor saklanarak. Çağırın onu, çağırın.

TITUS

Hey, bakar mısınız, bayım.

VARRO'NUN İKİNCİ HİZMETÇİSİ

İzin verirsen, arkadaş...

FLAVIUS

Ne var dostum? Ne istiyorsun benden?

TITUS

Bir para işi için bekliyoruz da bayım...

FLAVIUS

Beklediğiniz belli, ama paranın geleceği belli değil.

Alacaklarınızı, senetlerinizi ne diye

O hain efendileriniz soframızdayken getirmediğiniz?

O zaman gülümser geçerdi herkes bu borçlara;

Faizlerini tıkınırdı hepsi dillerini yalayarak.

Boşuna sıkıştırmayın beni; bırakın gideyim.

Efendim de, ben de tükettik artık sıfırı:

Ne benim defterim var, ne de onun harcayacak parası!

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Evet, ama bu cevap karın doyurmaz.

FLAVIUS

Doyurmasa da sizden aşağılık sayılmaz,

Çünkü sizi doyuranların her biri bir madrabaz.

(*Çıkar.*)

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Ne oluyor! Neler dırlanıyor bu sayın kâhya?

VARRO'NUN İKİNCİ HİZMETÇİSİ

Bırak ne dırlanırsa dırlansın:

Fakir düşmüş adam, olmuş ona olanlar!
Başını sokacak evi olmayanlar konuşmayacak da
Kim konuşacak böyle dobra dobra?
Hakkıdır onların küfretmek saraylara!

(Servilius girer.)

TITUS

Hah, Servilius geliyor; ondan öğreniriz her şeyi.

SERVILIUS

Rica ederim arkadaşlar; bir başka gün gelin, ne olur, kırmayın beni. Çünkü efendim öyle sinirlenmeye hazır ki şu sırada. O eski yumuşak huylu insan değil artık. Pek rahatsızlandı birden. Odasından çıkacak hali yok.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Hasta olmadan odalarına kapananları çok gördük.
Hem sağlığı pek o kadar bozulduysa
Borçlarını bir an önce versin de
Tanrıların karşısına çıkmaya yüzü olsun!

SERVILIUS

Tanrılardan utanın?

TITUS

Bu sözünüzü bir cevap sayamayız, bayım.

FLAMINIUS

(Sahne dışından.)

Servilius! Yetiş! Efendimiz! Efendimiz!

(Timon öfkeyle girer. Arkasından Flaminius gelir.)

TIMON

Ne oluyor? Kendi kapılarım üstüme mi kapanıyor?
Ben hür yaşamış bir insanım ömrümce:
Kendi evim zindanım mı olacak, düşmanla çevrili?
Ziyafetlere boğduğum bu konağın da
Yüreği taş mı kesildi bütün insanlık gibi?

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Haydi sokulsana, Titus!

TITUS

Efendimiz, buyurun benim hesabı.

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Ben de getirdim.

HORTENSİUS

Ben de efendimiz.

VARRO'NUN İKİ HİZMETÇİSİ

Biz de efendimiz.

PHILOTUS

Hepimiz getirdik.

TIMON

İndirin hepsini başıma, serin beni yere!

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Ah efendimiz...

TIMON

Kıtır kıtır kesin yüreğimi para diye.

TITUS

Benimki elli talent.

TIMON

Kanımı damla damla sayın!

LUCIUS'UN HİZMETÇİSİ

Beş bin altın, efendimiz.

TIMON

Beş bin damla sen alırsın. Seninki ne kadar?

Seninki?

VARRO'NUN BİRİNCİ HİZMETÇİSİ

Efendim...

VARRO'NUN İKİNCİ HİZMETÇİSİ

Efendimiz...

TIMON

Doğrayın, bölüşün beni! Tanrılar da sizi tepelesin!

(*Çıkar.*)

HORTENSİUS

Anlaşıldı, bizim efendiler güle güle diyebilirler paracıklarına! Akıllı olan bu alacaklardan umudu keser, çünkü verecek olan deli.

(Çıkarlar.

Timon Flavius'la yeniden girer.)

TIMON

Pis köleler, soluğumu keseceklerdi nerdeyse!

Alacaklı değil, iblis bunlar!

FLAVIUS

Canım efendimiz...

TIMON

(Bir duraklamadan sonra.)

Evet, ne olur öyle yaparsam.

FLAVIUS

Efendimiz...

TIMON

Yapacağım bunu, kâhya!

FLAVIUS

Buradayım efendimiz.

TIMON

Aman ne iyi. Git çağır hemen dostlarımı;

Lucius'u, Lucullus'u, Sempronius'u, hepsini.

Bir ziyafet daha vereceğim o alçaklara!

FLAVIUS

Aman efendimiz, aklınız başınızda değil herhalde.

Elimizde kalanla kendi soframızı zor kurarız.

TIMON

Sen merak etme. Ne diyorsam onu yap; çağır hepsini:

Bırak o it sürüsü bir kez daha doldursun burayı;

Aşçım la ben donatırız sofrayı.

5. Sahne

Atina. Senato salonu.

(Senato toplanmıştır.)

BİRİNCİ SENATÖR

Sayın senatör, ben de katılıyorum size:

Kanlı bir suç bu: Ölmesi gerekir.

Günahları kışkırtan acıdır en çok.

İKİNCİ SENATÖR

Doğrudur; kanun ezip geçmelidir onu.

(*Alcibiades adamlarıyla girer.*)

ALCIBIADES

Senatoya şanlar, şerefler, sağlıklar

Ve merhametli yürekler dilerim.

BİRİNCİ SENATÖR

Ne var, komutan?

ALCIBIADES

Bir yurttaş olarak erdeminize başvurmaya geldim.

Acımak kanunun erdemidir çünkü;

Ve yalnız zorbalardır kanunu hoyratça kullanan.

Bir dostum zamanın ve kaderin hışmına uğradı:

Öfkeye kapılıp kanuna meydan okudu;

Oysa kanun dipsiz bir uçurumdur,

Üstüne yürüyen gözü dönmüslere karşı.

Suçunu bir yana bırakırsanız,

Bu dostum büyük değerleri olan bir insandır.

Kaldı ki alçakça bir iş de değildir yaptığı:

Suç kadar ağır basan şerefli bir yanı var.

Adının batasıya kirlendiğini görünce,

Soylu bir azgınlık ve temiz bir yürekle,

Yürüdü düşmanının üstüne.

Öfkesi öyle parıltısız, gösterişsiz de oldu ki

İleri sürdüğü bir düşünceye

Kanıt getirmek istiyordu sanki.

BİRİNCİ SENATÖR

Çirkin bir işi güzel göstermek için

Aykırı düşünceler getiriyorsunuz bize.

Elinizden geleni yapıyorsunuz konuşmanızda,

Adam öldürmeyi bir hoş kalıba sokmak,

Vuruşup kırışmayı yiğitlik diye göstermek için.

Oysa piç bir yiğitlik tir böylesi bir yiğitlik;
İnanç ve çıkar ayrılıklarından doğmadır bu yiğitlik,
Gerçekten yiğit olan insan katlanır,
İnsanoğlunun en pis soluğuna!
Birer giysi sayar kötülüklerini;
Ve giyinir de onları hiç yadırgamadan;
Ama yüreğini korur ve kötülüklerden,
Günah tehlikesi karşısında tutar kendini.
Gördüğümüz her haksızlık adam öldürtecekse bize
Bir başka hayat seçmeliyiz kendimize.

ALCIBIADES

Sayın senatör...

BİRİNCİ SENATÖR

En ağır günahları sevaba çeviremezsin; ne yapsan
Öç alan değil, katlanmasını bilendir yiğit insan.

ALCIBIADES

Sayın büyüklerim, öyleyse hoş görün,
Bir asker olarak konuşayım ben de.
Niçin insanlar savaşımlara giriyorlar budalaca
Bütün saldırılara katlanacak yerde?
Niçin göz yummuyorlar, boyun eğmiyorlar
Düşmanın rahatça gelip kafalarını kesmesine?
Yiğitlik katlanmasını bilmekse,
Ne işimiz var bizim yabancı ülkelerde?
Buysa yiğitlik, evde oturan kadınlar
Daha yiğittirler öyleyse;
Eşek daha yaman bir askerdir aslandan,
Kürek mahkûmu yargıçtan daha erdemlidir,
İşkenceye katlanmak erdemli olmaksâ.
Sayın büyükler, acımakla gösterin büyüklüğünüzü:
Serinkanlı bir zorbalığı kim savunabilir?
Öldürmek günahların en büyüğüdür elbet:
Ama korunmak içinse hoş görülür haklı olarak.
Öfkeye kapılmak tanrılara saygısızlıktır,

Ama hangi insan vardır öfkeye kapılmayan?

Suçluyu yargılarken unutmayın bunları.

İKİNCİ SENATÖR

Boşuna nefes tüketiyorsun!

ALCIBIADES

Boşuna ha! Yalnız Lakedemonia ve Byzantium'da

Gördüğü hizmetler yeter hayatını bağışlatmaya.

BİRİNCİ SENATÖR

O da neymiş?

ALCIBIADES

Evet, sayın baylar, büyüktür gördüğü hizmet;

Sizin düşmanlarınızdı savaşta öldürdükleri.

Az mı yiğitçe dayanıp çarpıştı

Az mı yaralar aldı son savaşta?

İKİNCİ SENATÖR

Az pahaliya da ödetmedi yaralarını.

İşi gücü kavga çıkarmak. Bir kötü tutkusu

Azdırıyor onu, alt ediyor yiğitliğini.

Başka düşmanı olmasa bu yeter onu yenmeye.

Bu hayvanca azgınlığı içinde boyuna

Kanunları çiğniyor, karıştırıyor ortalığı.

Buna bir son verme zorundayız;

Bu adamın yaşaması bir dert, içkisi bir bela.

BİRİNCİ SENATÖR

Ölmeli.

ALCIBIADES

Zalim kader! Savaşta ölseydi bari!

Sayın senatörler, bu insan yalnız sağ koluyla

Hayatını öder, kimseye borçlu kalmadan.

Ama yine de küçümsüyorsanız değerini,

Benim hizmetlerimi de onunkilere katın;

Sayın yaşlılar güvenlik severler, bilirim;

Onun için zaferlerim, şerefimle söz veriyorum:

Göstereceğiniz iyiliği hak edecektir.

İşlediği suçu canıyla ödemesi gerekiyorsa,
Bırakın savaşta ölsün, ne çıkar:
Savaş da amansızdır kanun kadar.

BİRİNCİ SENATÖR

Biz kanundan yanayız: Ölmesi gerek.
Üstümüze varma fazla; kızdırırsın bizi.
Dost da olsa, kardeş de olsa kanun yürür,
Kan dökenin kanı dökülür.

ALCIBIADES

Olur mu bu? Olmamalı. Sayın baylar,
Rica ederim, kim olduğumu bilin benim.

İKİNCİ SENATÖR

Bu nasıl söz!

ALCIBIADES

Unutmayın kim olduğumu.

ÜÇÜNCÜ SENATÖR

Ne demektir bu!

ALCIBIADES

Yaşlılık yüzünden unutmuş olacaksınız beni;
Başka türlü küçük düşürülmezdim böyle
Bir suç bağışlama dileğimi dinletemeyecek kadar.
Yaralarımı sızlatıyor bu yaptığınız.

BİRİNCİ SENATÖR

Öfkemize meydan okuyorsun demek?
Sözümüz kısa, ama etkisi uzun olacak:
Ömrün boyunca sürgün ediyoruz seni.

ALCIBIADES

Beni sürgün etmek ha!
Bunaklığınızı sürgün edin!
Senatoyu kirleten madrabazlıkları sürgün edin!

BİRİNCİ SENATÖR

İki gün içinde Atina'dan ayrılmazsan
Daha ağır bir cezamızı bekle. Ötekine gelince,

Başımıza daha fazla dert olmaması için
Hemen gidip bitirelim işini.

(Çıkarlar.)

ALCIBIADES

Dilerim tanrılar öldürmesin, kurutsun sizi,
İğrenç birer iskelet oluncaya dek!
Çıldırarak işten değil!
Ben bu adamların düşmanlarına karşı koyarken
Onlar paraları sayıp işletiyorlardı kıyasıyla.
Benim kazancım aldığım yaralar oldu yalnız.
Bunun için miydi bütün yaptıklarım?
Bu mu olacaktı
Komutanlarının yarasına süreceği merhem
İşi gücü madrabazlık olan Senato'nun?
Sürgün ha! Öyle olsun; iyi ki sürüldüm;
Hakkım olacak şimdi öfkeden kudurup
Atina'yı tepelemeye! Gider toplarım
Canı yanmış askerlerimi, kazanırım yürekleri.
Bir şereftir nice kanunlara karşı gelmek;
Tanrılar gibi askerler de haksızlığın karşısında gerek.
(Çıkar.)

6. Sahne

Atina. Timon'un konağında bir salon.

(Masalar kurulmuş, hizmetçiler beklemekte, müzik çalmaktadır.)

Beyler, senatörler ve başkaları girer.)

BİRİNCİ BEY

Günaydın, bayım.

İKİNCİ BEY

Günaydın size de. Bana öyle geliyor ki Timon efendimiz
bizi denemek istedi geçen gün.

BİRİNCİ BEY

Benim aklım da buna takılmıştı karşılaştığımız zaman. İşleri pek bozulmuşa benziyordu birçok dostunu birden denediği gün; umarım öyle olmasın.

İKİNCİ BEY

Pek öyle olmasa gerek bu ziyafete bakılırsa.

BİRİNCİ BEY

Evet, olmasa gerek. Pek ısrarla çağırdı; gelecek durumda değildim bazı önemli işlerim dolayısıyla. Antlar içerek bıraktırdı bana hepsini; geldim ister istemez.

İKİNCİ BEY

Benim de pek önemli işlerim vardı, ama dinlemek bile istemedi. Borç için adam yolladığı zaman param olmadığına öyle üzülüyorum ki şimdi.

BİRİNCİ BEY

Ben de aynı şeye üzülüyorum, durumun başka türlü olduğunu görünce.

İKİNCİ BEY

Herkes öyle. Sizden ne kadar istemişti?

BİRİNCİ BEY

Bin altın.

İKİNCİ BEY

Bin altın ha!

BİRİNCİ BEY

Sizden ne kadar?

ÜÇÜNCÜ BEY

Benden istediği... İşte geliyor.

(*Timon adamlarıyla girer.*)

TIMON

Pek sevindirdiniz beni, ikiniz de. Nasılsınız?

BİRİNCİ BEY

Çok iyiyiz, efendimizin iyi olduklarını duydukça.

İKİNCİ BEY

Öylesine düşkünüz ki bizler size

Kırlangıç bile bu kadar can atmaz yaza kavuşmaya.

TIMON

(Kendi kendine.)

Kışın da bırakıp gitmeye.

Böylesi yaz kuşlarıdır insanlar!

(Beylere.)

Baylar, yemeğimiz bu kadar uzun beklemeye değmeyecek: Davulun sesi hoş geliyorsa size, kulaklarınızı müzikle doyurun biraz. Yemek de neredeyse gelir şimdi.

BİRİNCİ BEY

Umarım ki efendimiz darılmadılar bana, adamını eli boş çevirdiğim için.

TIMON

Aman efendim, hiç üzülmeyin buna.

İKİNCİ BEY

Bakın efendimiz...

TIMON

Buyurun, sevgili dostum, ne var ne yok?

İKİNCİ BEY

Şanlı efendimiz bana adam gönderdikleri gün parasız durumda olmak büyük bir mutsuzluk oldu benim için, utancımдан hasta olacağım.

TIMON

Yok efendim, unutun bunu!

İKİNCİ BEY

Adamınız iki saat önce gelmiş olsaydı...

TIMON

Bırakın, yormayın zihninizi bunlarla.

(Yemekler gelir.)

Haydi, gelsin sofraya ne varsa.

İKİNCİ BEY

Bütün tabakların üstü kapalı.

BİRİNCİ BEY

Şahane bir yemektir, eminim.

ÜÇÜNCÜ BEY

Ona ne şüphe; mevsimin ve paranın sağlayabileceği ne varsa içindedir.

BİRİNCİ BEY

Nasılsınız? Ne haberler var?

ÜÇÜNCÜ BEY

Alcibiades sürgün edildi; duydunuz mu?

BİRİNCİ VE İKİNCİ BEYLER

Alcibiades sürgün mü dediniz?

ÜÇÜNCÜ BEY

Evet ya, iyi biliyorum..

BİRİNCİ BEY

Nasıl olur? Nasıl?

İKİNCİ BEY

Anlatsanıza, ne olmuş?

TIMON

Sevgili dostlarım, buyurmaz mısınız?

ÜÇÜNCÜ BEY

Sonra anlatırım üst tarafını. Kim bilir ne eşsiz bir yemek-tir gelen.

İKİNCİ BEY

Timon, her zamanki Timon.

ÜÇÜNCÜ BEY

Hep kalabilir mi böyle? Kalabilir mi?

İKİNCİ BEY

Şimdilik kalıyor, ama zamanla, günün birinde artık...

ÜÇÜNCÜ BEY

Anlıyorum.

TIMON

Herkes sevgilisini öpmeye koşar gibi geçsin yerine. Hepiniz tıpatıp aynı şeyi yiyeceksiniz. Resmi bir ziyafetteymiş gibi yer seçmekle oyalanıp yemeği soğutmayın. Oturun, oturun! Ama tanrılara şükran borcumuzu ödeyelim önce.

Ey yüce koruyucularımız; bu topluluğumuzdaki yüreklerle şükran duyguları serpin. Çünkü sizler bizlere verdiklerinizle yüceltiniz kendinizi, ama varınızı yoğunuzu da vermeyin, yoksa tanrılığınız hor görülür. Herkese yetecek kadar verin ki kimse kimseye muhtaç olmasın. Çünkü siz tanrılar insanlardan borç istemek zorunda kalsanız gözlerinden düşersiniz. Yiyecekleri yemeği yedirenden daha çok sevdiren insanlara. Yirmi kişilik bir toplantıda bir o kadar da alçak bulunsun her zaman. Bir sofraya oturan on iki kadının bir düzinesi o bildiğiniz soydan olsun! Ey tanrılar, ne kadar lanetiniz daha kaldıysa yağdırın Atina'nın senatörleri ve aşağılık çirkef sürülerinin üstüne. İçlerindeki çamura boğun onları. Buradaki dostlarıma gelince, hiçe saydığım için hepsini, hiçlik dilerim hepsine sizden, buyursun hiç yesinler!

Açık tabaklarınızı, köpekler, açın da yalayın!

(Tabaklar açılır, içlerinde sıcak su vardır yalnız.)

KİMİ DAVETLİLER

Ne demek istiyor efendimiz?

BAŞKALARI

Anlayamadık.

TIMON

Dilerim görüp göreceğiniz en iyi ziyafet olsun bu!

Sizi gidi sözde dostlar sizi!

Duman ve ılık su; tam sizin şanınıza layık işte.

Timon'un son yemeği budur size.

Yıkayıp temizliyor işte kendini Timon

Üstüne pul pul yapışan dalkavukluğunuzdan;

Savuruyor işte böyle suratınıza

(Suyu suratlarına atar.)

Vıcık vıcık alçaklığınızı.

Herkesin lanetleriyle yaşayın, uzun uzun hem de;

Sizi sırtkan yapışkan, iğrenç sömürgenler sizi!

İnsanın yüzüne gülüp kuyusunu kazanlar,

Dost yüzlü kurtlar, tatlı dilli ayılar sizi!

Para budalaları, sofrâ sülûkleri, iyi gün sinekleri!

Süklüm püklüm uşaklar, uçarı dumanlar, kalleş kuklalar!

Bütün insan ve hayvan hastalıklarına tutulasıcalar!

Ne o? Kaçıyor musun? Dur biraz; ilacını iç de öyle git!

(*Tabakları yüzlerine atar.*)

Sen de! Sen de! Dur, para vereceğim, borç istemeyeceğim.

Ne o? Kaçış mı hep birden? Bundan sonra

Alçakları çağırmadan kurulmasın hiçbir sofrâ.

Yansın konağım! Atına yerin dibine batsın!

Bundan böyle Timon'un yüreğinde yeri olmasın

İnsanların, hiçbir insanın!

(*Çıkar.*)

(*Beyler, senatörler tekrar girer.*)

BİRİNCİ BEY

Ne dersiniz buna, beyler?

İKİNCİ BEY

Nasıl bir ad vermeli Timon'un bu taşkınlığına?

ÜÇÜNCÜ BEY

Olur şey değil! Takkemi gördünüz mü?

DÖRDÜNCÜ BEY

Ben de şalım yitirdim.

BİRİNCİ BEY

Bu adam deli düpedüz; aklına her eseni yapıyor. Geçen gün bir mücevher vermişti bana, bugün vurdu düşürdü başımdan. Mücevherimi gören var mı?

ÜÇÜNCÜ BEY

Benim takkemi gördünüz mü?

İKİNCİ BEY

İşte, burada.

DÖRDÜNCÜ BEY

Şalım buradaydı.

BİRİNCİ BEY

Hadi, durmayalım.

İKİNCİ BEY

Timon delirmiş.

ÜÇÜNCÜ BEY

Ta iliklerimde hissediyorum bunu.

DÖRDÜNCÜ BEY

Bir gün mücevher veriyor, ertesi gün taş

(*Çıkarlar.*)

IV. Perde

1. Sahne

Atina. Surların dışında bir yer.

(Timon girer.)

TIMON

Son bir kez dönüp bakayım size,
Ey o kurtlar yatağı, yere batası surlar!
Koruyamaz olun Atina'yı!
Analar, utanç nedir bilmez olun!
Çocuklar başkaldırsın büyüklerine!
Köleler, soytarılar, atın başınızdan
O ağırbaşlı, kırışık alınlı senatörleri
Siz yönetin devleti onlar yerine!
Körpe bakireler, açın kucağınızı hemen herkese,
Ana babalarınızın gözleri önünde hem de.
Müflisler, sıkı tutun elinizde kalanı;
Borç ödemektense çekin bıçaklarınızı
Kesin gırtlaklarını alacaklılarınızın!
Başı bağlı köleler, çalın çalabildiğiniz kadar!
Asıl eli uzun hırsızlar
O kelifelli efendilerinizdir sizin:
Kanun yoluyla soyup soğana çeviriyorlar milleti!
Hizmetçi kız, git, gir efendinin yatağına;
Kerhaneliğin biridir o senin hanımın!

On altısında delikanlı, al koltuk değneğini,
Dağıt beynini yürüyemez olmuş yaşlı babanın!
Saygı, korku, tanrılara inanç, barış,
Hakseverlik, doğruluk, dirlik düzenlik kaygısı
Gece rahatlığı, iyi komşuluk, eğitim, görgü,
Sanatlar, zanaatlar, yükselme basamakları,
Gelenekler, töreler, yasalar, allak bullak olun;
Tam tersiniz neyse ona dönün hepiniz!
Sonu gelmez bir kargaşalık sarsın dünyayı.
İnsanları kıran korkunç salgınlar,
En belalı, en zehirli ateşlerinizle,
Üşüşün üstüne bu içinden çürümüş Atina'nın!
Soğuk yeller girsin senatörlerin kemiklerine,
Elleri belleri tutulsun vicdanları gibi!
Taşkınlık, serserilik öylesine işlesin ki
Gençlerin beynine, iliklerine,
Ahlak yollarının tam tersine saldırıp
Cümbüş ırmaklarına atılsınlar!
Kaşıntılar, çıbanlar, öyle derin kazın ki
Atinalıların göğsünü bağrını,
Birer cüzam tarlasına dönsün hepsi.
Solukları hastalık üfürsün soluklarına;
Dostlukları zehir olsun!
İğrenç şehir, çıplak bir bedenle çıkıyorum senden!
Al şunu da, bütün lanetlerimle birlikte!
Ormanlarda yaşayacak artık Timon.
En yırtıcı canavarlar bile
Daha insafli gelecek ona insanoğlundan!
Tanrılar, bütün tanrılar, duyun sesimi;
Kahredin bu duvarların içinde, dışında
Yaşayan bütün Atinalıların hepsini!
Artsın Timon'un hıncı yaşı ilerledikçe
Bütün insan soyuna, efendisine de, kölesine de!
Amin!

(Çıkar.)

2. Sahne

Atina. Timon'un evinde bir oda.

(Flavius iki üç hizmetçiyle girer.)

BİRİNCİ HİZMETÇİ

Ne oluyoruz, kâhya? Efendimiz nerede?

Bitti mi işimiz? Atıldık mı? Metelik yok mu bize?

FLAVIUS

Ah, ah! Ne diyeyim size, bilmem ki, dostlar.

Size ulu tanrılar önünde yemin ederim:

Sizler kadar yoksulum ben de.

BİRİNCİ HİZMETÇİ

Böyle bir konak yıkılsın? Böyle bir efendi düşsün?

Her şeyinden olsun da bir tek dostu çıkıp

Elinden tutmasın, yanı başında kalmasın.

İKİNCİ HİZMETÇİ

Toprağa gömülen dostumuzu nasıl bırakıp gidersek,

Bütün eşi dostu sıvışiverdi hemen

Gömülüp giden zenginliğinin çevresinden

Yalancıkıtan yeminler edip sözler vererek,

İçi araklanmış boş keselere benzeyen sözler.

O zavallıysa, bir dilenci gibi yersiz yurtsuz,

Herkesin bırakıp kaçtığı yoksulluk illetiyle

Tek başına dolaşıyor utancın ta kendisi gibi.

Başka arkadaşlar geliyor.

(Başka hizmetçiler girer.)

FLAVIUS

Yıkılan bir evin kırık dökük parçaları!

ÜÇÜNCÜ HİZMETÇİ

Yine de yüreklerimiz Timon'un buyruğunda.

Yüzlerinden okunuyor bu; acı çekerek de olsa

Hizmet arkadaşlığımız yaşıyor hâlâ,

Teknemiz su alıyor ve biz zavallı tayfalar

Dimdik duruyoruz can çekişen güvertede,

Yükselen dalgaların homurtusunu duya duya.
İster istemez ayrılacağız birbirimizden
Bu hayat denizinin içinde.

FLAVIUS

İyi insanlarsınız hepiniz; avucumda kalanı
Dağıtacağım sizlere. Nerede karşılaşırsak
Dost kalalım, Timon'un hatırı için.
Sallayıp başlarımızı iki yana,
Efendimizin parlak yıldızları ardından
Ölüm çanları çalar gibi, birbirimize:
Biz daha mutlu günler görmüştük diyelim.
Herkes biraz alsın bu paralardan.

(Para dağıtır.)

Yoo, olmaz, uzatın hepiniz ellerinizi.
Tek söz istemez başka: Kalanı ayrılmak
Paraca fakir, dertçe zengin olarak.

(Kucaklaşır ayrılırlar, her biri bir yandan çıkar.)

Ah, ne amansızca yıkıyor insanı şanlar şerefler!
Varlıklı olmaya can atmamalı hiç kimse
Zenginliğin sonu yoksulluk, rezillikse.
Kim şanın şerefine oyuncağı olmak ister böylesine?
Kim yaşar dostluk hayallerine bel bağlayarak?
Kim razı olur bütün parıltısının, şatafatlarının
Sahte dostları gibi yalancılıktan olmasına?
Zavallı dürüst efendim benim! Kendi yüreğin
Yıktı yere seni; kendi iyiliğine kurban gittin!
Ne garip, ne olmayacak bir kader bu:
Fazla iyi olmak en büyük günahın oldu.
Kim ister artık onun yarısı kadar iyi olmayı,
Tanrıları yücelten cömertlik batırırsa insanları?
Canım efendim benim! Senin başının belası
Başına konan devlet kuşu olacakmış meğer!
Yoksulluğa düşmek için zengin olmuşsun sen!
Başını derde sokmak için parlamış yıldızın senin!

Yazıklar olsun! O temiz yürekli efendim benim,
Kapılıp öfkesine çekti gitti
Canavar dostlarının bu nankör topraklarından!
Hiçbir şey almadı yanına
Yaşamasını sağlayacak, sürdürecekt.
Ardından gidip arayacağım onu:
Canla başla hizmetinde kalacağım her zaman
Param oldukça ayrılmayacağım kâhyalığından.
(Çıkar.)

3. Sahne

Deniz kıyısına yakın ormanlık bir yer ve bir mağara.

(Timon mağaradan çıkar.)

TIMON

Ey bereket saçan kutsal güneş!
Çürük ıslaklığı çıkar topraktan dışarı!
Zehirle kız kardeşinin altındaki havayı!
İkiz iki kardeş bir rahimden çıkarlar;
Hemen hiçbir ayrılık yoktur
Yaradılışları, yurtları ve doğuşları arasında.
Değişik servetler verin bu ikizlere:
Çok paralısı hor görür az paralısını.
Türlü bahtlar ortasında yaşayan insanoğlu
Soydaşlarını küçümsemeye düşmeden
Kaldıramıyor büyük zenginlikleri.
Bir dilenciye yükseltip bir beyi alaşağı edin:
Bey fukaralığı baba mirası gibi benimser,
Dilenci doğuştan bey saymaya başlar kendini.
Sığır otlağı buldu mu yağlanır şişer,
Bulamayınca da sıska butlarıyla kalır.
Kim güvenir, kim güvenebilir de kendine
Vicdan rahatlığıyla çıkıp ortaya:
Şu adam bir dalkavuktur diyebilir;

Bir teki dalkavuksa hepsi de öyledir insanların.
Çünkü talih merdiveninin bütün basamaklarında
Bir alttaki bir üsttekine yaltaklanır.
Bilgili kafa altını bol kafasıza boyun eğer.
Çapraşıktır her şey,
Dosdoğru hiçbir yanı yoktur lanetli hamurumuzun
Düpedüz kalleslikten başka. Cehennem dibine öyleyse
Bütün o ziyafetler, toplantılar, insan sürüleri.
Benzerlerini de, kendini de aşağılık görüyor Timon!
Yerin dibine batsın insanlık!
Ey toprak, sen bana biraz kök ver, yeter.

(Toprağı kazar.)

En keskin zehrinle tatlandır damağını
Senden daha fazlasını bekleyenin!
Aman bu ne? Altın? Sarı, pırıl pırıl, halis altın!
Yoo, tanrılar, içim başka dileğim başka değil benim.
Ben kök istedim sizden, cömert tanrılar, kök!
Altının bu kadarı karayı ak, çirkini güzel,
Yanlığı doğru, soysuzu soylu, yaşlıyı genç,
Korkağı yiğit etmeye yeter de artar bile.
Niçin yaptınız bunu tanrılar? Nedir zorunuz?
Bilmez olur musunuz ki bununla
Rahipleriniz, kullarınız elinizden alınabilir;
Sapasağlam insanlar ölüm döşeklerine serilebilir.
Bu sarı köle, dinleri yıkar da, yapar da;
Cehennemliği cennetlik eder;
İğrenç cüzamlıları sevdirebilir insana;
Hırsızları başköşelere oturtup
Şanlar, şerefler, alkışlarla senatörler arasına sokar.
Yıpranmış dullara koca bulduran budur;
Hastaneyi, çıbanlı hastaları tiksindiren kadına
Gül kokuları sürer, nisan güneşleri getirir bu!
Haydi git, adı batası çamur!
Seni bütün insanlığın ortak orospusu seni!

Sen değil misin millet sürülerini birbirine düşüren?
Doğadaki yerine sokayım yeniden seni!

(Uzaktan bir asker yürüyüşü duyulur.)

O ne? Davul sesleri! Ne çabuk yaydın kokunu!
Ben yine de gömerim seni. Seni usta hırsız,
Nasıl kaçar gidersin hemen,
Sarsak bekçilerin tutamaz olunca seni!
Dur, biraz rehin bırak bakalım bana.

(Bir miktar altın alıkoyup ötekileri gömer.)

*(Alcibiades davul ve fifre sesleri arasında savaş
kılığında girer, yanında Phrynia ve Timandra
vardır.)*

ALCIBIADES

Kimsin, nesen sen? Söyle.

TIMON

Bir hayvan, sesi gibi. Yüreğini kurtlar kemirsin
Bana bir insan yüzü gösterdiğin için yeniden.

ALCIBIADES

Adın ne senin? Kendin de insanken
Nasıl böylesine nefret edersin insandan!

TIMON

İnsana da, insanlığa da düşmanım ben.
Sana gelince, keşke köpek olaydın da
Birazcık olsun sevebileydin seni!

ALCIBIADES

Tanıdım seni; ama neler geldi başına?
Haberim yok, şaştım bu işe.

TIMON

Ben de seni tanırım; ama hiç isteğim yok
Seni tanıdığımдан daha fazla tanımaya.
Yürü git davulunun ardından;
İnsan kanına boya dünyayı kızıl kızıl.
Din kuralları, insan yasaları bu kadar zalimken,
Savaşın ne olacağını kestirmeli.

Ama şu senin belalı orospun yok mu,
Ne kadar melek görünüşlü olursa olsun,
Senin kılıcından daha zararlıdır dünyaya.

PHRYNIA

Dudakların çürüsün senin!

TIMON

Seni öpecek değilim, illetin sende kalsın.

ALCIBIADES

Şanlı Timon nasıl bu hallere düşebilir?

TIMON

Tıpkı ay gibi: Saçacak ışığım kalmayarak.
Ama ben ay gibi yeniden doğamadım,
Ödünç ışık alacak güneşler yoktu çünkü.

ALCIBIADES

Soylu Timon, benden ne türlü bir dostluk beklersin?

TIMON

Hiçbir türlü; düşüncemi doğrulamayı isterim yalnız.

ALCIBIADES

Ne demek istiyorsun Timon?

TIMON

Bana dostluk sözü ver, ama sözünde durma. Söz vermezsen tanrılar belanı versin, çünkü bir insansın sen. Sözünde durursan, halt edersin, çünkü bir insansın sen.

ALCIBIADES

Başının dertte olduğu kulağıma çalınmıştı az çok.

TIMON

O gördüğün parlak günlerimde başım dertteydi asıl.

ALCIBIADES

Şimdi dertlisin; o günler ne mutlu günlerdi.

TIMON

Senin şimdiki mutluluğun gibi,
İki fahişenin kolları arasında.

TIMANDRA

Bu muymuş o öve öve bitiremedikleri,
Atina'nın gözbebeği dedikleri adam?

TIMON

Sen Timandra değil misin?

TIMANDRA

Evet.

TIMON

Hiç şaşma orospuluğundan;
Seni kullananların sevdikleri yok seni.
Hastalık aşıla onlara, şehvet saldırılarına karşılık.
Ateşli saatlerini iyi kullan;
Hamamlarda deva arat sana kul köle olanlara;
Al yanaklı delikanlıları iğne ipliğe çevir.

TIMANDRA

Kafan kopsun senin, canavar.

ALCIBIADES

Kusuruna bakma, canım Timandra;
Başına gelenler akıl bırakmamış başında.
Yiğit Timon, bugünlerde pek paralı değilim,
Bu yüzden züğürt askerlerim başkaldırıyor her gün.
Duydum ve çok üzüldüm: O yıkılası Atina
Kadrini bilmemiş senin; unutmuş büyük hizmetlerini;
Komşu devletler üstüne saldırdığı zaman
Senin kılıcın ve altınların olmasaydı...

TIMON

Rica ederim, çal şu davulunu da çekil git.

ALCIBIADES

Ben dostunum senin, acıyorum sana, sevgili Timon.

TIMON

Acıyorsun da ne diye rahatsız ediyorsun beni?
Yalnız kalmak istiyorum.

ALCIBIADES

Peki, peki; hoşça kal; al sana biraz altın.

TIMON

Kalsın, yiyemem ya altınlarını!

ALCIBIADES

Atina'nın altını üstüne getirdiğim zaman...

TIMON

Atina'ya karşı savaş mı açtın?

ALCIBIADES

Evet Timon, haklıyım da açmakta.

TIMON

Kazan savaşı da belalarını bulsun hepsi.

Kazandıktan sonra da sen belanı bul!

ALCIBIADES

Neden ben de Timon?

TIMON

O alçak sürüsünü öldürerek de olsa

Yurduma el koyacak adam olduğun için.

Koy paranı cebine. Yürü git.

Al, ben vereyim sana altın. Hadi, ileri!

Gökten inen bir bela kesil;

Günahlara batmış şehirlerin kokmuş havasına

Zeus'un tepeden indirdiği zehir gibi ol.

Bir teki kurtulmasın kılıcından.

Yaşlı başlı, ak sakallı diye acıma kimseye:

Madrabazın biridir.

İki yüzlü ev hanımına vur benim için;

Namus kılığında kıyafetindedir yalnız,

Aracı karının biridir aslında.

Bakirenin yanakları yumuşatmasın keskin kılıcını;

Çünkü onun da kafesli urbalar arasından

Erkeklerin gözlerini oyan meme uçları

Merhamet kitabında yazılı şeylerden değildir;

Kes at yere o belalı kalleşleri!

Gülümseyince çukur çukur olan yanakları!

Delileri merhamete getiren yavruya da acıma.

Piçin biridir diye düşün; kâhinlere sorsan

O yavrudur belki bir gün gırtlığını kesecek olan.

Didik didik et için sızlamadan.

Hiçbir şey durduramasın seni;

Öyle bir zırhla kapa ki kulaklarını, gözlerini,
Ne anaların, kızların, bebeklerin çığlığı delebilsin
Ne de rahiplerin kanlara boyanan kutsal giysileri!
Al bu altınları, ver askerlerin parasını.
Kas kavur ortalığı! Azgınlığın tükenince de
Kendi belanı bul. Konuşma artık, git.

ALCIBIADES

Demek zenginsin hâlâ? Verdiğin altınları alıyorum,
Ama öğütlerinin hepsini tutamam.

TIMON

İster tut, ister tutma. Tanrıların öfkesine tutul!

PHRYNIA ve TIMANDRA

Bize de altın versene, cömert Timon;
Var mı başka altının?

TIMON

Bir orospuyu orospuluktan vazgeçirecek,
Bir pezevengi orospulardan uzaklaştıracak kadar.
Uzatın eteklerinizi kahpeler.
Sizin yemininiz yemin sayılmaz: Ama bilirim,
Yemin ederseniz, hem öylesine edersiniz ki
Sizi duyan ölümsüz tanrıların tüyleri ürperir,
Gökler depreme tutulmuş gibi olur.
İyisi mi yeminleriniz içinizde kalsın,
Yaradılışıma güvenim var: Hep orospu kalın.
Sofunun biri okuyup üflemeğe kalkarsa sizi
Gösterin sağlam orospu olduğunuzu;
Baştan çıkarın onu, yanıp tutuşuncaya kadar.
Salgın ateşiniz baskın çıksın onun tütsülerinden.
Döneklilik yok. Altı ay boşuna uğraşabilirsiniz;
O zaman kel kafalarınızı ölü saçlarıyla donatın;
Asılmış kadın saçları olsun isterse, zararı yok;
Takın takıştırın, baştan çıkarmaya bakın.
Orospu, sonuna kadar orospu! Öyle boyanın ki
Yüzünüze at işese çıkmasın foyanız meydana.
Kırışıkları sıvasın çamur!

PHRYNIA VE TIMANDRA

Peki, biraz daha altın ver. Ne yapalım başka?
Altın için yapmayacağımız şey yoktur, inan bize.

TIMON

İliklerine kadar çürütün erkekleri!
Kamçılایn bacaklarını, kurutun erkekliklerini!
Kanun adamlarının kesin soluğunu,
Hak hukuk lafı edemesinler yalancıktan,
Falan kanunun falan maddesi diyemez olsunlar.
Çürütün kanını insanın beden yapısına beddua okuyan,
Söylediklerine kendi de inanmayan rahibin!
Düşürün burnunu, dümdüz edin suratını!
Kırın iyice burnunun direğini, halkın rahatını çiğneyip
Kendi çıkarının kokusu ardına düşenin!
Damdazlak edin başlarını kıvırcık saçlı kabadayılارın!
Savaştan sağ dönüp herkese çalım satanlar
Sizden bulsunlar belalarını. Dertlere düşürün hepsini!
İşinizi öyle iyi görün, öyle pestillerini çıkarın ki
Parmakları bile kalkmaz olsun!
Alın size biraz daha altın.
Siz başkalarını cehennemlik edin, bunlar da sizi.
Kuburlar paklasın hepinizi!

PHRYNIA ve TIMANDRA

Biraz daha ver de ne dilerseñ dile bizden;
Biraz daha altın ver, aslan Timon!

TIMON

Siz biraz daha orospu olun,
İnsanlara biraz daha kötülük edin de sonra;
Şimdilik yeterince verdim.

ALCIBIADES

Çalsın davulumuz Atina'ya karşı yürümek için;
Hoşça kal Timon; kazanırsam gelirim seni görmeye.

TIMON

Dilediğim olursa, bir daha görmem artık yüzünü!

ALCIBIADES

Sana hiçbir kötülüğüm olmadı benim.

TIMON

Oldu; bir hayli övdün beni.

ALCIBIADES

Sen bunu kötülük etmek mi sayıyorsun?

TIMON

Hep bu kötülüktür insanların başını yiyen.

Haydi, çek git; kancıklarınla birlikte.

ALCIBIADES

Ne söylesek kızıyor. Vurun davula, gidelim.

(Davul çalar.

Alcibiades, Phrynia ve Timandra çıkar.)

TIMON

İnsanların kötülüğü midemizi bulandırıradursun

Yine de acıkıyor insan! Ey sen, hepimizin anası,

(Toprağı kürekler.)

Uçsuz bucaksız rahmi, sayısız memeleriyle

Bereket saçan, her yarattığı besleyen toprak;

Sen ki aynı hamurdan hem bu mağrur çocuğunu,

Küstah insanoğlunu yaratırsın.

Hem de kara kurbağaları, mavi engerekleri,

Yaldızlı kertenkeleleri, zehirli kör sülükleri,

Hyperion'un diriltici ateşiyle aydınlattığı

Kat kat göklerin altında ne kadar korkunç yaratık varsa

Hepsini; ne olur, bereketli göğsünden,

Bir tek cılız kök olsun ver,

Senin bütün insanoğullarından nefret edene!

O doğurdukça doğuran cömert rahminde de

Nankör insanoğluna yer verme artık.

Kaplanlar, ejderhalar, kurtlar, ayılar doğur;

Öyle yeni canavarlar yarat ki

Gök kubbenin mermer sarayı görmemiş olsun henüz

Senin yukarı çevrik yüzünde.

Hah, işte bir kök! Bin şükür sana!
Kurut bağlarını, bahçelerini, kazılı tarlalarını;
Onlar yüzünden nankör insanoğlu,
Tatlı içkiler, yağlı yemeklerle bulandırıp zihnini
Yitiriyor doğru dürüst düşünme gücünü.

(*Apemantus girer.*)

Yine mi insan? Lanet olsun! Lanetler olsun!

APEMANTUS

Beni başkaları yolladı buraya; dediklerine göre
Benim davranışlarıma özeniyormuşsun,
Düpedüz bana benzetiyormuşsun kendini.

TIMON

Köpeğin yok da ondan; olsa ona özenirdim.
Vebalar tutsun seni!

APEMANTUS

Senin bu halin bir hastalık sadece;
Talih dönmesinden gelen pısırikça bir bunaltı.
Nedir bu kürek? Burada işin ne senin.
Bu köle kılığı, bu tasalı, kaygılı haller de ne?
Dalkavukların ipekliler giyiyor hâlâ,
Şarap içiyor, yumuşak yataklarda yatıyor,
Kokular sürünmüş hastalıklı gözdelerini kucaklıyorlar.
Timon diye birinin varlığını unuttular bile.
Acı bir karamsarlıkla dünyaya çatıp
Bu ormanlara saygısızlık etme.
Sen de şimdi bir dalkavuk olup
Seni batıran yoldan geçimini sağlamaya bak.
Kır dizlerini ve bırak uçursun şapkanı
Önünde eğileceğin adamın soluğu.
En kötü yanını öv, aman ne olgunluk de.
Sana da öyle derlerdi, sen de kulak verirdin.
Her geleni selamlayan meyhaneciler gibi,
O aşağılık heriflere, bütün o sülüklere.
O alçaklara dönmelisin ki hak yerini bulsun.

Yeniden zengin olsan, yine soyar o alçaklar seni.
Vazgeç benim gibi olmaya özenmekten.

TIMON

Senin gibi olsam yok ederdim kendimi.

APEMANTUS

Kendin gibi olduğun için yok ettin kendini.
Delinin biriydin, şimdi de zırdelisin.
Ne sanıyorsun? Soğuk rüzgâr, ateş gibi bir uşağın olup
Sıcak gömlekler mi giydirecek sana?
Kartallardan çok yaşayan bu yosunlu ağaçlar
Elini eteğini öpüp hizmetine mi koşacaklar?
Buz tutmuş soğuk dere sıcak sabah salebi olup
Gece fazla kaçırdığın içkiye merhem mi olacak?
Çağır bakalım, çıplak yaradılışlarıyla
Amansız göklere kafa tutarak yaşayan varlıkları,
Evsiz barksız yalın gövdeleriyle,
Birbiriyle çatışan güçlerin ortasında
Doğanın keyfine ayak uyduran yaratıkları;
Çağır da pohpohlamaya gelsinler seni!
Hehey! Sen görürsün...

TIMON

Kaçık herif! Defol git!

APEMANTUS

Her zamankinden daha çok seviyorum seni.

TIMON

Her zamankinden daha çok nefret ediyorum senden.

APEMANTUS

Neden?

TIMON

Yoksulluğa yaranmak istiyorsun.

APEMANTUS

Yaranmak istediğim yok; zavallısın diyorum.

TIMON

Niçin aradın beni?

APEMANTUS

Kızdırmak için.

TIMON

İşin gücün hainlik ya da zııırılık.

Zevk mi alıyorsun bundan?

APEMANTUS

Evet.

TIMON

Demek alçağın birisin de üstelik?

APEMANTUS

Bu acı, bu sert çileye kendi isteğınle

Gururunu kırmak için katlansan iyi olurdu;

Ama sen böyle yaşamak zorunda kaldın.

Meteliksiz kalmasan yine saraylarda yaşırdın.

Gönöl rızasıyla fakirlik, kararsız zenginlikten

Hem daha uzun ömürlüdür,

Hem daha tez varır mutluluğın.

Birinde isteklerin sonu gelmez;

Ötekinde istek kaşıntısı kalmaz.

Gözü doymadıkça insanın, en büyük nimet

Başını derde sokar, rahatını kaşıırır;

Tokgözlü, en kötü durumda, daha rahattır ondan.

Sen ölmek istersen daha iyi edersin, yoksul yaşamaktansa.

TIMON

Benden daha yoksul birinin sözüne uyararak değıl.

Sen bir kölesin; talih hiçbir zaman

Kollarını açmadı sana; bir köpek gibi besledi seni.

Eğer sen de bizler gibi daha kundaktan

Rahat rahat yükselmeye başlasaydın;

Bu ölümlü dünyada bütün buyruklarına

Körü körüne uyulanlardan olsaydın,

Sen de keyfine bakar, cümbüş ederdin herkes gibi.

Türlü şehvet yataklarında tüketirdin gençliğini,

Akılın soğuk öğütlerine kulak vermezdin sen de,

Ayağına gelmiş fırsatın tadını çıkarmaya bakardın.
Bana gelince, dünya üstüme titriyordu benim;
Hepsini kullanmayacak kadar çok
İnsan ağızları, dilleri, gözleri, yürekleri
Buyruk bekleyiyordu önümde.
Sayısız meşe yaprakları gibi üstüme yapışanlar,
Bir kış soluğuyla düşüverdiler dallarımdan,
Çıplak bıraktılar beni her fırtınaya karşı;
Kolay iş değil katlanmak buna
Benim gibi rahata alışmış bir insan için.
Senin hayatın dertler içinde başladı,
Zaman alıştırdı seni kahır çekmeye;
Senin ne hakkın var insanlara düşman olmaya?
Hiç dalkavukluk etmediler ki sana?
Bir şey verdiğin oldu mu başkalarına senin?
Lanet edeceksen, baban olacak züğürt herife et
Feleğe kızıp bir dilenci karısıyla yattığı,
Senin gibi doğuştan yoksul bir döl bıraktığı için.
Haydi git! Yıkıl karşımdan!
İnsanların en aşağılığı olarak doğmuş olmasaydın,
Kalleşin, dalkavuğun biri olurdun sen de!

APEMANTUS

Hâlâ bu kadar mağrursun demek?

TIMON

Elbette, ben sen değilim.

APEMANTUS

Har vurup harman savuran da ben değilim.

TIMON

Ben şimdi de öyleyimdir. Bütün servetim sende olsa
Yere batırmana izin verirdim kendinle birlikte.

Çekil git başımdan!

Ah, bütün Atina'nın canı şunun içinde olsaydı!

(Kökü yer.)

Yerdim onu şöyle.

APEMANTUS

Al şunu da yemeğine tat versin.

(Bir yiyecek atar.)

TIMON

Sen gitmeden ağzımın tadı gelmez.

APEMANTUS

Ben de senden uzakta bulacağım ağzımın tadını.

TIMON

Bulamazsın, acı bir katık olursun kendine;

Olmazsan, dilerim olasın!

APEMANTUS

Atina'ya ne haber götür eyim senden?

TIMON

Kasırgalar alsın seni! Git istersen

Altınım olduğunu söyle; bak var da gerçekten.

APEMANTUS

Altın işe yaramaz ki burada.

TIMON

İyi ya, tertemiz kalır; uyur çünkü burada;

Hiçbir kötülüğe alet olmaz.

APEMANTUS

Geceleri nerede yatıyorsun Timon?

TIMON

Üstümdekinin altında.

Sen gündüzleri nerede besliyorsun kendini Apemantus?

APEMANTUS

Midem yiyeceğini nerede bulursa orada;

Daha doğrusu yemek yediğim yerde.

TIMON

Zehir söz dinlese, içimden geçeni de bir bilse.

APEMANTUS

Nereye yollardın?

TIMON

Yemeklerine salça olmaya.

APEMANTUS

Sen insanlığın ortasını tanımadın hiç, karşıt iki ucunu tanıdın yalnız. Yıldızlar, kokular içinde yaşarken senin şatafat merakınla alay ederdi herkes. Şimdi paçavralar içinde kalınca eski tutumunun tam tersine gülüyorlar. Al, bir muşmula vereyim de ye.

TIMON

Nefret ettiğim şeyle beslenmem.

APEMANTUS

Muşmula sevmez misin?

TIMON

Sana benzeyen bir şeyi nasıl severim!

APEMANTUS

Muşmuladan önce dalkavuklardan nefret etseydin, bugün daha çok sevdirdirdin kendini. Sen müsrif bir adamın varıyoğu elinden gittikten sonra sevildiğini gördün mü hiç?

TIMON

Varlığı olmadan sevilmiş kimi tanıdın sen?

APEMANTUS

Kendimi.

TIMON

Anlıyorum, senin varlığın bir köpeği beslemeye yetiyordu yalnız

APEMANTUS

Senin dalkavuklarını dünyada en çok neye benzetebilirsin?

TIMON

En çok kadınlara. Erkeklerle değil, Onlar dalkavukluğun ta kendisi çünkü. Elinden gelse dünyayı ne yapardın, Apemantus?

APEMANTUS

Hayvanlara verirdim, insanlardan kurtulmak için.

TIMON

Sen de insanlarla birlikte gürültüye gitmek, hayvanlar arasında bir hayvan mı olmak isterdin?

APEMANTUS

Evet Timon.

TIMON

Hayvanca bir dilek: Tanrılar istese de gerçekleştirseydi keşke. Aslan olsan tilki oyun oynardı sana; kuzu olsan tilki yerd; tilki olsan aslan şüphelenirdi senden, eşek suçlandırmaya kalkacak olursa seni; eşek olsan, sersemliğinin cezasını çeker, er geç kurda kahvaltı olmak üzere yaşırdın; kurt olsan, açgözlülüğünden kıvrılır, boğazın yüzünden sık sık canını tehlikeye atardın; tek boynuzlu at olsan kibrin, öfken başını derde sokar, kendi azgınlığına kurban giderdin; ayı olsan at gebertirdi seni; at olsan par-sın pençesine düşerdin, pars olsan aslanla akraba çıkar, akrabalık beneklerin de canına mal olurdu; bütün güvenliğini kaçırmakta bulur, izini yok ederek kurtarabilirdin kendini. Hangi hayvan olabilirdin ki başka bir hayvan avlayamasın seni? Hem sen şimdiden öylesine hayvansın ki, hayvan olmakla neler yitireceğinin farkında değilsin.

APEMANTUS

Sözlerinle bana kendini beğendirmek elinde olsaydı, tam şimdi beğenirdim işte seni. Atina devleti hayvanlarla dolu bir orman oldu gerçekten.

TIMON

Eşek nasıl duvarı yıkabilir ki, sen dışındasın şehrin?

APEMANTUS

Bir şairle bir ressam geliyor karşıdan; çek ahbaplık illetinin cezasını! Ben kaçıyorum vebadan kaçır gibi. Yapa-cak hiçbir işim olmayınca yine görmeye gelirim seni.

TIMON

Senden başka canlı kalmazsa dünyada, hoş gelirsin. Ape-mantus olmaktansa bir dilencinin köpeği olurum daha iyi.

APEMANTUS

Sen dünyadaki bütün aptalların en aptalısın.

TIMON

Tükürülmeyecek kadar pis olmasa da tükürsem yüzüne!

APEMANTUS

Lanet olsun sana! Ama lanetten de betersin sen!

TIMON

Dünyanın bütün alçakları yükselir senin yanında!

APEMANTUS

Ağzından çıkan cüzamdan beterdir senin!

TIMON

Adını söylediğim zaman, evet.

Ellerim kirlenir diye dövmüyorum seni!

APEMANTUS

Dilimin gücü yetse de çürütsem ellerini senin!

TIMON

Defol, uyuz köpek dölü!

Öfkeden öldürecek beni senin yaşaman!

Suratını görmek fenalık veriyor bana.

APEMANTUS

Versin de geber!

TIMON

Yıkıl git, baş belası hınzır!

Sana atılan taş yazık, ama al kafana!

(Bir taş atar Apemantus'a.)

APEMANTUS

Hayvan!

TIMON

Köle!

APEMANTUS

Pis kurbağa!

TIMON

Pis domuz, rezil, alçak herif!

(Apemantus gider gibi yapıp bir köşeye saklanır.)

İğreniyorum bu kalles dünyadan;

Zorunlu olmayan hiçbir şeyini isteyemem artık.

Öyleyse Timon, kaz hemen mezarını;
Git yat, beyaz deniz köpüklerinin her gün
Mezar taşını okşayacakları bir yerde.
Öyle bir şey de yazdır ki taşına,
Ölümün gülsün kalanların yaşamasına.

(*Altınlardan yana bakar.*)

Ey sen, tadına doyumaz, krallar katili,
Oğlu babasından ayıran tatlı sevgili;
En temiz nikâh yataklarının parlak kirleticisi;
Ey sen, hep genç, diri kalan, sevilen, üstüne titrenen,
Ateşi Diana'nın koynundaki bembeyaz karları eriten,
Yiğit Mars tanrı!

Sen ey, en uzlaşmaz şeyleri birleştirip öpüştüren
Gözle görülür Tanrı!

Sen ey her dilde konuşup, her derdini anlatan!
Sen ey yüreklerin mihenk taşı!

Tut ki kölen olan insanlar başkaldırdılar sana;
Var gücünle öyle birbirine düşür ki onları,
Canavarlar yatağı olsun bütün dünya!

APEMANTUS

Keşke olsa, ama ben öldükten sonra.
Paran olduğunu söyleyeyim de bak sen,
Nasıl üşüşürler hemen üstüne.

TIMON

Üşüşürler mi dersin?

APEMANTUS

Elbet.

TIMON

Gözüm görmesin artık seni, ne olur!

APEMANTUS

Hiç ölme sakın, seve seve doldur çileni!

TIMON

Hep böyle kal uzun ömürler boyu ve böyle öl!
(*Apemantus çıkar.*)

Öf kurtuldum. Yine insana benzer bir şeyler!

Ye Timon, bakma suratlarına!

(Eşkıyalar girer.)

BİRİNCİ EŞKIYA

Nereden olacak o kadar altını? Az bir şey, birkaç döküntü kalmış olabilir elinde son altınlarından. Parasızlığı ve dostlarının kallesliği yüzünden değil mi dünyaya böylesine küsmesi?

İKİNCİ YABANCI

Yığınla altını varmış diyorlar.

ÜÇÜNCÜ YABANCI

Gidip bir deneyelim bakalım; paraya değer vermiyorsa hemen çıkarır verir. Ya cimrice yatmışsa üstüne nasıl alırsınız elinden?

İKİNCİ EŞKIYA

Doğru; üstünde taşımaz ya altınları; bir yere saklamıştır.

BİRİNCİ EŞKIYA

Şu değil mi o?

HEPSİ BİRDEN

Nerede?

İKİNCİ EŞKIYA

Anlattıklarına benziyor.

ÜÇÜNCÜ EŞKIYA

O, o; ben tanıyorum.

HEPSİ BİRDEN

Salam sana Timon.

TIMON

Eşkıyalar mı şimdi de?

HEPSİ BİRDEN

Eşkıya değil, asker.

TIMON

Hem osunuz hem o; üstelik kadından doğmasınız.

HEPSİ BİRDEN

Biz eşkıya değiliz, yoksul insanlarız.

TIMON

Bütün yoksulluğunuz açgözlülüğünüzden.
Ne diye yoksul kalasınız? Baksanıza, toprak kök dolu;
Bir fersah yürümeden yüzlerce pınar bulursunuz;
Meşeler palamut, dikenler kuşburnu yüklü;
Tabiat ana, o cömert ev kadını,
Her çalının üstüne bir tabak yemek koymuş sizin için.
Yoksulmuşlar! Ne yoksulluğu?

BİRİNCİ EŞKIYA

Otla, yaban yemişiyle, suyla yaşayamayız ya
Hayvanlar, kuşlar balıklar gibi.

TIMON

Hayvanlar, kuşlar balıklar da doyurmaz sizi;
İlle de insan yiyeceksiniz. Ama ben sizden razıyım;
Siz açıkça yapıyorsunuz soygunculuğu;
Kutsal kılıklar altında yürütmüyorsunuz işinizi;
Saygı gören mesleklerdeki soygunların haddi hesabı yok.
Azılı hırsızlar, alın size de altın!
Gidin, çekin üzümün cıvıl cıvıl kanını;
Ateşi tutuştursun da kanınızı kurtulun darağacından.
Hekime güvenmeyin, zehirdir vereceği ilaçlar;
Sizin soyduklarınızdan çoktur onun öldürdükleri!
Malları, canları birlikte alın soyarken.
Canavarlık edin; işiniz bu madem sizin,
Erbapça görün işinizi.
Bakın ben soygun örnekleri vereyim size.
Güneş bir eşkıyadır; büyük çekim gücüyle
Koca denizi soyar. Ay serseri bir hırsızdır;
Soluk parıltısını güneşten aşırır;
Deniz bir hayduttur, kabaran dalgalarıyla
Ay ışığını eritip tuzlu gözyaşlarına döndürür;
Toprak bir hırsızdır; âlemin artığından, pisliğinden
Çaldığı gübreyle beslenir. Hırsız olmayan şey yoktur.
Sizleri tutuklayan, kırbaçlayan kanunlar

Hırsızlığa yol verirler bütün hışımlarıyla.
Haydi gidin, birbirinizi de sevmeyin, soyun!
Alın biraz daha altın. Kesin gırtlakları!
Rastlayacağınız herkes soyguncudur.
Atina'ya gidin, talan edin açık dükkânları!
Ne çalsanız bir vurguncudan çalmış olacaksınız.
Size altın verdim diye daha az çalmayın;
Ayrıca altın sizin başınızı da yesin. Amin!

(*Mağarasına girer.*)

ÜÇÜNCÜ EŞKIYA

Adam nerdeyse işimden soğuttu beni hırsızlığa zorlamak-
la.

BİRİNCİ EŞKIYA

Bize öğütler vermesi insanlığa düşman olmasından; mes-
lekte parlamamızı istediğinden değil.

İKİNCİ EŞKIYA

Düşmanca sözlerinin tam tersine inanıp vazgeçeceğim bu
işten.

BİRİNCİ EŞKIYA

Hele Atina'yı rahata kavuşmuş görelim de sonra; böylesi
aşağılık bir zamanda namuslu olmak kolay iş değil.

(*Hırsızlar çıkar.*

Flavius girer.)

FLAVIUS

Hey ulu tanrılar!
Şu bir köşeye atılmış, çökmüş insan,
Üstü başı dökülen perişan adam efendim mi benim?
Ey kötü yerlere harcanmış iyiliklerin eşsiz anıtı!
Ne yaman bir kader değişmesi bu umutsuz yoksulluk!
Dünyada daha aşağılık ne olabilir o dostlardan ki,
En soylu ruhların böylesine düşmesine razı olurlar!
İnsanın düşmanlarını da sevmesini isteyenleri
Ne kadar haklı çıkarıyor zamanımız.
Tanrılar beni sahte dostlara bağlayacağına

Can düşmanlarımı sevdirdin, aratsın bana!
Gördü galiba beni; yüreğimin nasıl yandığını.
Anlatmalıyım ona;
Ömrümce hizmetinde kalacağımı
Söylemeliyim.
Canım efendim benim!
(*Timon yaklaşıır.*)

TIMON

Git buradan! Kimsin, nesin?

FLAVIUS

Beni unuttunuz mu, efendimiz?

TIMON

Ne diye sorarsın? Ben bütün insanları unuttum;
Sen de insanım diyorsan, unutmuşumdur seni de.

FLAVIUS

Sizin dürüst kalmış zavallı bir hizmetçinizim.

TIMON

Öyleyse tanımiyorum seni. Benim yanımda
Dürüst kimse olmadı hiçbir zaman.
Birer kalleşti bütün beslediklerim
Alçaklara hizmet etsinler diye.

FLAVIUS

(*Ağlayarak*)

Tanrılar şahidimdir;
Hiçbir zavallı kâhya, efendisinin yıkılışına
Daha yürekten ağlamamıştır benden.

TIMON

Ne o? Ağlıyor musun?.. Yaklaş bakayım;
Sevdim seni; çünkü sen bir kadınmışsın meğer,
Çakmaktaşıdan sert yürekli erkekler gibi değilmişsin;
Keyiften, gülmekten yaşarmıyor demek gözlerin?
Garip bir zamanda yaşıyoruz: Acıma uykuda!
Ağlamaysa ağlamıyor, gülüyor yalnız.

FLAVIUS

Yalvarırım, tanıyın beni sevgili efendim,

İnanın duyduğum acıya da izin verin.

Artakalan beş on paramla kâhyanız kalmama.

(Bir torba para koyar Timon'un önüne.)

TIMON

Demek böyle bir kâhyam vardı benim;

Bu kadar sadık, bu kadar dürüst ve kara gün dostu.

Katılaştan yüreğimi yumuşatacak neredeyse bu.

Dur yüzüne bakayım senin; kadından doğmuşsun, belli.

Bağışlayın beni, aldanmaz, aldatmaz tanrılar,

Bütün insanlığa toptan lanet ettiğim için.

Önünüzde söylüyorum, namuslu insan varmış;

Yanlış anlamayın, bir tek insan, fazla değil!

O da bir kâhya. Ne kadar isterdim

Hepsine birden düşman olmak insanların;

Ama sen temize çıkardın kendini;

Senden başka hepsine lanet okuyorum.

Ama unutma ki senin de namusun var, aklın yok;

Kalleşlik edip beni çiğnemekle

Daha kolay yeni bir iş bulabilirdin kendine!

Çokları ilk efendilerinin sırtına basarak

Yeni efendilerini bulurlar. Ama doğru söyle.

(Çünkü gerçeğin karşısında bile kuşkuluyum artık)

İyiliğin bir kurnazlık, bir kandırmaca,

Bir simsar cömertliği olmasın sakın, zenginlerin

Bire karşı otuz bekleyen hediyeleri gibi?

FLAVIUS

Hayır, pek değerli efendim benim; ne yazık ki

Kuşku çok geç girdi sizin yüreğinize.

Ziyafetler verirken korkmalıydınız

El âlemin ikiyüzlülüğünden;

Ama kuşku, kese boş kalınca geliyor insana.

Tanrılar bilir size gösterdiğimin yalnız sevgi,

Eşsiz büyüklüğünüze saygı ve bağlılık olduğunu;

Yemenizi içmenizi olsun sağlamaya geldiğimi.

İnanın bana, şanlılar şanlısı efendim;
Bugün de, yarın da elime geçebilecek her şeyi,
Yalnız sizi güçlü ve paralı görmek için
Vermeye hazırım karşılık beklemeden.

TIMON

Gör öyleyse zengin olduğumu, tek namuslu insan;
Al şu altınları! Tanrılar benim yoksulluğum içinden
Bir hazine yolladılar sana. Git, zengin ve mutlu yaşa.
Ama bir şartla: İnsanlardan uzakta kuracaksın evini.
Düşman ol, lanet et hepsine; hiçbirine acıma;
Bırak dilenciği, bir deri bir kemik kalsın!
Köpeklerle ver insanlardan esirgediğini.
Zindanlarda çürüsünler, kurtarma sakın;
Borçlara boğulsunlar; kurumuş ormanlara dönsünler;
Hastalıktan sahte yürekleri kurusun birer birer!
Haydi güle güle, yolun açık olsun.

FLAVIUS

Aman etmeyin! Bırakın destek olayım size.

TIMON

Lanet edilmek istemezsen, durma burada, sıvış;
Temize çıkmışken, başın bağlı değilken, bırak git beni;
Gözün insan görmesin,
Benim gözüm de bir daha görmesin seni.

(Ayrılırlar.)

V. Perde

1. Sahne

Timon'un mağarası önündeki orman.

(Şair ile Ressam girer.)

RESSAM

Aklımda kalan doğruysa, kaldığı yer uzak olmasa gerek.

ŞAİR

İnsan ne düşüneceğini bilemiyor. Doğru olabilir mi o kadar altın sakladığı söylentileri?

RESSAM

Doğru olmaz olur mu? Alcibiades söyledi; Phrynia'ya, Timandra'ya da altın vermiş. Züğürtlükten canı çıkan askerlerin gözleri bol bol para görmüş. Kâhyasına da büyük bir servet bağışlamış diyorlar.

ŞAİR

Öyleyse iflas etmesi dostlarını denemek içindi demek.

RESSAM

Öyle, başka türlü düşünülemez. Atina'da göreceksin onu yine baş tacı olarak, en yüksek kişiler arasında. Onun için, bu sözde kara günlerinde sevgimizi göstermekte kuşur etmemeliyiz ona. Dürüst göstermiş oluruz kendimizi; bol bol da karşılığını görürüz herhalde buraya gelişimizin, altınların üstüne söylenenler doğru çıkarsa düpedüz.

ŞAİR

Ne sunmak niyetindesin ona bu sefer?

RESSAM

Hiç, ziyarete geldim diyeceğim sadece; ama harika bir resim yapacağıma söz vereceğim.

ŞAİR

Ben de öyle yaparım; bir şeyler tasarladığımı söylerim onun üstüne.

RESSAM

Bundan iyisi olmaz. Söz vermek bugünün havasına en uygun şey; merak uyandırıp bekletiyor herkesi. Bitirip ortaya koydun mu değeri düşüveriyor işin. Saf, basit insanlar dışında sözünü tutmaya değer verdiği yok kimsenin. En kibarca, en modaaya uygun olan şey söz vermek. Verilen sözü yerine getirmekse, öyle bir dilekçe ya da bir vasiyetname yazmaya benziyor ki, yazanın aklından zoru olduğuna inanıyor herkes.

(Timon mağarasından görünür.)

TIMON

(Kendi kendine.)

Yaman bir ustasın sen! Yapacağın hiçbir insan resmi senden daha kötü olamaz.

ŞAİR

Neler tasarladığımı söylesem diye düşünüyorum. Onun tutumunu yansıtacak bir şeyler olmalı. Bolluğun insanı düşürdüğü uyuşukluğa mı çatsam, gençliğin ve zenginliğin sayısız yordakçılarını mı koysam ortaya....

TIMON

(Kendi kendine.)

Kendi aşağılık kişiliğini mi koymak istiyorsun eserine?
Başkalarında mı taşlamak istiyorsun,
Kendi kepezeliklerini?

Öyle yap, öyle yap ki alasın paranı!

ŞAİR

Neyse, hele bir bulalım onu;

Kendi kendisine karşı günah işlemiş olur insan,
Önüne çıkan fırsatı kullanmakta geç kaldığı zaman.

RESSAM

Doğru;
Gün batmadan, karanlık gece yere inmeden
Bul bulacağını göz gözü görürken.
Gel, arayalım.

TIMON

(Kendi kendine.)

Bulacaksınız beni. Ne yaman bir tanrı ki şu altın,
Domuz ahırlarından daha pis bir tapınakta bile
Tapıyor insanlar ona!
Gemiye donatıp yardırıyor bütün dalgaları,
Bir yoksulun önünde yerlere yatırıyor milleti.
Koca tanrı, taptır insanları kendine;
Ve yalnız sana tapanların topu birden
Beladan başka şey görmesin senden!
Çıkalım önlerine şunların.

ŞAİR

Selam sana, soylu Timon!

RESSAM

Her zamanki şanlı efendimiz bizim!

TIMON

Sizin gibi namuslu iki insan görecekmişim demek?

ŞAİR

Efendimiz, çok iyiliğinizi gören bizler,
Duyunca dünyadan çekildiğinizi,
O nankör dostlarınızın sizi bırakıverdiklerini...
Ne korkunç insanlarmış meğer,
Cehennemnin bütün işkenceleri azdır onlara!
Nasıl olur? Siz ki güneşe benzer varlığınızla
Yaşatmış, adam etmişsiniz hepsini;
Aklım duruyor, söz bulamıyorum
Bu canavarca nankörlüğü anlatabilecek!

TIMON

Anlatma ki olduğu gibi görölsün!
Sizin gibi namuslu kişiler yeter
Namussuzların ne mal olduğunu anlatmaya.

RESSAM

Arkadaşım da, ben de,
Sizin iyilik sağanaklarınız altında yetiştik;
Candan minnet doluyuz size karşı.

TIMON

Elbette; siz dürüst insanlarsınız çünkü.

RESSAM

Size hizmet için geldik buraya.

TIMON

Canım, namuslu insanlar! Nasıl ağırlasam sizi?
Biraz kök versem? Biraz soğuk su? İstemiyorsunuz.

İKİSİ BİRDEN

Elimizden ne gelirse, yapmaya hazırız sizin için.

TIMON

Sizi namuslu insanlar sizi! Param olduğunu duydunuz,
Duymuşsunuzdur, söyleyin doğrusunu:
Çünkü namuslu insanlarsınız siz!

RESSAM

Öyle diyorlar; ama bunun için gelmedik biz,
Ne ben, ne de bu arkadaşım.

TIMON

Aman, ne iyi, ne dürüst insanlar! Sen, bütün Atina'da,
Benzetmek istediğini en iyi benzeten adamsın;
Benzetmecilerin en iyisisin gerçekten,
Bir fırçada sahteyi gerçeğe çevirirsin.

RESSAM

Pek o kadar değil, efendimiz.

TIMON

Öylesindir, dostum, öyle. Sana gelince,
Şiirin öyle düzgün, öyle süzgün akar gider ki

Yapmacık tabiiliğin ta kendisi olur sende.
Ama yine de, dürüst mü dürüst dostlarım benim,
Küçük bir kusurunuzu söylemek zorundayım size.
Yoo, hiç de büyütülecek bir şey değil,
Düzeltmek için fazla uğraşmanızı da istemem.

İKİSİ BİRDEN

Rica ederiz, söyleyin, bilelim kusurunuzu.

TIMON

Fena karşılırsınız ama.

İKİSİ BİRDEN

Hayır, sevindirir bizi.

TIMON

Gerçekten mi?

İKİSİ BİRDEN

Hiç şüpheniz olmasın, değerli efendimiz.

TIMON

İkinizin de inandığı birer alçak var ki
Kepazece aldatıyor sizi.

İKİSİ BİRDEN

Öyle mi efendimiz?

TIMON

Evet, yalanlarını dinliyor, ikiyüzlülüğünü görüyor,
Ne dalavereci olduğunu biliyorsunuz,
Yine de seviyor, besliyor, bağrınıza basıyorsunuz onu;
Aşağının bayağısı olduğundan şüphe etmeyerek.

RESSAM

Ben böyle birini tanımıyorum.

ŞAİR

Ben de.

TIMON

Bakın, ben sizi severim; altın vereceğim size;
Atın o alçakları başınızdan;
Asın onları, hançerleyin, kubura atıp boğun;
Bir yolunu bulup kesin soluğunu ikisinin de,
Sonra gelin bana, dilediğiniz kadar altın var size.

İKİSİ BİRDEN

Adları söyleyin; bilelim kimmiş bunlar?

TIMON

Sen şu yana gitsen, sen bu yana gitsen,
Yine de bir arada olursunuz ikiniz.
Her biriniz tek başına dolaşırken
Yüzsüz bir alçak hiç eksik olmaz yanından.
Sen, iki alçak olmasını istemiyorsan yanında,
Yaklaşma ona. Sen de, bir alçakla kalmak istemiyorsan
Ayrıl ondan. Defolun! Yıkılın karşımdan!
İşte size altın; altın için gelmediniz mi, köleler?
Eser hazırlıyorsunuz bana, alın parasını! Defolun!
Birer simyacısınız siz, altına çevirin bu taşları!
Cehennem olun, aşağılık köpekler!

(Taşlar, tekmelerle ikisini kovalar, mağarasına girer.)

(Flavius iki senatörle girer.)

FLAVIUS

Boşuna konuşmak istiyorsunuz Timon'la;
Öylesine kapanmış ki kendi dünyasına
Kim olursa olsun hoş karşılamıyor
Kendinden başka hiçbir insanoğlunu.

BİRİNCİ SENATÖR

Götür bizi mağarasına sen. Atinalılara söz verdik
Konuşmak zorundayız Timon'la.

İKİNCİ SENATÖR

İnsan hep olduğu gibi kalmaz ya.
Zaman ve acılar bu hale getirmiş onu;
Yine zaman, daha cömert bir elle,
Eski günlerinin mutluluğunu geri getirebilir,
Yine o eski insan yapabilir kendisini.
Sen götür bizi; ne olacaksa olsun.

FLAVIUS

İşte, mağarası bu.
Tanrılar rahata, huzura kavuştursun burasını.

Timon, Timon efendimiz! Biraz dışarıya bakın,
Konuşun bu dostlarla: Atinalılar
En ünlü iki senatörleriyle selam yolluyor size;
Konuşun onlarla, soylu Timon.

(*Timon mağarasından çıkar.*)

TIMON

Ey dertlere deva güneş, yaksana şunları!
Söyleyin söyleyeceğinizi de cehennem olun!
Her doğru söz bir çıban çıkartsın yüzünüzde;
Her yalan söz köküne kadar dağlasın dilinizi,
Yaksın kül etsin, sözünüzle birlikte!

BİRİNCİ SENATÖR

Değerli Timon...

TIMON

Sizin gibilerin verdiği değeri
Timon olduğu gibi geri verir size.

BİRİNCİ SENATÖR

Atina senatörleri selamlıyor seni Timon.

TIMON

Eksik olmasınlar; karşılık olarak
Vebalar yollamak isterim kendilerine,
Hatırları için vebaları yakalayabilsem.

BİRİNCİ SENATÖR

Etme; unut bizi çok üzen dertlerini.
Bütün senatörler sevgilerinde birleşerek
Atina'ya geri çağırıyorlar seni.
Boş kalmış en şerefli yerlerden birini
Senin doldurmanı istiyorlar değerlerinle.

İKİNCİ SENATÖR

Herkesin seni haksızca unuttuğunu saklamıyorlar;
Ama sattığını kolay geri almayan halk,
Timon'un eksikliğini duyarak şimdi,
Anlıyor yardımını esirgemekle ettiği haksızlığı.
Bizimle sana hem vicdan azaplarını bildiriyorlar,

Hem de teraziye vurulunca, kusurlarından ağır basan
Bir armağan gönderiyorlar sana: Evet,
Gönderdikleri sevgi öyle büyük bir hazinedir ki
Silip süpürür sana karşı işledikleri bütün kusurları;
Üstelik de kopmaz bağlarla bağlar,
Bağlaması gerekir seni bizlere.

TIMON

Büyülüyorsunuz beni; gözlerim yaşaracak nerdeyse!
Bir deli yüreği ve kadın gözleri verin bana da bari
Ağlatsın beni bu kadirbilirliğiniz, sayın senatörler!

BİRİNCİ SENATÖR

Öyleyse canın dönmek istesin Atina'ya.
Ve Atina'mızın, bizim ve senin olan Atina'nın
Başına geç: Herkesin minnetini kazan;
Devleti dilediğin gibi yönet ve ünlü adın
Yaşasın bütün ağırlığıyla. Kısa bir zamanda
Püskürtebiliriz Alcibiades'in azgın saldırısını
O Alcibiades ki, kudurmuş bir yaban domuzu gibi,
Rahatını kaçırıyor kendi yurdunun.

İKİNCİ SENATÖR

Çekmiş kılıcını, duvarlarını yıkmak istiyor Atina'nın!

BİRİNCİ SENATÖR

Bu durumda, Timon...

TIMON

Peki baylar, kabul; bu durumda benim dilediğim de şu:
Alcibiades yurttaşlarımı öldürecek olursa,
Timon tarafından şunu bildirin ki Alcibiades'e
Timon'un umurunda değil onun yaptıkları!
Ama tutup o güzelim Atina'yı talan ederse,
O babacan yaşlılarımızın sakallarından tutar,
Aşağılık bir savaş gözünü döndürüp
Kutsal bakirelerimizi hayvanca lekelemeye kalkarsa,
Şunu söyleyin kendisine, Timon dedi ki deyin,
Yaşlılara ve gençlere acıdığım için,

Şunu demek zorundayım ki hiç umurumda değil,
Yapabileceği ne kötülük varsa, yapsın!
Kesilecek boğazlarınız oldukça bıçaktan korkmayın!
Bence başkaldıran askerlerin bir çakısı bile
Atina'nın en saygıdeğer gırtlığından daha değerlidir.
Haydi, haksever tanrılara emanet olun,
Hırsızlar zindancılara emanet olur gibi.

FLAVIUS

Bırakın gidin, ne yapsanız boşuna.

TIMON

Gidin, ben mezar taşıma yazıt hazırlıyorum:
Yarın görür herkes. Uzun sağlık, dirilik hastalığım
Geçmek üzere artık: Hiçlikte her şeyi bulacağım.
Gidin, siz daha yaşayın;
Alcibiades sizin baş belanız olsun, siz de onun!
Daha erken, ölmeyin sakın.

BİRİNCİ SENATÖR

Boşuna konuşmayalım.

TIMON

Ama ben yurdumu severim gene de;
Ben öyle, dedikleri gibi,
Herkesin yıkımına sevinecek insanlardan değilim.

BİRİNCİ SENATÖR

İşte bu güzel bir söz.

TIMON

Sevgili yurttaşlarına selam götürün benden...

BİRİNCİ SENATÖR

İşte bu sözler yaraşıyor sizin dudaklarınıza.

İKİNCİ SENATÖR

Kulaklarımıza, şehir kapılarında alkışlanan
Büyük fatihler gibi giriyor bu sözler.

TIMON

Selam söyleyin ve deyin onlara,
Bir son vermek için kaygılarına, savaş korkularına,

Acılarına, sıkıntılarına, karasevdalarına,
Nerede biteceği bilinmeyen bu hayat seferinde
Cılız insanlık teknesinin katlandığı
Bütün belalara son vermek için
Bir iyilik edeceğim onlara; söyleyeceğim
Alcibiades'in şerrinden nasıl kurtulabileceklerini.

BİRİNCİ SENATÖR

Aman buna sevindim, dönecek Atina'ya.

TIMON

Şurada, koruluğumda bir ağacım var benim;
Yakacak odun için kesmek zorundayım yakında.
Söyleyin dostlarıma, söyleyin Atina'ya,
En baştakinden en sondakine kadar herkese,
Kim kurtulmak istiyorsa dertlerinden,
Söyleyin hiç durmasın, hemen gelsin buraya
Ağacım baltayı yemeden assın kendini!
Böylece götürün rica ederim selamlarımı.

FLAVIUS

Sıkmayın onu daha fazla; ne yapsanız değişmez.

TIMON

Bir daha gelmeyin yanıma; deyin ki Atina'ya
Timon yıkılmaz konağını kurdu
Tuzlu dalgaların okşadığı bir kumsalda.
Deniz her gün örtecek üstünü
Kabarıp coşan köpüklü sularıyla.
Gelin oraya, mezar taşım kâhinlik etsin size.
Dudaklarım, bırakın acı sözleri, konuşmaz olun;
Belalar temizlesin bütün kötülükleri!
Tek işleri mezarlar, kazançları ölüm olsun insanların;
Güneş sakla ışıklarını; Timon yok artık yarın!

(Çıkar.)

BİRİNCİ SENATÖR

Acı duygular iyice sarmış varlığını,
Değişmez artık.

İKİNCİ SENATÖR

Ona bağladığımız umut suya düştü; dönelim,
Başka çareler arayalım belamıza karşı.

BİRİNCİ SENATÖR

Çabuk yapmalıyız ne yapacaksak.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

Atina surlarının önü.

(İki senatörle bir haberci girer.)

BİRİNCİ SENATÖR

Anlattıkların hiç de iç açıcı değil;
Askeri dediğin kadar çok mu gerçekten?

HABERCİ

Az bile söyledim. Üstelik neredeyse saldıracak.

İKİNCİ SENATÖR

Timon'u getiremezlerse işimiz kötü.

HABERCİ

Bir atlıya rastladım, eskiden arkadaşlık,
Ne kadar birbirimize düşman durumda da olsak
Eski yakınlığımız zorladı ne de olsa,
Ahbapça konuştuk; Alcibiades'in buyruğuyla
Timon'un mağarasına gidiyormuş;
Götürdüğü mektup bir yardım dileğiymiş Timon'dan;
Atina'ya karşı biraz da onun öcünü almak için
Açtıkları savaşı desteklemesini istiyorlarmış.

(Timon'dan gelen senatörler girer.)

BİRİNCİ SENATÖR

İşte, geldi bizimkiler.

ÜÇÜNCÜ SENATÖR

Timon'un lafını etmeyin; hiçbir umut yok.
Düşmanın davul sesleri geliyor;
Korkunç saldırısı tozu dumana katıyor.

Hemen gidip içeri hazırlanmalıyız
Korkarım av biz olacağız, düşman da avcımız.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

*Deniz kıyısı. Timon'un kaba mezarının önü. Uzaktan
Timon'un mağarası görülür.*

(Bir asker Timon'u arayarak girer.)

ASKER

Hepsinin anlattığına göre yer burası olacak.
Kimse yok mu, hey! Ses veren yok mu?
Ses seda yok. Bu ne? Timon ölmüş.
Çoktan doldurmuştu zaten çilesini,
Bir hayvan dikmiş olsa gerek bu taşı:
İnsan yok ki buralarda?
Ölmüş, su götürmez; bu da mezarı işte.
Ne yazılı üstünde, beceremem ki okumasını.
Balmumuyla kalıbını çıkarayım şu yazının;
Bizim komutan her türlüşünü okur yazıların;
Gençtir, ama sakallılardan iyidir okuyup anlamakta.
Mağrur Atina'nın önlerinde olmalı şimdi;
Bütün dileği onu alaşağı etmekti.
(Çıkar.)

4. Sahne

Atina surlarının önü.

(Borular çalar. Alcibiades askerleriyle girer.)

ALCIBIADES

Çalın boruları bu korkak, bu uyuşuk şehre karşı;
Duyurun geldiğimizi!

*(Elçi isteyen borular çalar. Surlarda senatörler
görünür.)*

Bugüne dek işinizi yürüttünüz;

Keyfinizi adaletin düzeni yaparak
Çevirmediğiniz dolap kalmadı sorumsuzca.
Bugüne dek ben ve benim gibiler
Devletinizin gölgesinde uyuklayadurduk
Kollarımızı kavuşturup dolaştık ortalıkta,
Boşuna dert yanarak. Şimdi vakit doldu artık.
Bunca zaman sinmiş gücümüz birden silkinip
Yeter diye bağırıyor. Soluksuz hıncımız
Oturup soluk alacak rahat koltuklarınızda.
Sizin ciğersiz alçaklığınız ise tıkanıp kalacak
Korkudan kaçacak delik arayarak.

BİRİNCİ SENATÖR

Soylu yiğit! Senin ilk üzüntülerin
Daha yeni bulandırırken düşünceni,
Henüz senin gücün, bizim de senden korkumuz yokken,
Adam yolladık sana öfkeni yatıştırmak,
Nankörlüğümüzü kat kat fazla sevgilerimizle
Unutturmak için.

İKİNCİ SENATÖR

Bambaşka bir insan olan Timon'u da
Barıştırmaya çalıştık Atina'yla; alçakgönülle
Başımızın üstünde yer vermek istedik kendisine.
Toptan kötü kişiler değiliz biz;
Hepimiz hak etmiş değiliz savaş belasını.

BİRİNCİ SENATÖR

Sana kötülük edenler kurmadı bu surlarımızı;
Bunca kule, bunca zafer anıtı, bunca okul,
Şunun bunun ettiği haksızlığa kurban mı gidecek?

İKİNCİ SENATÖR

Seni sürgüne gönderenler sağ değil artık;
Akılsızlıklarını anlayınca öyle utandılar ki
Yüreklerine indi hepsinin.
Soylu asker, şehirde dalgalandır istersen bayrağını;
Hınç açlığın kan istiyorsa yaradılışa karşı gelerek,
Ondalık iste, onumuzdan birini kurban et;

Aklı karalı zarlar attır ortaya,
Öldür zarların kara yanı kime çıkarsa!

BİRİNCİ SENATÖR

Hepsi suçlu değil ya Atinalıların?
Ölüler yerine yaşayanlardan öç almak haksızlık olur;
Suçlar tarlalar gibi babadan oğla kalmaz.
Onun için, sevgili yurttaşımız,
Orduların girsin içeri, ama öfken dışarıda kalsın!
Kıyma senin de beşiğin olan Atina'ya,
Suçlularla birlikte öfkenin kurbanı olacaklara!
Bir çoban gibi hastalıklı koyunları temizle,
Ama bütün sürüyü yok etme.

İKİNCİ SENATÖR

Dilediğini bir gülümsemeyle elde edebilecekken
Kılıcını başımıza indirmesen daha iyi edersin.

BİRİNCİ SENATÖR

Ayağını dokundurur yalnız, açılmaz kapılarımıza,
Hemen açılırlar sana; elverir ki cömert yüreğin
Dostça gireceğini dedirtsin sana.

İKİNCİ SENATÖR

At eldivenini ya da başka bir şeyini,
Söz ver toptan yıkmak için değil
Düzeltmek için gireceğine Atina'ya;
Orduların gelsin, dinlensin, o zaman şehrimizde;
Biz de getirelim yerine bütün dileklerini.

ALCIBIADES

Öyleyse işte eldivenim;
İnin aşağı açın kapıları biz kırmadan!
Yalnız Timon'un ve benim düşmanlarımız
Sizin oylarınızla cezalandırılacak, başkaları değil.
İyi niyetimden kuşkulanmamanız için
Şunu da söyleyeyim ki sizlere,
Hiçbir askerim yerinden kıpırdamayacak,
Devletinizin sınırları içinde
Her zamanki adalet kurallarını çiğnemeyecek;

Çiğnerse sizin yasalarınızın
En ağır cezalarına çarptırılacak.

HEPSİ BIRDEN

Güzel söz! Daha güzeli can sağlığı!

ALCIBIADES

İnin öyleyse ve sözünüzde durun!

(Senatörler inip kapıları açar.

Bir asker girer.)

ASKER

Soylu komutanım, Timon ölmüş;
Mezarını gördüm, denizin tam kıyısında.
Şu yazıyı kazımış mezar taşına,
Balmumuyla kalıbını alıp getirdim size,
Kendim okuyup anlayamadığım için
Ben bilgisiz zavallı.

ALCIBIADES

(Askerin verdiği yazıyı okur.)

*“Zavallı bir canın zavallı bedenidir burada yatan:
Adımı sormayın, dünyada kalan geberesi alçaklar!
Sağken bütün insanlardan iğrenen Timon yatıyor burada;
Geçerken söv sövebildiğin kadar, ama geç git, durma!”*
Bu yazı son duygularını iyi anlatıyor senin
Biz insanların acılarını hor gördün;
Küçümsedin beynimizden süzülen gözyaşlarını,
Cimri yaradılışımızın döktüğü damlacıkları!
Ama engin bir düşünceyle yolunu buldun,
Koca Neptün’ü sonsuz yıllarca ağlatanın
Alçakgönüllü mezarında bağışlanmış suçlar için.
Soylu Timon öldü; törenle anarız sonra onu;
Şimdi götürün beni şehrinize;
Kılıcımı zeytin dalıyla sarmaş dolaş edeyim bugün;
Savaş barışı doğursun, barış savaşı gömsün!
Çalsın davullar!

(Çıkarlar.)